

REGULAMIN

świadczenia przez Departament Maklerski Banku
Handlowego usług doradztwa inwestycyjnego

oraz

inne informacje związane ze świadczeniem przez DMBH
usług maklerskich

Biuro Maklerskie
 handlowy

Szanowna Pani/Szanowny Panie

Dziękujemy uprzejmie za zainteresowanie usługami maklerskimi Departamentu Maklerskiego Banku Handlowego („DMBH”).

W celu zapoznania się z usługą maklerską w zakresie:

świadczenia przez DMBH usług doradztwa inwestycyjnego

DMBH zwraca się z prośbą o dokładne zapoznanie z informacjami wskazanymi w niniejszym dokumencie celem zapoznania się z zasadami i sposobem świadczenia przez DMBH usług maklerskich, informacjami na temat instrumentów finansowych oraz ryzyka związanego z inwestowaniem w te instrumenty finansowe.

Z poważaniem

Departament Maklerski Banku Handlowego

Spis treści:

Szczegółowe informacje na temat DMBH oraz usług maklerskich świadczonych na podstawie umowy o wykonywanie zleceń nabycia lub zbycia instrumentów finansowych.	4
Informacja o klasyfikacji klienta.	12
Ogólny opis charakteru instrumentów finansowych oraz ryzyka związanego z inwestowaniem w instrumenty finansowe.	15
Polityka działania w najlepiej pojętym interesie klienta oraz wykonywania zleceń składanych przez klientów DMBH.	49
Ogólne informacje o polityce przeciwdziałania konfliktom interesów w DMBH.	58
Informacja o kosztach, które klient może ponieść w przypadku skorzystania z usługi maklerskiej DMBH („koszty ex ante”).	61
Tabela opłat i prowizji DMBH.	63
Regulamin świadczenia przez Departament Maklerski Banku Handlowego usług doradztwa inwestycyjnego.	74

**SZCZEGÓŁOWE INFORMACJE NA TEMAT
DEPARTAMENTU MAKLERSKIEGO
BANKU HANDLOWEGO ORAZ USŁUG
ŚWIADCZONYCH NA PODSTAWIE UMOWY
O ŚWIADCZENIE USŁUG DORADZTWA
INWESTYCYJNEGO**

SZCZEGÓLWE INFORMACJE NA TEMAT DEPARTAMENTU MAKLERSKIEGO BANKU HANDLOWEGO ORAZ USŁUG ŚWIADCZONYCH NA PODSTAWIE UMOWY O ŚWIADCZENIE USŁUG DORADZTWA INWESTYCYJNEGO

NAZWA FIRMY INWESTYCYJNEJ

Bank Handlowy w Warszawie S.A.

działający poprzez wyodrębnioną organizacyjnie jednostkę będącą biurem maklerskim - Departament Maklerski Banku Handlowego

SKRÓCONA NAZWA

DMBH

PODMIOT DOMINUJĄCY

Citibank Overseas Investment Corporation

GRUPA KAPITAŁOWA

Citi

SIEDZIBA I ADRES

ul. Senatorska 16, 00-923 Warszawa

DANE TELEADRESOWE

Telefon	(+48) 22 690 39 44
Fax	(+48) 22 690 39 43
Telecentrum	(+48) 22 690 11 11
E-mail	dmbh@citi.com
Adres strony internetowej	https://www.citibank.pl/biuro-maklerskie

WSKAZANIE JĘZYKÓW UMOŻLIWIĄJĄCYCH KONTAKT Z DMBH I W KTÓRYCH PRZEKAZYWANE SĄ INFORMACJE ORAZ SPORZĄDZANE DOKUMENTY

Rodzaj czynności lub dokumentacji	Język
Obsługa klienta	polski, angielski
Umowa oraz Regulamin	polski, tłumaczenie na angielski
Dokumenty przed zawarciem Umowy	polski, tłumaczenie na angielski
Komunikat, przekazywanie informacji o charakterze indywidualnym	polski
Informacje o charakterze ogólnym	polski

SPOSOBY KOMUNIKOWANIA SIĘ Z DMBH, W TYM SPOSOBY PRZEKAZYWANIA ZLECEŃ I DYSPOZYCJI

Sposoby Komunikacji Klienta:

- osobiście: Punkty Usług Maklerskich DMBH („PUM”) lub poza siedzibą DMBH lub PUM, o ile taki tryb przewiduje właściwy Regulamin,
- telefonicznie: Telecentrum,
- elektronicznie: poczta elektroniczna; adres: dmbh@citi.com

INFORMACJA O REJESTRACJI KOMUNIKACJI

DMBH informuje, że komunikacja z Klientem lub potencjalnym Klientem („Klient”) jest rejestrowana, w szczególności rozmowy telefoniczne są nagrywane, a korespondencja elektroniczna jest zapisywana, o ile dotyczy czynności, które mogłyby skutkować świadczeniem usługi przyjmowania i przekazywania zleceń lub usługi wykonywania zleceń na rachunek Klienta lub usługi nabywania lub zbywania instrumentów finansowych na rachunek własny DMBH, nawet jeżeli w wyniku prowadzenia tych rozmów lub korespondencji nie dochodzi do świadczenia danej usługi. Zasady rejestracji kontaktów z Klientem określa Regulamin świadczenia przez Departament Maklerski Banku Handlowego usług doradztwa inwestycyjnego. Kopia nagrania rozmów telefonicznych, korespondencji z Klientem lub zapis spotkania z Klientem może zostać udostępniona Klientowi na żądanie Klienta przez okres pięciu lat, a w przypadku, gdy żąda tego KNF, przez okres do siedmiu lat. Opłata za udostępnienie kopii nagrania, korespondencji lub spotkania określona jest w Tabeli Opłat i Prowizji.

ORGAN WYDAJĄCY ZEZWOLENIE NA PROWADZENIE DZIAŁALNOŚCI.

DMBH prowadzi działalność maklerską na podstawie zezwolenia Komisji Nadzoru Finansowego: *Decyzja KNF DIF-DIFZL.4031.2020 z dnia 3 grudnia 2021 roku.*

Adres Komisji Nadzoru Finansowego: ul. Piękna 20, 00-549 Warszawa.

SZCZEGÓLWE ZASADY ŚWIADCZENIA USŁUGI OKREŚLONEJ W UMOWIE

Określa Regulamin świadczenia przez Departament Maklerski Banku Handlowego usług doradztwa inwestycyjnego dalej zwany „Regulaminem”.

DZIAŁANIE ZA POŚREDNICTWEM AGENTA

Nie dotyczy; Brak zawartych umów o wykonywanie czynności agenta firmy inwestycyjnej.

TERMINY, ZAKRES ORAZ CZĘSTOTLIWOŚĆ PRZEKAZYWANIA RAPORTÓW ZE ŚWIADCZONEJ USŁUGI PRZEZ DMBH

Określa Regulamin.

ZASADY WNOŠZENIA I ZAŁATWIANIA SKARG I REKLAMACJI

DMBH przyjmuje reklamacje od Klientów w formie:

- pisemnej: przesłanej na adres siedziby DMBH,
- złożonej osobiście: w PUM, w godzinach pracy PUM,
- telefonicznej: pod numerami telefonów DMBH,
- za pośrednictwem poczty elektronicznej: dmbh.reklamacje@citi.com.

W przypadku nieuwzględnienia roszczeń Klienta będącego konsumentem, spór między takim Klientem, a DMBH może być zakończony w drodze pozasądowego postępowania w sprawie rozwiązywania sporów, prowadzonego przez Rzecznika Finansowego. Rzecznik Finansowy przeprowadza postępowanie na wniosek klienta DMBH. Udział DMBH w takim postępowaniu jest obowiązkowy. Szczegółowe dane dotyczące Rzecznika Finansowego są dostępne na stronie <https://rf.gov.pl/> oraz na stronie internetowej DMBH.

Szczegółowy tryb oraz zasady wnoszenia skarg i reklamacji określa Regulamin.

KOSZTY I OPŁATY ZWIĄZANE Z USŁUGAMI MAKLERSKIMI ŚWIADCZONYMI NA PODSTAWIE REGULAMINU ORAZ INNE OPŁATY, PROWIZJE I ŚWIADCZENIA NIEPIENIĘŻNE PRZYJMOWANE LUB PRZEKAZYWANE W ZWIĄZKU ZE ŚWIADCZENIEM USŁUGI MAKLERSKIEJ („ZACHĘTY”)

Obecnie DMBH pobiera opłatę z tytułu świadczenia usługi doradztwa inwestycyjnego w wysokości 0 PLN.

W przypadku wprowadzenia innych opłat, zostaną one wskazane w Tabeli Opłat i Prowizji DMBH, którą Inwestor otrzymuje i akceptuje przed zawarciem Umowy oraz która jest zmieniana w trybie określonym w Regulaminie.

Wszystkie koszty pobierane od Klienta w związku z usługą świadczoną na rzecz Klienta przez DMBH są przedstawione w Tabeli Opłat i Prowizji.

Informację o kosztach i opłatach, które Klient może ponieść w następstwie świadczenia danej usługi maklerskiej, z uwzględnieniem inwestycji w poszczególne instrumenty finansowe, których nabycie lub zbycie możliwe jest w ramach tej usługi, określa dokument: „Informacja o kosztach, które klient może ponieść w przypadku skorzystania z usługi maklerskiej DMBH (koszty ex ante)”.

Ponadto DMBH informuje, że w związku ze świadczeniem usługi doradztwa nie przekazuje ani nie przyjmuje korzyści pieniężnych lub niepieniężnych z wyjątkiem drobnych korzyści, które nie stoją w sprzeczności z obowiązkiem działania zgodnie z najlepiej pojętym interesem Klienta takich jak w szczególności koszty spotkań lub drobnych upominków.

WSKAZANIE PODSTAWOWYCH ZASAD POSTĘPOWANIA DMBH W PRZYPADKU POWSTANIA KONFLIKTU INTERESÓW

DMBH informuje, że organizacja wewnętrzna DMBH oraz inne regulacje wewnętrzne DMBH zapewniają rozwiązanie potencjalnego konfliktu interesów w sposób nienaruszający interesów Klienta.

DMBH informuje, że wdrożył „Regulamin zarządzania konfliktem interesów w Departamencie Maklerskim Banku Handlowego”, który pozwala rozpoznać okoliczności stanowiące lub mogące wywołać konflikt interesów zagrażający interesom jednego lub kilku Klientów, w odniesieniu do konkretnych usług inwestycyjnych lub dodatkowych.

DMBH realizując politykę zarządzania konfliktem interesów wdraża procedury i środki zapobiegające takim konfliktom lub zarządzające nimi.

Polityka przeciwdziałania konfliktom interesów wdrożona w DMBH zapobiega sytuacjom, w których DMBH:

- może osiągnąć zysk lub uniknąć straty kosztem Klienta,
- ma interes w określonym wyniku usługi świadczonej na rzecz Klienta lub transakcji przeprowadzanej w imieniu Klienta, który jest rozbieżny z interesem Klienta,
- ma powód innej natury, aby ponad interes danego Klienta przedkładać interes innego Klienta lub grupy Klientów,
- prowadzi taką samą działalność jak Klient,
- otrzymuje od strony trzeciej zachętę w związku z usługą świadczoną na rzecz Klienta.

W wypadku gdy rozwiązania organizacyjne i administracyjne ustanowione przez DMBH w celu zapobieżenia konfliktowi interesów lub zarządzania nim są niewystarczające do zapewnienia, że nie występuje ryzyko szkody dla interesów Klienta, DMBH:

- ujawnia informacje o konflikcie interesów Klientowi, oraz
- wskazuje, że rozwiązania organizacyjne i administracyjne ustanowione w celu zapobieżenia konfliktowi interesów lub zarządzania nim są niewystarczające do zapewnienia, że nie występuje ryzyko szkody dla interesów Klienta, oraz
- w sposób szczegółowy opisuje zaistniały konflikt interesów wyjaśniając jego ogólny charakter oraz źródło wraz z ryzykiem grożącym Klientowi i kroki podjęte w celu ograniczenia tego ryzyka.

Informacja powinna zostać przekazana przed świadczeniem usługi inwestycyjnej lub dodatkowej w kontekście której pojawia się konflikt.

DMBH przekazuje do wiadomości Klientów „*Ogólne informacje o polityce przeciwdziałania konfliktom interesów w Departamencie Maklerskim Banku Handlowego*”, który to dokument przekazywany jest Klientowi: przed zawarciem Umowy, dostępny jest również są na stronie internetowej DMBH oraz na żądanie Klienta przekazywany za pośrednictwem trwałego nośnika informacji, w szczególności pocztą elektroniczną.

WSKAZANIE ZASAD OCHRONY AKTYWÓW KLIENTA GWARANTOWANEJ PRZEZ SYSTEM REKOMPENSAT

W ramach niniejszej usługi DMBH nie prowadzi rachunku papierów wartościowych oraz rachunku pieniężnego, w związku z powyższym nie przechowuje aktywów Klienta.

SZCZEGÓLWE ZASADY ŚWIADCZENIA USŁUGI OKREŚLONEJ W UMOWIE ORAZ INFORMACJA O CHARAKTERZE DORADZTWA INWESTYCYJNEGO I WSKAZANIE ZAKRESU OCENIANYCH INSTRUMENTÓW FINANSOWYCH

Szczegółowe zasady świadczenia usługi określonej w umowie określa Regulamin.

Usługa doradztwa inwestycyjnego świadczona jest w sposób zależny, z uwagi na fakt, że DMBH nie gwarantuje, że ocenia wystarczający zakres instrumentów finansowych dostępnych na rynku, które wykazują się wystarczającym zróżnicowaniem pod względem ich rodzaju i emitentów. Ponadto DMBH świadczy usługę doradztwa inwestycyjnego wyłącznie w zakresie instrumentów finansowych, których nabycie przez Klienta możliwe jest za pośrednictwem lub w transakcji zawartej z DMBH.

Zakres instrumentów finansowych, które mogą być zarekomendowane oraz ewentualnie inne ograniczenia w zakresie rodzaju ocenianych instrumentów jest wskazany każdorazowo w Strategii inwestycyjnej, która ustalana jest z Klientem przed zawarciem Umowy, w oparciu o indywidualną sytuację Klienta. Ustalona z Klientem Strategia inwestycyjna stanowi załącznik do Umowy. DMBH świadczy usługę wyłącznie w zakresie instrumentów finansowych określonych w Strategii inwestycyjnej.

Ewentualne stosunki łączące DMBH z emitentami lub dostawcami instrumentów finansowych są wskazywane w treści rekomendacji inwestycyjnej, z zastrzeżeniem, że DMBH nie przewiduje sporządzania rekomendacji inwestycyjnych w zakresie instrumentów finansowych emitowanych przez DMBH lub przez podmioty z grupy Citi lub inne podmioty mające bliskie powiązania lub stosunki prawne albo gospodarcze z DMBH.

INFORMACJE DOTYCZĄCE SPRZEDAŻY KRZYŻOWEJ W DMBH

DEFINICJE:

Niniejszy materiał ma charakter informacyjny, a jego celem jest prezentacja podstawowych zagadnień podatkowych związanych z inwestowaniem za pośrednictwem DMBH:

- 1) **Sprzedaż krzyżowa** - to sprzedaż łączoną lub sprzedaż wiązaną;
- 2) **Sprzedaż łączona** - to świadczenie przez DMBH usługi maklerskiej, o której mowa w art. 69 ust. 2 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o obrocie instrumentami finansowymi (dalej „Ustawa”) , oraz innych usług na podstawie umowy, o której mowa w art. 83f ust. 1 pkt 1 Ustawy, lub na podstawie jednej z umów, o których mowa w art. 83f ust. 1 pkt 2 Ustawy, jeżeli:
 - każda z tych usług może być świadczona przez DMBH na podstawie odrębnej umowy oraz,
 - klient ma możliwość zawarcia z DMBH odrębnej umowy dotyczącej każdej z tych usług;
- 3) **Sprzedaż wiązana** - rozumie się świadczenie przez DMBH usługi maklerskiej, o której mowa w art. 69 ust. 2 Ustawy, oraz innych usług na podstawie umowy, o której mowa w art. 83f ust. 1 pkt 1 Ustawy, lub na podstawie jednej z umów, o których mowa w art. 83f ust. 1 pkt 2 Ustawy, jeżeli co najmniej jedna z tych usług nie może być świadczona przez DMBH na podstawie odrębnej umowy.

INFORMACJE W ODNIESIENIU DO POSZCZEGÓLNYCH RODZAJÓW UMÓW O ŚWIADCZENIE USŁUG MAKLERSKICH, DLA KTÓRYCH ZIDENTYFIKOWANO WYSTĘPOWANIE SPRZEDAŻY KRZYŻOWEJ

I.	UMOWA WYKONYWANIA ZLECEŃ NABYCIA LUB ZBYCIA INSTRUMENTÓW FINANSOWYCH ORAZ PROWADZENIA RACHUNKÓW PAPIERÓW WARTOŚCIOWYCH I RACHUNKÓW PIENIĘŻNYCH („UMOWA”)	
USŁUGI MAKLERSKIE	<ul style="list-style-type: none"> • PRZYJMOWANIE I PRZEKAZYWANIE ORAZ WYKONYWANIE ZLECEŃ. • PROWADZENIE RACHUNKÓW PAPIERÓW WARTOŚCIOWYCH I RACHUNKÓW PIENIĘŻNYCH. • DODATKOWO MOŻE BYĆ ŚWIADCZONA USŁUGA WYMIANY WALUTOWEJ ZWIĄZANA Z USŁUGĄ PRZYJMOWANIA I PRZEKAZYWANIA ORAZ WYKONYWANIA ZLECEŃ. 	
Możliwość oddzielnego zawarcia Umowy	NIE	
Opis ryzyka związanego ze sprzedażą krzyżową	Brak identyfikacji dodatkowego ryzyka	
Opis ryzyka wynikającego z poszczególnych usług	Określa dokument: „ <i>Ogólny opis charakteru instrumentów finansowych oraz ryzyka związanego z inwestowaniem w instrumenty finansowe</i> ”	
Zmiany w zakresie ryzyka jakie wynikają ze sprzedaży krzyżowej w porównaniu z ryzykiem, które wynikałyby z poszczególnych usług, gdyby były świadczone na podstawie odrębnych umów	Brak identyfikacji zmian ryzyka	
Zestawienie kosztów i opłat dla sprzedaży krzyżowej	Brak identyfikacji dodatkowych kosztów i opłat, które wynikałyby wyłącznie z tytułu trybu sprzedaży krzyżowej	
Zestawienie kosztów i opłat dla poszczególnych usług, gdyby te usługi były świadczone na podstawie odrębnych umów	Określa dokument: <ul style="list-style-type: none"> • Informacja o kosztach, które klient może ponieść w przypadku skorzystania z usługi maklerskiej DMBH („koszty ex ante”), • Tabela Opłat i Prowizji DMBH. 	
Informacja zbiorcza o kosztach i opłatach dla sprzedaży krzyżowej i dla poszczególnych usług	jw.	

II.	UMOWA O WYKONYWANIA ZLECEŃ NABYCIA LUB ZBYCIA ZAGRANICZNYCH INSTRUMENTÓW FINANSOWYCH ORAZ PROWADZENIA REJESTRÓW I RACHUNKÓW PIENIĘŻNYCH („UMOWA”)	
USŁUGI MAKLERSKIE	<ol style="list-style-type: none"> 1. WYKONYWANIE ZLECEŃ. 2. PROWADZENIE REJESTRÓW I RACHUNKÓW PIENIĘŻNYCH. 3. DODATKOWO MOŻE BYĆ ŚWIADCZONA USŁUGA WYMIANY WALUTOWEJ ZWIĄZANA Z USŁUGĄ WYKONYWANIA ZLECEŃ. 	
Możliwość oddzielnego zawarcia Umowy	NIE	
Opis ryzyka związanego ze sprzedażą krzyżową	Brak identyfikacji dodatkowego ryzyka.	
Opis ryzyka wynikającego z poszczególnych usług	Określa dokument: „ <i>Ogólny opis charakteru instrumentów finansowych oraz ryzyka związanego z inwestowaniem w instrumenty finansowe</i> ”	
Zmiany w zakresie ryzyka jakie wynikają ze sprzedaży krzyżowej w porównaniu z ryzykiem, które wynikałyby z poszczególnych usług, gdyby były świadczone na podstawie odrębnych umów	Brak identyfikacji zmian ryzyka.	
Zestawienie kosztów i opłat dla sprzedaży krzyżowej	Brak identyfikacji dodatkowych koszty i opłat, które wynikałyby wyłącznie z tytułu trybu sprzedaży krzyżowej .	
Zestawienie kosztów i opłat dla poszczególnych usług, gdyby te usługi były świadczone na podstawie odrębnych umów	Określa dokument: <ul style="list-style-type: none"> • Informacja o kosztach, które klient może ponieść w przypadku skorzystania z usługi maklerskiej DMBH („koszty ex ante”), • Tabela Opłat i Prowizji DMBH. 	
Informacja zbiorcza o kosztach i opłatach dla sprzedaży krzyżowej i dla poszczególnych usług	jw.	

III.	UMOWA O WYKONYWANIE ZLECEŃ NABYCIA LUB ZBYCIA DERYWATÓW ORAZ PROWADZENIA RACHUNKÓW DERYWATÓW I RACHUNKÓW PIENIĘŻNYCH („UMOWA”)	
USŁUGI MAKLERSKIE	<ol style="list-style-type: none"> 1. WYKONYWANIE ZLECEŃ. 2. PROWADZENIE RACHUNKU DERYWATÓW I RACHUNKU PIENIĘŻNEGO. 	
Możliwość oddzielnego zawarcia Umowy	NIE	
Opis ryzyka związanego ze sprzedażą krzyżową	Brak identyfikacji dodatkowego ryzyka.	
Opis ryzyka wynikającego z poszczególnych usług	Określa dokument: „ <i>Ogólny opis charakteru instrumentów finansowych oraz ryzyka związanego z inwestowaniem w instrumenty finansowe</i> ”	
Zmiany w zakresie ryzyka jakie wynikają ze sprzedaży krzyżowej w porównaniu z ryzykiem, które wynikałyby z poszczególnych usług, gdyby były świadczone na podstawie odrębnych umów	Brak identyfikacji zmian ryzyka.	
Zestawienie kosztów i opłat dla sprzedaży krzyżowej	Brak identyfikacji dodatkowych koszty i opłat, które wynikałyby wyłącznie z tytułu trybu sprzedaży krzyżowej.	
Zestawienie kosztów i opłat dla poszczególnych usług, gdyby te usługi były świadczone na podstawie odrębnych umów	Określa dokument: <ul style="list-style-type: none"> • Informacja o kosztach, które klient może ponieść w przypadku skorzystania z usługi maklerskiej DMBH („koszty ex ante”), • Tabela Opłat i Prowizji DMBH. 	
Informacja zbiorcza o kosztach i opłatach dla sprzedaży krzyżowej i dla poszczególnych usług	jw.	

Koszty usług, o których mowa w pkt 1-3 powyżej podawane są do wiadomości Klienta w Tabeli Opłat i Prowizji DMBH.

INFORMACJE DOTYCZĄCE ZARZĄDZANIA CZYNNIKAMI RYZYKA ZRÓWNOWAŻONEGO ROZWOJU (ESG) DLA USŁUGI DORADZTWA INWESTYCYJNEGO ŚWIADCZONEJ PRZEZ DMBH

DMBH świadczy usługę doradztwa inwestycyjnego na terenie Polski, w szczególności w zakresie akcji i obligacji oraz jest w związku z tym doradcą finansowym w rozumieniu Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady Unii Europejskiej 2019/2088 z dnia 27 listopada 2019 r. w sprawie ujawniania informacji związanych ze zrównoważonym rozwojem w sektorze usług finansowych (tzw. Rozporządzenie „SFDR”) w zakresie tej działalności.

Art. 6 ust. 2 Rozporządzenia „SFDR” nakłada na doradców finansowych obowiązek ujawnienia przed zawarciem umowy informacji na temat własnych zasad dotyczących uwzględnienia ryzyk dla zrównoważonego rozwoju w ramach usługi doradztwa inwestycyjnego.

Podejście DMBH do uwzględniania ryzyka związanego ze zrównoważonym rozwojem w oferowanej usłudze doradztwa inwestycyjnego, zostało opisane w „Polityce Zarządzania Czynnikiem Ryzyka dla Zrównoważonego Rozwoju”. Poniżej przedstawiony został zarys informacji zawartych w tej Polityce. DMBH jest świadomy rosnącego znaczenia czynników ESG (E-Environmental/Środowiskowe, S-Social/Społeczne, G-Governance/Związane z zarządzaniem) w procesach inwestycyjnych i doradczych oraz wpływu, jaki kwestie związane ze zrównoważonym rozwojem mogą potencjalnie mieć na długoterminowe perspektywy finansowe emitentów oraz stopy zwrotu z inwestycji w instrumenty finansowe przez nich emitowane. W związku z tym, działając w najlepszym interesie Klientów, DMBH bierze pod uwagę ryzyka dla zrównoważonego rozwoju w procesach związanych ze świadczeniem usługi doradztwa inwestycyjnego. Oznacza to, że obok bardziej tradycyjnych czynników fundamentalnych DMBH rozważa, czy - i w jakim stopniu - kwestie ESG mogą znacząco wpłynąć na oczekiwaną stopę zwrotu z instrumentów finansowych i w konsekwencji na wynik inwestycyjny Klientów. Odbyna się to poprzez uwzględnienie czynników ryzyka związanych ze zrównoważonym rozwojem w procesach decyzyjnych w zakresie portfeli modelowych (tj. list rekomendowanych instrumentów finansowych w ramach określonej Strategii inwestycyjnej). W ramach procesu sporządzania Rekomendacji Inwestycyjnej, analitycy DMBH dokonują analizy instrumentów finansowych z zastosowaniem podejścia fundamentalnego. Na tym etapie, dokonywana jest także ocena - z zachowaniem należytej staranności - istotnych czynników ryzyka związanych z działalnością emitenta, w tym także czynników ryzyka dla zrównoważonego rozwoju. Te kryteria (z uwzględnieniem kwestii ESG) są brane pod uwagę przy podejmowaniu decyzji w zakresie selekcji instrumentów finansowych oraz określania ich udziałów w portfelu modelowym.

Dodatkowo, w ramach świadczonej usługi doradztwa inwestycyjnego, DMBH na bieżąco monitoruje instrumenty finansowe wchodzące w skład portfeli modelowych. Proces ten obejmuje analizę bieżących informacji dotyczących emitentów, w tym także zmiany otoczenia rynkowego oraz pojawienie się uwarunkowań, które w istotny sposób mogą wpłynąć na profil ryzyka instrumentu wyemitowanego przez emitenta (w tym również w odniesieniu do czynników związanych ze zrównoważonym rozwojem). Pojawienie się takich uwarunkowań, może stanowić przesłankę do podjęcia decyzji o zmniejszeniu udziału instrumentu finansowego w portfelu modelowym lub do jego usunięcia z portfela modelowego.

Kluczową przesłanką w uwzględnieniu czynników ryzyka dla zrównoważonego wzrostu jest wsparcie dla Klientów w osiąganiu długoterminowych stóp zwrotu. Nie oznacza to jednak, że kwestie ESG są dominującym lub nadrzędnym kryterium przy podejmowaniu decyzji w zakresie portfeli modelowych. DMBH przyjmuje podejście zintegrowane, w którym te czynniki są rozpatrywane równoległe z innymi stosowanymi kryteriami. Niska ocena emitenta w zakresie czynników ryzyka dla zrównoważonego rozwoju, nie musi prowadzić do wykluczenia z rozważań pod kątem ewentualnego włączenia instrumentu do portfela modelowego. W tej sytuacji brane są pod uwagę wspomniane wcześniej kryteria oraz inicjatywy emitenta zmierzające do poprawy jego oceny w zakresie kwestii ESG. Ostatecznie, decyzja o włączeniu danego instrumentu do portfela modelowego oraz o jego utrzymaniu w portfelu modelowym, będzie odzwierciedlać ocenę relacji zwrotu do ryzyka inwestycji.

Informacja obowiązuje od dnia: 10.12.2023

INFORMACJA O KLASYFIKACJI KLIENTA

INFORMACJA O KLASYFIKACJI KLIENTA

W związku z zamiarem zawarcia/zawarciem umowy o świadczenie usług maklerskich z DMBH:

Umowy o świadczenie usług doradztwa inwestycyjnego

ub danych, w których posiadaniu jest DMBH w związku z dotychczasową współpracą, wykorzystanych zgodnie z przepisami prawa, Departament Maklerski Banku Handlowego S.A. („DMBH”) zaklasyfikował Pana / Panią do kategorii:

KLIENT DETALICZNY

Zaliczenie do ww. kategorii oznacza najpełniejszą ochronę interesów Klienta w ramach świadczonych usług maklerskich, wynikającą z obowiązujących przepisów prawa. Ochrona ta polega w szczególności na obowiązkach DMBH:

- badania, przed zawarciem Umowy, poziomu wiedzy klienta o inwestowaniu w zakresie instrumentów finansowych oraz doświadczenia inwestycyjnego celem stwierdzenia czy instrument finansowy będący przedmiotem oferowanej usługi maklerskiej lub usługa maklerska świadczona na podstawie zawieranej Umowy jest odpowiednia dla danego klienta;
- przekazywania klientowi przed zawarciem Umowy ogólnego opisu instrumentów finansowych oraz ryzyka związanego z inwestowaniem w te instrumenty finansowe, Polityki działania w najlepiej pojętym interesie klienta oraz wykonywania zleceń składanych przez klientów DMBH ogólnej informacji o polityce przeciwdziałania konfliktom interesów, szczegółowej informacji na temat DMBH oraz usługi, która ma być świadczona na podstawie umowy, informacji na temat kosztów i opłat;
- zawierania z klientem detalicznym umowy o świadczenie usług maklerskich w formie pisemnej pod rygorem nieważności oraz obowiązku świadczenia usługi wynikającej z Umowy w oparciu o jej regulamin;
- wykonywania lub przyjmowania i przekazywania zleceń klienta zgodnie z zasadą najlepszego wykonania na zasadach określonych w Polityce działania w najlepiej pojętym interesie klienta oraz wykonywania zleceń składanych przez klientów DMBH;
- niezwłocznego informowania klienta o wszelkich istotnych trudnościach mogących wpłynąć na właściwe wykonanie zlecenia;
- przekazywania sformalizowanych w treści raportów z wykonywania umowy, w terminach określonych we właściwym regulaminie świadczenia usługi maklerskiej;
- sformalizowanego i zrozumiałego sposobu formułowania informacji reklamowych i promocyjnych, w szczególności zawierających wskazanie, obok potencjalnych korzyści, zagrożeń i poziomu ryzyka inwestycyjnego związanego z daną usługą;

Informujemy jednocześnie, zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa ma Pan / Pani prawo do złożenia wniosku o przypisanie do kategorii: **Klient Profesjonalny**, jeżeli spełnia Pan/Pani **łącznie** następujące warunki:

WARUNEK I - SPEŁNIA PAN/ PANI CO NAJMNIEJ DWA Z PONIŻSZYCH WYMOGÓW:

- zawierał Pan/Pani transakcje w ciągu poprzedzających czterech kwartałów o wartości stanowiącej równowartość w złotych min. 50 000 EUR każda, na właściwym rynku, ze średnią częstotliwością co najmniej 10 transakcji na kwartał;
- wartość Pana/Pani portfela instrumentów finansowych łącznie ze środkami pieniężnymi wchodzącymi w jego skład, wynosi równowartość w złotych co najmniej 500 000 EUR;
- pracuje lub pracował/a Pan/Pani w sektorze finansowym przez co najmniej rok na stanowisku, które wymaga wiedzy zawodowej dotyczącej transakcji w zakresie instrumentów finansowych lub usług maklerskich, które są świadczone na Pana/Pani rzecz przez DMBH;

- równowartość kwot wyrażonych w euro, o których mowa, ustalana jest z zastosowaniem średniego kursu euro ogłaszanego przez Narodowy Bank Polski, obowiązującego w dniu poprzedzającym datę złożenia wniosku o zmianę kategorii;

WARUNEK II

Złoży Pan/Pani pisemne potwierdzenia znajomości zasad traktowania Klienta wg nowej kategorii, utraty ochrony wynikającej ze zmiany istniejącego statusu oraz zobowiąże się Pan/Pani do informowania DMBH o wszelkich zmianach mających wpływ na wymogi wskazane powyżej.

PRZYPIŚANIE DO INNEJ KATEGORII NIŻ KLIENT DETALICZNY WIĄŻE SIĘ Z OBNIŻENIEM POZIOMU OCHRONY NALEŻNEGO OBECNEJ KATEGORII WYNIKAJĄCEJ Z OBOWIĄZUJĄCYCH PRZEPISÓW PRAWA.

DMBH MA PRAWO ODMOWY ZMIANY KATEGORII KLIENTA.

**OGÓLNY OPIS CHARAKTERU
INSTRUMENTÓW FINANSOWYCH ORAZ
RYZYKA ZWIĄZANEGO Z INWESTOWANIEM
W INSTRUMENTY FINANSOWE**

OGÓLNY OPIS CHARAKTERU INSTRUMENTÓW FINANSOWYCH ORAZ RYZYKA ZWIĄZANEGO Z INWESTOWANIEM W INSTRUMENTY FINANSOWE

I. WSTĘP

Celem niniejszego dokumentu jest:

- przedstawienie Klientowi charakterystyki instrumentów finansowych, które mogą być przedmiotem nabycia lub zbycia na podstawie umowy o świadczenie usług maklerskich zawartej z **Bankiem Handlowym w Warszawie S.A.** działającym poprzez wyodrębnioną organizacyjnie jednostkę będącą biurem maklerskim - **Departament Maklerski Banku Handlowego** („DMBH lub Biuro Maklerskie Banku Handlowego”),
- wskazanie najważniejszych rodzajów ryzyka związanych z inwestycją w ww. instrumenty finansowe jak również innych informacji, które Klient powinien brać pod uwagę dokonując inwestycji za pośrednictwem DMBH.

Informacje zawarte w niniejszym dokumencie zostały przygotowane rzetelnie i z należytą starannością, jednak mogą nie uwzględniać każdego rodzaju ryzyka i nie powinny być jedyną podstawą do podjęcia decyzji inwestycyjnej.

Przekazywanie Klientowi informacji zawartych w niniejszym dokumencie nie stanowi usługi doradztwa inwestycyjnego w rozumieniu przepisów Ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o obrocie instrumentami finansowymi (Dz. U.2014.94 j.t. z późn. zm.).

DMBH INFORMUJE KLIENTA, ŻE:

- inwestowanie w instrumenty finansowe wiąże się z ryzykiem charakterystycznym dla poszczególnych instrumentów finansowych oraz ryzykiem inwestycyjnym, Ryzyko inwestycyjne to w szczególności ryzyko związane z niewłaściwymi lub zawodnymi procesami wewnętrznymi, ludźmi, systemami technicznymi lub zdarzeniami zewnętrznymi, które mogą skutkować niewłaściwą realizacją lub rozliczeniem zlecenia oraz ryzyko rynkowe związane ze zmianą wartości inwestycji wskutek zmiany ceny.
- na cenę instrumentu finansowego ma wpływ wiele różnych czynników. Można do nich zaliczyć m.in. zmieniające się warunki ekonomiczne, prawne, polityczne i podatkowe. Klient podejmując decyzję o nabyciu lub zbyciu instrumentów finansowych powinien wziąć pod uwagę fakt występowania ryzyka, które wiąże się z podjęciem decyzji inwestycyjnej, a w szczególności możliwości zmiany ceny instrumentów finansowych będących przedmiotem tej decyzji wbrew oczekiwaniom Klienta i w związku z tym nieuzyskania założonych przez Klienta zysków,
- Klient musi liczyć się z utratą części lub całości zainwestowanych środków, a nawet z koniecznością poniesienia dodatkowych kosztów, w szczególności inwestując w instrumenty finansowe wykorzystujące efekt dźwigni finansowej. Definicja dźwigni finansowej oraz opis jej działania prezentowana jest w rozdziale *VI Instrumenty finansowe, z którymi związany jest obowiązek wnoszenia depozytów finansowych*,
- Klient podejmuje wszelkie decyzje inwestycyjne związane z nabywaniem lub zbywaniem instrumentów finansowych na własne ryzyko, a DMBH przekazuje zlecenia lub dyspozycje do realizacji na podstawie tych decyzji,
- dotychczasowe wyniki z inwestycji w instrumenty finansowe lub wysoka stopa zwrotu z danego instrumentu finansowego uzyskana w przeszłości nie stanowi gwarancji ich uzyskania w przyszłości,
- decyzja o zakupie instrumentów finansowych na rynku pierwotnym lub wtórnym, w trybie oferty publicznej winna być podjęta przez Klienta na podstawie prospektu emisyjnego, memorandum, warunków emisji i obrotu lub innych dokumentów o podobnym charakterze ze szczególnym uwzględnieniem czynników ryzyka wskazanych w tych dokumentach oraz ryzyka inwestycyjnego związanego z inwestycją.

W celu uniknięcia wątpliwości, informacje zawarte w niniejszym dokumencie nie pokrywają w całości oraz nie zastępują informacji wskazanych w powyższych dokumentach emisyjnych. Dokumenty emisyjne są podstawowym dokumentem informacyjnym na temat emitenta oraz jego sytuacji ekonomicznej i finansowej jak również czynników ryzyka związanych z inwestycją w instrument finansowy wynikających ze specyfiki prowadzonej działalności przez emitenta. Klient jest zobowiązany do zapoznania się z dokumentami emisyjnymi przed podjęciem decyzji inwestycyjnej a w szczególności z czynnikami ryzyka.

Dokumenty, o których mowa powyżej - w przypadku, gdy DMBH jest oferującym albo członkiem konsorcjum dystrybucyjnego są zawsze dostępne: na stronie internetowej emitenta lub w DMBH,

- o ile nie jest to wyraźnie określone w treści prospektu emisyjnego, memorandum, warunków emisji lub innego dokumentu informacyjnego, instrumenty finansowe nabyte przez Klienta za pośrednictwem DMBH nie mają charakteru depozytu bankowego, nie są gwarantowane lub zabezpieczane przez DMBH lub Bank Handlowy w Warszawie S.A ani żaden z podmiotów z grupy Citi jak również nie są gwarantowane lub zabezpieczane przez Skarb Państwa lub inne instytucje państwowe; nie są także zobowiązaniem tych podmiotów względem Klienta,
- DMBH zwraca uwagę, że z inwestycją w instrumenty finansowe może wiązać się konieczność uiszczenia podatku jak również poniesienia dodatkowych opłat, które mogą wynikać z decyzji uprawnionych organów w kraju siedziby emitenta lub rynku, na którym instrumenty finansowe są przedmiotem obrotu. Obowiązki podatkowe zależne są od przepisów prawa kraju, w którym Klient jest rezydentem podatkowym, przepisów kraju emitenta , rodzaju instrumentu finansowego będącego przedmiotem inwestycji oraz od indywidualnej sytuacji podatnika.

W celu uniknięcia wątpliwości DMBH informuje, że nie prowadzi działalności w zakresie doradztwa podatkowego, nie jest podmiotem upoważnionym do udzielania porad podatkowych lub interpretacji przepisów podatkowych. W przypadku wątpliwości Klienta dotyczącego rozliczenia podatkowego DMBH rekomenduje skorzystanie z porady doradcy podatkowego.

II. CHARAKTERYSTYKA INSTRUMENTÓW FINANSOWYCH ORAZ WYBRANE CZYNNIKI RYZYKA

OGÓLNY PODZIAŁ INSTRUMENTÓW FINANSOWYCH ZE WZGLĘDU NA RYZYKO REZYDUALNE INSTRUMENTU FINANSOWEGO.

- 1) Podział ze względu na strukturę instrumentu finansowego:
 - *nieskomplikowane instrumenty finansowe* - w szczególności: akcje dopuszczone do obrotu na rynku regulowanym lub na równoważnym rynku w państwie, które nie jest państwem członkowskim, prawa do akcji, obligacje lub inne dłużne papiery wartościowe, które nie mają wbudowanego instrumentu pochodnego, jednostki uczestnictwa funduszy inwestycyjnych, proste ETF: indeksowe, koszykowe replikujące indeks lub koszyk instrumentów finansowych w sposób bezpośredni poprzez nabywanie instrumentów finansowych tworzących indeks lub koszyk, bez wykorzystania instrumentów pochodnych lub efektu dźwigni finansowej, oraz inne instrumenty finansowe, których cena nie zależy od jednego lub więcej instrumentu finansowego zwanego instrumentem bazowym, indeksowe, koszykowe etc.,
 - *skomplikowane (złożone) instrumenty finansowe* - w szczególności instrumenty finansowe, których cena zależy od jednego lub więcej instrumentu finansowego zwanego instrumentem bazowym, w szczególności: kontrakty terminowe futures, kontakty na różnicę CFD, opcje, swapy, kontrakty walutowe, produkty strukturyzowane, certyfikaty inwestycyjne funduszy inwestycyjnych zamkniętych, złożone ETF replikujące wybrany koszyk instrumentów finansowych z wykorzystaniem instrumentów pochodnych lub efektu dźwigni finansowej.
- 2) Podział ze względu na wykorzystanie efektu dźwigni finansowej:
 - instrumenty finansowe, z którymi nie jest związany obowiązek wniesienia depozytu zabezpieczającego,
 - instrumenty finansowe, z którymi jest związany obowiązek wniesienia depozytu zabezpieczającego.

III. RYZYKA WSPÓLNE DLA INSTRUMENTÓW FINANSOWYCH DOPUSZCZONYCH ORAZ NIEDOPUSZCZONYCH DO OBROTU NA RYNKU REGULOWANYM

Ryzyko makroekonomiczne

Jest następstwem stanu koniunktury gospodarczej na świecie lub w danym kraju, które w bezpośredni lub pośredni sposób wpływają na otoczenie gospodarcze, w którym funkcjonuje emitent lub wytwórca instrumentów finansowych lub na jego sytuację finansową lub na rynek kapitałowy, na którym instrumenty finansowe są przedmiotem obrotu. Stan koniunktury gospodarczej wyrażany jest czynnikami makroekonomicznymi w szczególności: wzrostu gospodarczego, popytu konsumpcyjnego, inflacji, deficytu budżetowego, inwestycji, poziomu cen surowców etc. Na koniunkturę gospodarczą bezpośredni wpływ mają: sytuacja gospodarcza lub ryzyko polityczne.

Inwestor dokonując inwestycji winien być świadomy, że w przypadku:

- *niepewności, co do kształtowania się czynników makroekonomicznych lub sytuacji geopolitycznej wzrasta zmienność cen instrumentów finansowych, a tym samym ryzyko nabycia instrumentu finansowego po zawyżonej cenie lub zbycia po cenie zaniżonej,*
- *niekorzystnego kształtowania się czynników makroekonomicznych może dojść do spadku cen instrumentów finansowych (niedowartościowanie ceny instrumentu finansowego) niezajdującego uzasadnienia w bieżącej sytuacji emitenta lub wytwórcy wyrażonej wynikiem finansowym lub mierzonej wskaźnikami analizy fundamentalnej,*
- *długotrwałego stanu dobrej koniunktury gospodarczej może dojść do wzrostu cen instrumentów finansowych (przewartościowanie ceny instrumentów finansowych) niezajdującego uzasadnienia w bieżącej sytuacji emitenta lub wytwórcy wyrażonej wynikiem finansowym lub mierzonej wskaźnikami analizy fundamentalnej.*

Ryzyko polityczne

Jest następstwem stabilności lub niestabilności politycznej w danym kraju, zasad i sposobu kształtowania polityki gospodarczej, administracyjnej oraz fiskalnej oraz ich długookresowej stabilności.

Inwestor dokonując inwestycji winien być świadomy, że w przypadku braku stabilności politycznej, nieoczekiwanych zmian polityki gospodarczej lub fiskalnej wzrasta ryzyko inwestycyjne, wzrasta zmienność cen instrumentów finansowych a w przypadku dokonania inwestycji może dochodzić do znacznych zmian cen instrumentów finansowych w zależności od pozytywnego lub negatywnego wpływu ww. zmiany na sytuację finansową lub otoczenie gospodarcze emitenta (np. wzrost inflacji, zwiększanie lub zmniejszanie podatków placonych przez emitenta lub jego dostawców lub wpływu na instrument finansowy (np. wprowadzenie lub wzrost opodatkowanie transakcji na rynku kapitałowym).

W przypadku niekorzystnych zmian sytuacji geopolitycznej na świecie, które w skrajnym przypadku mogą prowadzić do konfliktów zbrojnych istnieje ryzyko nakładania sankcji gospodarczych i/ lub politycznych na określone państwo lub państwa, które mogą być krajem siedziby emitenta instrumentów finansowych dopuszczonych do obrotu lub na obywateli takich państw.

W takim przypadku inwestor winien liczyć się z ryzykiem, że:

- *obrót takimi instrumentami finansowymi lub innymi, których cena jest z nimi powiązana lub zależna, może być zawieszony na wybranych lub we wszystkich miejscach obrotu lub,*
- *DMBH może samodzielnie, działając w oparciu o obowiązujące przepisy prawa, zablokować obrót ww. instrumentami finansowymi lub zablokować możliwość zawierania wszelkich transakcji przez obywateli kraju/ów objętych sankcjami.*

W konsekwencji Inwestor może ponieść straty finansowe w związku z brakiem możliwości zbycia posiadanych ww. instrumentów finansowymi lub brakiem możliwości zawierania jakichkolwiek transakcji.

Ryzyko branżowe

Jest następstwem specyficznych dla danej grupy instrumentów finansowych emitowanych przez podmioty jednej branży lub sektora gospodarczego, uwarunkowań ekonomiczno-gospodarczych tj. niekorzystnych uwarunkowań finansowych, konkurencji, spadku popytu na produkty, oraz innych czynników specyficznych dla danego sektora gospodarczego, skutkujących pogorszeniem się sytuacji ekonomicznej emitenta lub czynników niemierzalnych związanych z określonym zachowaniem inwestorów (grup inwestorów) wynikających z popularyzowanych trendów inwestycyjnych mogących mieć wpływ na przewartościowanie lub niedowartościowanie cen instrumentów danej branży.

Inwestor dokonując inwestycji winien być świadomy, że w przypadku inwestycji w instrumenty finansowe emitentów określonych branż, np., których przychody mają charakter sezonowy (np. producenci napojów chłodzących) lub okresowy, uzależniony od określonych czasowo zewnętrznych programów inwestycyjnych, rozwojowych (np. emitenci budujący drogi), branż stanowiących lub niestanowiących priorytet rozwoju gospodarczego danego kraju (np. branża informatyczne lub górnictwo) może dochodzić do okresowej zmienności ceny instrumentów finansowych lub ceny tego instrumentu finansowego mogą się poruszać w identyfikowalnym czasowo trendzie wzrostowym lub spadkowym nieuzasadnianym aktualną sytuacją finansową emitenta, ale spowodowanych zmianą czynników charakterystycznych dla danej branży.

Ryzyko emitenta/wytwórcy instrumentu finansowego

Ryzyko, będące następstwem sposobu zarządzania i prowadzenia gospodarki ekonomicznej emitenta/wytwórcy instrumentu finansowego mające bezpośredni wpływ na jego wynik finansowy a tym samym na wycenę instrumentu finansowego, zdolność do regulowania zobowiązań emitenta (w przypadku instrumentów dłużnych) oraz ich zmienność cenową.

Inwestor dokonując inwestycji winien być świadomy, że ryzyko emitenta/wytwórcy instrumentu finansowego jest większe w przypadku:

- *stałego utrzymującego się przez dłuższy okres negatywnych wyników finansowych emitenta/wytwórcy,*
- *emitenta/wytwórcy, na którego nałożono lub ma być nałożona kara administracyjna wymierzona przez upoważnione do tego celu organy państwowe lub regulatora,*
- *emitenta/wytwórcy nieprzekazującego okresowych sprawozdań finansowych, niewywiązującego się z obowiązków informacyjnych, nieujawniającego ważnych informacji mających wpływ na wycenę instrumentów finansowych, etc.*
- *wszczęcia postępowania upadłościowego,*

w związku ze zwiększeniem prawdopodobieństwa pogorszenia się sytuacji finansowej emitenta lub wytwórcy instrumentu finansowego a w konsekwencji zwiększenia ryzyka kredytowego oraz wpływu na cenę instrumentu finansowego, a tym samym może doprowadzić do upadłości emitenta oraz w konsekwencji znacznej lub całkowitej utraty kapitału przez Klienta w przypadki inwestycji w instrument finansowy emitowany lub wystawiany przez takiego emitenta lub inwestycji w inny instrument finansowy którego cena jest powiązana lub zależna od tego instrumentu finansowego.

Ryzyko kredytowe

Jest to ryzyko straty, niekorzystnej zmiany sytuacji finansowej, wypłacalności wynikające z wahań zdolności kredytowej emitentów lub wytwórców instrumentów finansowych, gwarantów, kontrahentów wyrażającej się postaci ryzyka opóźnienia, częściowego wykonania lub niewykonania zaciągniętych zobowiązań. Ryzyko kredytowe wiąże się z niepewnością, co do przyszłej sytuacji finansowej ww. podmiotów i może mieć znaczny wpływ na kształtowanie się ceny instrumentu finansowego posiadanego przez Klienta (np. akcje, obligacje), realizację zobowiązań z instrumentów finansowych (np. wykup obligacji lub spełnienie innego świadczenia w przypadku innych instrumentów finansowych np. wykonanie produktu strukturyzowanego), wykonania zobowiązania wynikającego z gwarancji w przypadku gwaranta (np. obligacje), wykonania zobowiązań kontrahenta w przypadku, gdy jest on istotnym podmiotem w procesie związanym z wykonaniem, dostawą, rozliczeniem instrumentu finansowego lub jego przechowywaniem etc. (np. rozliczenie funduszy inwestycyjnych,

kreacja lub umorzenia tytułów uczestnictwa w ETF, przechowywanie papierów).

Na ryzyko kredytowe mają wpływ czynniki:

- zewnętrzne - niezależne od przedsiębiorstwa - czynniki makroekonomiczne i społeczne (konkurencja, koniunktura, polityka fiskalna i monetarna, inflacja, bezrobocie itp.), polityczne (deregulacja i liberalizacja obrotu gospodarczego), demograficzne (starzenie się społeczeństwa), technologiczne (informatyczne),
- wewnętrzne - zależne od przedsiębiorstwa - kwalifikacje pracowników, dywersyfikacja portfela umów, rodzaje i wysokość stosowanych zabezpieczeń umownych, stosowane standardy rachunkowości.

W praktyce rynkowej dla pomiaru ryzyka kredytowego często stosuje się system ratingowy na potrzeby określenia poziomu ryzyka kredytowego np. na stosowaniu ratingów zewnętrznej agencji ratingowej. Przykładowo: Podmiot o ratingu AAA charakteryzuje się niższym ryzykiem kredytowym niż podmiot o ratingu BBB, lub podmiot bez ratingu.

Ryzyko kredytowe ma liczne interakcje z innymi rodzajami ryzyka, w tym w szczególności z ryzykiem stopy procentowej, ryzykiem kursu walutowego oraz ryzykiem płynności.

Inwestor dokonując inwestycji w instrumenty finansowe winien być świadomy, że im większe ryzyko kredytowe tym większe ryzyko wystąpienia potencjalnej straty inwestora oraz wpływ ww. ryzyka na zmienność ceny instrumentu finansowego lub zmniejszenie jego płynności. Materializacja ryzyka kredytowego może doprowadzić do upadłości emitenta oraz w konsekwencji znacznej lub całkowitej utraty kapitału przez Klienta w przypadki inwestycji w instrument finansowy emitowany lub wystawiany przez takiego emitenta lub inwestycji w inny instrument finansowy którego cena jest powiązana lub zależna od tego instrumentu finansowego.

DMBH zwraca uwagę Klientów, że w przypadku upadłości emitenta kolejność zaspakajania wierzytelności z majątku emitenta jest regulowana w ścisły sposób przepisami prawa, co oznacza dla inwestora będącego akcjonariuszem lub obligatariuszem prawdopodobieństwo utraty całości lub znacznej części zainwestowanego kapitału. Z kolei w przypadku obligacji emitent w warunkach emisji może postanowić, że wierzytelności wynikające z emitowanych przez niego obligacji, jeśli nie zostały zabezpieczone, w przypadku upadłości lub likwidacji emitenta, będą zaspokojone po zaspokojeniu wszystkich innych wierzytelności przysługujących wierzycielom, wobec tego emitenta.

Ryzyko rynkowe

Ryzyko rynkowe to ryzyko zmiany ceny instrumentów finansowych (akcji, obligacji, kontraktów futures oraz innych instrumentów finansowych) będących w posiadaniu klienta na skutek ogólnych oraz specyficznych czynników rynkowych mających bezpośredni lub pośredni wpływ na określony instrument finansowy. Ryzyko jest następstwem zasad funkcjonowania rynku kapitałowego i kształtowania się cen na zasadzie równowagi popytu i podaży a zmiana ceny pojedynczego lub grupy instrumentów finansowych jest powodowana czynnikami często niezależnymi od emitenta lub wytwórcy instrumentu finansowego, wynikającymi z natury rynku finansowego. Zwraca się uwagę, że na ryzyko rynkowe duży wpływ mogą mieć czynniki niemierzalne, w szczególności:

- emocjonalne związane z psychologicznym postrzeganiem czynników makroekonomicznych, finansowych, branżowych, regionalnych, samej spółki etc.;
- związane z określonym zachowaniem inwestorów (grup inwestorów) wynikających z popularizowanych trendów inwestycyjnych mogących mieć wpływ na przewartościowanie lub niedowartościowanie cen instrumentów finansowych;
- wynikające z globalizacji rynków finansowych oraz szybkości przepływu informacji - zmiana indeksów giełdowych na innych rynkach finansowych, zmiana koniunktury na głównych rynkach światowych lub innych rynkach zaliczanych do tego samego regionu może skutkować dużą zmiennością cen instrumentu finansowego na rynku lokalnym, pomimo stabilnej sytuacji finansowej ich emitenta, nieuzasadniającej tak dużej zmienności.

Inwestor dokonując inwestycji winien być świadomy, że ryzyko rynkowe nie ma charakteru ryzyka jednorodnego, a wpływ na to ryzyko ma wpływ wiele różnych czynników np. ryzyko kredytowe, emitenta, makroekonomiczne lub polityczne, ale również często niezależnych od emitenta lub wytwórcy instrumentu finansowego.

Przykładowo:

wzrost ceny określonego instrumentu finansowego może mieć miejsce w następstwie wystąpienia ww. zdarzeń i nie mieć bezpośredniego uzasadnienia w sytuacji finansowej emitenta lub wytwórcy instrumentu finansowego.

Podsumowując im większe ryzyko rynkowe tym większe ryzyko utraty zainwestowanego kapitału włącznie z możliwością poniesienia całkowitej straty zainwestowanego kapitału.

Ryzyko płynności

Polega na braku możliwości sprzedaży lub zakupu instrumentów finansowych w krótkim lub średnim okresie bez istotnego wpływania na poziom cen rynkowych. Ryzyko płynności ma bezpośredni wpływ na zmienność ceny z zachowaniem zasady, że im niższa płynność tym zmienność ceny większa. Ryzyko płynności zależne jest od wielu czynników, często współzależnych od siebie, mających wpływ na ograniczenie podaży lub popytu w obrocie tymi instrumentami finansowymi. Najważniejsze czynniki:

Podażowe:

- niska wartościowo emisja instrumentów finansowych - mała liczba instrumentów finansowych w obrocie - ograniczenie podaży,
- brak należytego rozproszenia nabywców instrumentów finansowych (ograniczenie podaży),
- niski tzw. Free float - tzn. organicznie liczby instrumentów finansowych w wolnym obrocie na skutek niskiej emisji lub braku rozproszenia lub skupienia instrumentów finansowych na rynku wtórnym przez ograniczoną liczbę nabywców oraz ograniczenia w ten sposób strony podażowej,
- mała kapitalizacja spółki.

Popytowe:

- wzrost ryzyka makroekonomicznego, politycznego, branżowego, rynkowego - mających wpływ na zmienność ceny instrumentu finansowego, stan rynku kapitałowego lub emitenta instrumentów finansowych w dającej się przewidzieć określonej perspektywie czasowej, wzrost niepewności inwestycyjnej,
- wzrost ryzyka emitenta - niewłaściwie prowadzona polityka gospodarcza lub zmiana czynników zewnętrznych mających wpływ na pogorszenie sytuacji finansowej emitenta, jego sytuacja finansowa grożąca upadłością lub niewywiązywaniem się z zaciągniętych zobowiązań finansowych,
- niewłaściwie prowadzona polityka informacyjna - zmienność lub brak prowadzenia polityki informacyjnej, zatajanie lub zniekształcanie istotnych informacji mogących mieć wpływ na cenę instrumentów finansowych,
- upomnienia, ostrzeżenia lub kary nakładane przez upoważnione do tego organy państwowe lub regulatorów (KNF, UOKiK etc.).

Inwestor dokonując inwestycji winien być świadomy, że:

- *w przypadku niskich obrotów papierami wartościowymi rośnie ryzyko zmienności ceny,*
- *akcje spółek o najwyższej kapitalizacji są co do zasady bardziej płynne niż akcje spółek o niskiej kapitalizacji,*
- *instrumenty finansowe o wyższym wskaźniku wolnego obrotu tzw., Free float są bardziej płynne,*
- *najwyższą płynnością w obrocie giełdowym charakteryzują się akcje wchodzące w skład głównych o indeksów poszczególnych systemów obrotu np. WIG20,*
- *akcje wchodzące w skład WIG20 charakteryzują się wyższą płynnością niż akcje notowane na rynku New Connect,*
- *obligacje Skarbu Państwa są generalnie bardziej płynne od obligacji korporacyjnych lub komunalnych.*

Scenariusz sytuacji rynkowych w zależności od płynności instrumentu finansowego

PŁYNNOŚĆ	RYZYSKO, NA KTÓRE NARAŻONY JEST KLIENT
<p>Brak płynności, [Scenariusz negatywny]</p>	<p><i>Ogólne</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • brak możliwości zawarcia transakcji oraz w konsekwencji zamknięcia inwestycji w systemie obrotu w terminie oczekiwanym przez Klienta; • brak rynkowej wyceny instrumentu finansowego; • konieczność utrzymywania instrumentu finansowego oraz poszukiwania alternatywnych możliwości zbycia instrumentu finansowego, np. poza rynkiem regulowanym w trybie umowy cywilno prawnej; <p><i>Udziałowe papiery wartościowe (akcje, PDA)</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • brak możliwości zbycia na rynku regulowanym i poszukiwanie alternatywnych form zbycia <p><i>Dłużne papiery wartościowych oraz produkty strukturyzowane</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • konieczność utrzymywania do wykupu lub wykonania instrumentu finansowego; <p><i>Instrumenty finansowe zbiorowego inwestowania: certyfikaty inwestycyjne funduszy inwestycyjnych zamkniętych („FIZ”); ETF</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • konieczność oczekiwania do umorzenia danego instrumentu, w terminach wskazanych w statucie danego funduszu; <p><i>Derywaty</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • brak możliwości zamknięcia otwartych pozycji oraz dokonania zabezpieczenia otwartych pozycji;
<p>Płynność niska, Płynność ograniczona Płynność okresowa [Scenariusz negatywny]</p>	<p><i>Ogólne</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • zwiększenie ryzyka zmienności cenowej; • brak rynkowej wyceny lub nieadekwatna wycena instrumentu finansowego; <p><i>Udziałowe papiery wartościowe (akcje, PDA)</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • ryzyko zbycia papieru wartościowego po cenie znacznie odbiegającej od ceny akceptowanej przez Klienta oraz osiągnięcie nieakceptowanej stopy zwrotu lub poniesienie straty finansowej z inwestycji; • okresowy brak możliwości zbycia. <p><i>Dłużne papiery wartościowych oraz produkty strukturyzowane:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • ryzyko zbycia papieru wartościowego po cenie znacznie odbiegającej od ceny akceptowanej przez Klienta oraz osiągnięcie nieakceptowanej stopy zwrotu lub poniesienie straty finansowej z inwestycji; • okresowy brak możliwości zbycia; • w przypadku nieakceptowalnej ceny - konieczność utrzymywania instrumentu finansowego do wykupu lub wykonania instrumentu finansowego; <p><i>Instrumenty finansowe zbiorowego inwestowania: certyfikaty inwestycyjne FIZ; ETF:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • ryzyko zbycia certyfikatu po cenie znacznie odbiegającej od ceny akceptowanej przez Klienta, w tym znacznie odbiegającej od wartości aktywów netto oraz osiągnięcie nieakceptowanej stopy zwrotu lub poniesienie straty finansowej z inwestycji; • okresowy brak możliwości zbycia danego instrumentu po cenie akceptowanej przez Klienta; • w przypadku braku akceptacji ceny przez Klienta - konieczność oczekiwania do przedstawienia do umorzenia, w terminach wskazanych w statucie danego funduszu;

<p>Płynność niska, Płynność ograniczona Płynność okresowa [Scenariusz negatywny]</p>	<p><i>Derywaty</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • ograniczona możliwości zamknięcia otwartych pozycji oraz korelacji otwartych pozycji; • zwiększona zmienność dziennych cen rozliczeniowych stanowiących podstawę do uzupełniania depozytu zabezpieczającego i mających wpływ na jego ustalenie i wnoszenie; • ryzyko zamknięcia pozycji po cenie znacznie odbiegającej od ceny akceptowanej przez Klienta oraz osiągnięcie nieakceptowanej stopy zwrotu lub poniesienie straty finansowej z inwestycji.
<p>Wysoka i średnia płynność [scenariusz oczekiwany]</p>	<p>Scenariusz oczekiwany; zapewniający rynkową wycenę instrumentów finansowych oraz możliwość zbycia lub zamknięcia pozycji po cenie rynkowej;</p>

IV. DODATKOWE CZYNNIKI RYZYKA W PRZYPADKU ZAGRANICZNYCH INSTRUMENTÓW FINANSOWYCH

W przypadku zagranicznych instrumentów finansowych, poza ryzykiem właściwym dla danego rodzaju instrumentu finansowego istnieją dodatkowe ryzyko, które Klient powinien brać pod uwagę dokonując inwestycji:

Ryzyko miejsca wykonania

Sposób wykonywania zleceń podlega przepisom prawa oraz zasadom właściwym dla zagranicznego miejsca wykonania zlecenia Klienta. Wyżej wymienione przepisy i zasady mogą być odmienne od obowiązujących na polskim rynku regulowanym. Klient powinien być świadomy regulacji prawnych związanych z tymi instrumentami, właściwych dla kraju, w którym dokonywana jest transakcja oraz powinien uwzględnić ten fakt podejmując decyzję inwestycyjną.

Ryzyko prawne

Zasady funkcjonowania emitenta jako podmiotu prawnego, podlegają prawu kraju siedziby emitenta i mogą być odmienne od obowiązujących w Polsce. W szczególności odnosi się to do postępowania upadłościowego lub likwidacyjnego spółki, obniżenia lub podwyższenia kapitału spółki, zasad nabywania praw korporacyjnych lub majątkowych z akcji. Klient powinien być świadomy regulacji prawnych związanych z tym faktem oraz odmienności ww. procesów oraz swoich praw i obowiązków w stosunku do analogicznych procesów obowiązujących pod prawem polskim. W szczególności DMBH zwraca uwagę Klienta na występujące w prawodawstwie niektórych krajów (np. USA), możliwość anulowania (umorzenia) akcji bez wynagrodzenia i związane z tym ryzyko dla Klienta utraty zainwestowanego kapitału. Przesłanki prawne, które winny być spełnione do wykonania ww. operacji oraz zasady anulowania (umorzenia) akcji określają przepisy kraju właściwego dla siedziby emitenta i w szczególności mogą mieć zastosowanie w ramach procesu układowego z wierzycielami lub postępowania upadłościowego.

Ponadto DMBH zwraca uwagę Klienta, że z nabyciem lub posiadaniem zagranicznych instrumentów finansowych mogą się wiązać określone we właściwych dla nich przepisach prawa, obowiązki o charakterze raportowym, notyfikacyjnym lub innym związane w szczególności z przekraczaniem określonych w tych przepisach progów posiadania (np. obowiązek zawiadomienia emitenta akcji o przekroczeniu określonego progu głosów).

Ryzyko przechowywania instrumentów finansowych

Sposób przechowywania zagranicznych instrumentów finansowych podlega przepisom prawa oraz zasadom właściwym dla zagranicznego miejsca ich przechowywania. Wyżej wymienione przepisy i zasady mogą być odmienne od obowiązujących na polskim rynku. Klient powinien być świadomy

regulacji prawnych związanych z przechowywaniem zagranicznych instrumentów finansowych, ponieważ mogą mieć one bezpośredni wpływ na sposób wykonania praw z papierów wartościowych lub praw korporacyjnych z nabywanych lub posiadanych przez Klienta zagranicznych papierów wartościowych.

Ryzyko walutowe

Negatywny wpływ zmiany ceny waluty, w której zagraniczny instrument finansowy jest nabywany lub zbywany w stosunku do waluty polskiej (lub waluty bazowej rachunku innej niż waluta nabycia instrumentu finansowego) Jest on następstwem przeliczenia wyniku finansowego osiągniętego w walucie, w której instrument finansowy jest nabywany na walutę polską (lub walutę bazową rachunku). W przypadku niekorzystnych zmian rynkowych może okazać się, że Klient może uzyskać:

- zysk z inwestycji w instrument finansowy, a po przeliczeniu na walutę bazową zanotować stratę, która będzie ostatecznym wynikiem finansowym z inwestycji,
- stratę z inwestycji w instrument finansowy, a po przeliczeniu na walutę bazową zanotować zysk, który będzie ostatecznym wynikiem finansowym z inwestycji oraz będzie podlegał obowiązkowi podatkowemu.

Ryzyko upadłości podmiotów uczestniczących w zawieraniu i rozliczaniu transakcji lub rejestrowaniu i przechowywaniu zagranicznych instrumentów finansowych

Istnieje ryzyko ogłoszenia upadłości, niewypłacalności, likwidacji lub podobnego zdarzenia w odniesieniu do podmiotów uczestniczących w zawieraniu i rozliczaniu transakcji lub rejestrowaniu i przechowywaniu zagranicznych instrumentów finansowych (broker zagraniczny, zagraniczny depozytariusz), które może skutkować niemożnością dostarczenia zakupionych przez Klienta zagranicznych instrumentów finansowych, czasowym ograniczeniem prawa do dysponowania zagranicznymi instrumentami finansowymi przez Klienta lub koniecznością uczestniczenia w odpowiednim postępowaniu upadłościowym, likwidacyjnym lub podobnym w celu zgłoszenia i egzekwowania roszczenia Klienta.

Ryzyko rozliczeniowe

W przypadku złożenia zlecenia sprzedaży zagranicznych instrumentów finansowych przed rozliczeniem się transakcji ich nabycia, istnieje ryzyko nierozliczenia transakcji sprzedaży w sytuacji nierozliczenia wcześniejszej transakcji nabycia tych instrumentów finansowych.

Ryzyko posiadania ograniczonego lub opóźnionego dostępu do informacji

Obowiązki informacyjne emitentów zagranicznych instrumentów finansowych mogą być ukształtowane odmiennie niż na rynku polskim. Ponadto, dostęp Klienta do tych informacji może być ograniczony lub opóźniony na skutek różnic czasowych, braku bezpośredniego dostępu do serwisów informacyjnych lub odmiennych wymogów oraz sposobu przekazywania informacji do publicznej wiadomości.

Ryzyko związane z językiem, w którym dostępne są informacje o instrumentach finansowych

DMBH zwraca uwagę Klientów, że:

- dokumenty informacyjne, prospekty, warunki emisji, memoranda informacyjne, dokumenty KID lub KII,
- informacje raporty bieżące, okresowe, sprawozdania finansowe etc.

publikowane przez emitentów lub wytwórców zagranicznych instrumentów finansowych nie są publikowane w języku polskim oraz mogą nie być publikowane lub dostępne w języku angielskim. W przypadku papierów wartościowych dopuszczonych do notowania zarówno na rynku zagranicznym, jak i rynku polskim, powyższe informacje mogą nie być dostępne w języku polskim.

Ograniczenie dostępnych materiałów informacyjnych w języku polskim może mieć bezpośredni wpływ na ocenę ryzyka związanego z nabyciem takiego instrumentu finansowego, świadomość

praw i obowiązków nabywcy danego instrumentu finansowego lub terminowość wykonania tych obowiązków poprzez brak lub utrudnione możliwości ich odczytania, wystąpienie błędów interpretacyjnych lub odmienną znaczeniową pojęć lub definicji przekazywanych w języku obcym.

Ryzyko podatkowe

Zasady funkcjonowania emitenta jako podmiotu prawnego podlegają prawu kraju siedziby emitenta, w tym także w zakresie przepisów podatkowych i mogą być odmienne od obowiązujących w Polsce. W szczególności odnosi się to do zróżnicowania stawek podatkowych pobieranych u źródła (dywidendy, odsetki), obowiązków raportowych lub informacyjnych. Inwestor winien liczyć się z ryzykiem zmian podatkowych w kraju siedziby emitenta w zakresie, w jakim będą mieć wpływ na wysokość i sposób pobierania podatku u źródła.

Odsetki lub dywidendy z tytułu posiadania zagranicznych papierów wartościowych

W przypadku odsetek/dywidend wypłacanych z tytułu posiadania zagranicznych papierów wartościowych może nastąpić pobór podatku za granicą (podatek u źródła). W przypadku takiego podatku DMBH nie jest jego płatnikiem, nie uczestniczy w procesie jego naliczania i poboru jak również nie ma wpływu na pobór podatku wg. stawki wynikającej z właściwej umowy o unikaniu podwójnego opodatkowania pomiędzy Rzeczpospolitą Polską a krajem siedziby emitenta instrumentu finansowego.

Klient w ww. przypadku winien liczyć się z faktem, że taki podatek może zostać naliczony wg. stawki maksymalnej, właściwej dla kraju emitenta oraz rodzaju osiągniętego przychodu, bez uwzględnienia stawki wskazanej w umowie o unikaniu podwójnego opodatkowania. Może mieć to negatywny wpływ na oczekiwaną przez Klienta stopę zwrotu z inwestycji.

W przypadku zajścia takiego zdarzenia Klient winien być świadomy, że:

- DMBH nie uczestniczy w procesie ubiegania się o zwrot kwoty nadpłaconego podatku, a wszelkie działania, które mogą być podjęte w ww. sprawie Klient podejmuje we własnym zakresie w sposób indywidualny oraz samodzielny,
- DMBH nie wystawia dokumentu PIT-8c na potrzeby rozliczenia Klienta z właściwym organem podatkowym,
- Klient jest zobowiązany do samodzielnego rozliczenia się z osiągniętych w powyższy sposób przychodów

Umorzenie papierów wartościowych bez wynagrodzenia

DMBH zwraca uwagę Klienta na występujące w prawodawstwie niektórych krajów (np. USA), możliwość anulowania (umorzenia) akcji bez wynagrodzenia oraz ryzyko braku możliwości kwalifikacji tej czynności do akceptowanych przez polskie organy podatkowe definicji zbycia instrumentu finansowego.

Ryzyko opodatkowania przychodów z niektórych form podmiotów notowanych na rynkach zagranicznych

DMBH zwraca uwagę Klienta na możliwość występowania w prawodawstwie niektórych krajów (np. USA), opodatkowania lub obciążenia dodatkową opłatą, przychodów z tytułu zbycia papierów wartościowych dopuszczonych do obrotu na rynkach zagranicznych emitowanych przez szczególną formę spółki dopuszczoną do obrotu tzw. Publicly traded partnership - nie występującej w polskim prawodawstwie.

W takim przypadku podatek lub opłata pobierane są zgodnie z przepisami kraju emitenta z wykorzystaniem zasady pobrania podatku u źródła, pomniejszając przychody Klienta. DMBH nie jest płatnikiem takiego podatku lub opłaty jak również nie uczestniczy w procesie jego naliczania i poboru.

Inwestując w ww. papiery wartościowe Klient winien liczyć się z faktem występowania ryzyka osiągnięcia stopy zwrotu z inwestycji na poziomie niższym niż oczekiwana.

Ryzyko opodatkowania w następstwie materializacji ryzyka kursowego

Zasady rozliczania z tytułu dochodów kapitałowych osiągniętych przez osobę fizyczną, w tym osiągnięte z tytułu nabycia lub zbycia zagranicznych papierów wartościowych określa Ustawa z dnia 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych (Dz. U. 2012.361 z późn. zm. („UPDOF”). Zgodnie z UPDOF, w przypadku zagranicznych papierów wartościowych, do celów podatkowych cena nabycia lub zbycia zagranicznych papierów wartościowych ustalana jest zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa („UPDOF”) w złotych polskich według średniego kursu ogłaszanego przez NBP z dnia poprzedzającego dzień rozliczenia transakcji.

Uwzględniając powyższe, Klient winien liczyć się z faktem, że dla celów podatkowych różnice kursowe mogą mieć wpływ na ostateczny wynik finansowy osiągany z inwestycji. W szczególności Klient może osiągnąć stratę z inwestycji licząc w walucie zawarcia transakcji a do celów podatkowych wykazać zysk w złotych polskich w następstwie ww. ryzyka kursowego i vice versa.

Dochody uzyskane z odpłatnego zbycia instrumentów finansowych

Dochody uzyskane z odpłatnego zbycia instrumentów finansowych i z realizacji praw z nich wynikających podlegają opodatkowaniu zgodnie z UPDOF i nie są płatne za pośrednictwem DMBH.

V. CZYNNIKI RYZYKA CHARAKTERYSTYCZNE DLA POSZCZEGÓLNYCH INSTRUMENTÓW FINANSOWYCH, Z KTÓRYMI NIE JEST ZWIĄZANY OBOWIĄZEK WNOŠZENIA DEPOZYTÓW ZABEZPIECZAJACYCH

CHARAKTERYSTYKA INSTRUMENTU FINANSOWEGO	WYBRANE CZYNNIKI RYZYKA
<p>OBLIGACJE</p> <p>Dłużny papier wartościowy, emitowany w serii, w którym emitent zobowiązuje się względem nabywcy obligacji (obligatariusza) do spełnienia określonego świadczenia pieniężnego lub niepieniężnego.</p> <p>Obligacja składa się z części nominalnej i kuponowej. Część nominalna to nominalna wartość obligacji wypłacana przez emitenta w dniu wykupu obligacji, niezależnie od ceny, jaką inwestor zapłacił za obligację. Część kuponowa to odsetki, które emitent wypłaca z tytułu pożyczania kapitału (z zastrzeżeniem obligacji zerokuponowych).</p> <p>Wybrany podział obligacji: ze względu na oprocentowanie:</p> <p><i>O stałym oprocentowaniu</i> - oprocentowanie jest ustalone w momencie emisji i nie ulega zmianie w trakcie trwania inwestycji.</p> <p><i>O zmiennym oprocentowaniu</i> - oprocentowanie ustalane jest w oparciu o wskaźnik (np. stopa inflacji, stopa procentowa) i powiększone jest o marżę. Oprocentowanie ulega zmianom w trakcie trwania inwestycji.</p> <p><i>Zerokuponowe</i> - obligacje bezodsetkowe, sprzedawane poniżej ceny nominalnej, po której są wykupywane w dniu wykupu.</p> <p>ze względu na datę wykupu</p> <p><i>Krótkoterminowe</i> - czas trwania inwestycji wynosi maksymalnie 5 lat.</p> <p><i>Średnioterminowe</i> - czas trwania inwestycji wynosi od 5 do 10 lat.</p> <p><i>Długoterminowe</i> - czas trwania inwestycji wynosi powyżej 10 lat.</p> <p>ze względu na emitenta</p> <p><i>Skarbowe</i> - emitowane przez Skarb Państwa,</p> <p><i>Komunalne</i> - emitowane przez miasta i gminy,</p> <p><i>Korporacyjne</i> - emitowane przez przedsiębiorstwa.</p> <p>ze względu na kraj emisji</p> <p><i>Krajowe</i> - emitowane pod prawem polskim,</p> <p><i>Zagraniczne</i> - emitowane pod prawem kraju emitenta.</p>	<p>NAJWAŻNIEJSZE CZYNNIKI RYZYKA:</p> <p>Ryzyko makroekonomiczne</p> <p>Ryzyko polityczne</p> <p>Ryzyko rynkowe</p> <p>Ryzyko płynności</p> <p>W przypadku obligacji korporacyjnych także:</p> <p>Ryzyko branżowe</p> <p>Ryzyko emitenta</p> <p>Ryzyko kredytowe</p> <p>Ryzyka specyficzne:</p> <p>Ryzyko stopy procentowej - zmiana stóp procentowych ma bezpośredni wpływ na rentowność obligacji do wykupu, a tym samym bezpośredni wpływ na cenę obligacji na rynku, na którym jest notowana. Generalnie wzrost stóp procentowych oznacza wzrost rentowności obligacji oraz spadek ceny obligacji na rynku liczonej procentem wartości nominalnej, a spadek stóp procentowych oznacza spadek rentowności obligacji oraz wzrost ceny obligacji. W przypadku spadku ceny obligacji poniżej ceny zakupu w przypadku ich sprzedaży Klient ponosi stratę na inwestycji.</p> <p>Cena obligacji zerokuponowych i o stałym oprocentowaniu jest generalnie bardziej wrażliwa na zmiany stóp procentowych niż cena obligacji o zmiennym oprocentowaniu. Dla obligacji o zmiennym oprocentowaniu wzrost stóp procentowych oznacza wzrost kuponu płaconego przez emitenta obligacji. W mniejszym stopniu wpływa to na spadek rynkowej ceny obligacji o zmiennym oprocentowaniu.</p> <p>Ryzyko zmiany ratingu emitenta lub kraju - w przypadku obligacji korporacyjnych posiadających rating uznanej agencji ratingowej zmiana ratingu serii obligacji będącej w posiadaniu inwestora, innej serii obligacji wyemitowanych przez tego samego emitenta lub samego emitenta zazwyczaj przekłada się na zmianę rentowności obligacji oraz wpływa na ryzyko kredytowe emitenta. Obniżenie ratingu może doprowadzić do wzrostu rentowności obligacji oraz spadku ceny obligacji na rynku liczonej procentem wartości nominalnej, co generuje stratę dla posiadacza takich obligacji.</p> <p>W przypadku obligacji skarbowych oraz obniżenia ratingu przyznanego dla kraju emitenta wzrastają ryzyka związane z posiadaniem obligacji w szczególności kredytowe. W takim przypadku generalnie może to doprowadzić do wzrostu rentowności obligacji oraz spadku ceny obligacji na rynku liczonej procentem wartości nominalnej, co generuje stratę dla posiadacza takich obligacji.</p> <p>Ryzyko wcześniejszego wykupu</p> <p>Niektóre Obligacje mogą podlegać wcześniejszemu wykupowi, w przypadku gdy emitent tak postanowi, w szczególności w warunkach emisji obligacji. W takim przypadku Inwestor może nie uzyskać stopy zwrotu z inwestycji, która zostałaby osiągnięta w przypadku posiadania obligacji do dnia wykupu.</p>

	<p><u>DMBH zwraca szczególnie uwagę na:</u></p> <p>Ryzyko kredytowe emitenta w przypadku obligacji korporacyjnych oraz innych obligacji niezabezpieczonych gwarancją wykupu przez Skarb Państwa lub rząd państwa emitenta.</p> <p>Emitent w warunkach emisji może postanowić, że wierzytelności wynikające z emitowanych przez niego obligacji, jeśli nie zostały zabezpieczone, w przypadku upadłości lub likwidacji emitenta będą zaspokojone po zaspokojeniu wszystkich innych wierzytelności przysługujących wierzycielom wobec tego emitenta. <u>W takim przypadku inwestor może nie odzyskać całego zainwestowanego kapitału lub odzyskać go w niewielkiej części (obligacje podporządkowane).</u></p> <p>Ryzyko Prawne oraz Ryzyko języka, w którym sporządzane są informacje - w przypadku obligacji zagranicznych (dokładny opis w rozdziale IV <i>Dodatkowe czynniki ryzyka w przypadku zagranicznych instrumentów finansowych</i>).</p> <p>Przepisy prawa obcego mogą regulować prawa obligatariuszy w sposób odmienny niż regulacje prawa polskiego, co może w szczególności rzutować na możliwość zaspokojenia wierzytelności z obligacji, także w przypadku upadłości lub likwidacji emitenta, na wypłatę odsetek, przedterminowy wykup itd. Wyżej wymienione ryzyko może być spotęgowane poprzez ograniczenie dostępnych materiałów informacyjnych w języku polskim, co może mieć bezpośredni wpływ na świadomość praw i obowiązki obligatariusza lub terminowość wykonania tych obowiązków poprzez brak lub utrudnione możliwości ich odczytania, wystąpienie błędów w interpretacjach lub odmiennosc znaczeniową pojęć lub definicji przekazywanych w języku obcym.</p>
<p>JEDNOSTKI UCZESTNICTWA FUNDUSZY</p> <p>Instrumenty finansowe będące tytułem w majątku funduszu inwestycyjnego otwartego (FIO) lub specjalistycznego funduszu inwestycyjnego otwartego (SFIO). Jednostka uczestnictwa („JU”) przedstawia wartość aktywów netto funduszu przypadających na jednostkę uczestnictwa („WAN”) i jako taka nie ma charakteru stałej wartości, lecz podlega zmianie w zależności od wartości aktywów wchodzących w skład funduszu. Uczestnikiem FIO może zostać każdy Klient, natomiast uczestnikiem SFIO mogą zostać wyłącznie podmioty określone w statucie lub spełniające warunki określone w statucie SFIO. JU nie jest papierem wartościowym, nie jest przedmiotem notowania na rynku regulowanym, jednostki nie są emitowane przez fundusz w seriach (w odróżnieniu od certyfikatów inwestycyjnych emitowanych przez fundusze inwestycyjne zamknięte).</p>	<p>NAJWAŻNIEJSZE CZYNNIKI RYZYKA:</p> <p>Ryzyko makroekonomiczne,</p> <p>Ryzyko polityczne,</p> <p>Ryzyko branżowe,</p> <p>Ryzyko rynkowe.</p> <p>Ryzyko kredytowe oraz Ryzyko emitenta - ograniczone w związku z limitami koncentracji aktywów funduszu. Generalnie im mniejsze limity koncentracji, tym mniejsze ryzyko kredytowe oraz ryzyko emitenta.</p> <p>Ryzyka specyficzne:</p> <p>Ryzyko polityki inwestycyjnej - wyniki inwestycyjne funduszu są następstwem polityki inwestycyjnej. Niewłaściwe założenia polityki mają bezpośredni wpływ na realizację celu inwestycyjnego wyrażonego oczekiwaną stopą zwrotu z inwestycji w określonym czasie (wzrost WAN) oraz bezpośredni wpływ na wycenę JU oraz jej zmienność.</p>

Nabycie JU odbywa się poprzez wpłaty, które uczestnik wnosi do funduszu po cenie WAN na dzień nabycia. Zbycie JU odbywa się poprzez ich odkupienie przez Fundusz po cenie WAN na dzień odkupienia, każdorazowo na podstawie dyspozycji Klienta. Fundusz prowadzi proces nabywania oraz umarzania w sposób ciągły (w odróżnieniu od funduszy zamkniętych). Zasady prowadzenia polityki inwestycyjnej oraz klasy aktywów, w które inwestuje Fundusz, określa statut Funduszu. W szczególności mogą to być wskazane poniżej klasy aktywów lub ich kombinacje: akcje, obligacje, instrumenty finansowe rynku pieniężnego, depozyty, inne.

FIO lub SFIO jako podmioty zbiorowego inwestowania podlegają regulacjom prawnym w zakresie:

- określenia, w jakie rodzaje oraz klasy instrumentów finansowych fundusz może inwestować,
- koncentracji aktywów w funduszu,
- udziału instrumentów pochodnych.

Ograniczenia powyższe mają wpływ na politykę inwestycyjną funduszu oraz sposób jej realizowania.

Wartość jednostki uczestnictwa zależy od sposobu realizacji polityki inwestycyjnej Funduszu, która przekłada się na wartość aktywów netto Funduszu.

OGÓLNY PODZIAŁ FIO/SFIO:

Ze względu na rodzaj, strukturę aktywów oraz charakter polityki inwestycyjnej (podział modelowy):

- akcyjne,
- mieszane,
- dłużne,
- pieniężne.

Ze względu na cel inwestycyjny:

- agresywnego wzrostu,
- zrównoważonego wzrostu,
- globalnej ekonomii,
- akcyjne: małych, średnich dużych spółek, surowcowe, dywidendowe etc., obligacyjne, skarbowe, pieniężne,
- inne.

Ryzyko zarządzania - realizacja polityki inwestycyjnej uzależniana jest od prawidłowości podejmowanych decyzji inwestycyjnych, zarządzania ryzykiem oraz przewidywania sytuacji rynkowej przez zarządzającego(ych) funduszem. Istotnymi elementami są również moment, kiedy decyzje inwestycyjne są podejmowane oraz czas i sposób reakcji na zdarzenia niezgodne z oczekiwaniami i założeniami zarządzającego funduszem. Błędne założenia przy podejmowaniu decyzji inwestycyjnych przez zarządzającego(ych) funduszem lub zdarzenia niezgodne z jego oczekiwaniami mogą prowadzić do wyników funduszu niezgodnych z oczekiwaniami inwestora. Inwestor winien być świadomy faktu, że realizacja polityki inwestycyjnej jest obarczona błędem czynnika ludzkiego, a wyniki analogicznej polityki inwestycyjnej realizowanej przez różnych zarządzających mogą być zróżnicowane. Ponadto, inwestor powinien mieć świadomość tego, że wyniki funduszu oraz zarządzającego funduszem osiągnięte w przeszłości nie stanowią gwarancji osiągnięcia ich w przyszłości.

Miarą oceny zarządzania funduszem oraz polityki inwestycyjnej jest realizacja zakładanego przez fundusz celu inwestycyjnego wyrażonego stopą zwrotu, którą fundusz zamierza osiągnąć w określonym czasie, lub wyników inwestycyjnych ponad określoną przez fundusz stopę odniesienia, tzw. benchmark, którym mogą być mierzalne poziomy odniesienia, odpowiednie dla charakteru funduszu np. indeks, poziom stopy procentowej lub inne. Za pozytywną ocenę zarządzania funduszem oraz polityki inwestycyjnej należy traktować osiągnięcie przez fundusz wyników równych lub przewyższających zakładaną przez fundusz stopę zwrotu lub cele inwestycyjne w zakładanym czasie, np. rocznie. Za negatywną ocenę należy traktować osiągnięcie wyników ujemnych, nierekompensujących kosztów inwestycji wejściowej przez Klienta.

Ryzyko rynkowej wyceny JU - w związku z aktywami, w które fundusz lokuje swoje aktywa, wartość JU podlega zmianie. Zmiana wartości może wynikać z niekorzystnych zmian cen aktywów funduszu, niewłaściwego zarządzania funduszem lub polityki inwestycyjnej.

Ryzyko płynności umorzenia - inwestor winien liczyć się z ograniczeniem możliwości umorzenia JU. W niektórych sytuacjach, np. niskiej płynności aktywów wchodzących w skład portfela funduszu, fundusz może czasowo wstrzymać proces umorzenia jednostek funduszu.

Ponadto inwestor winien być świadomy, że JU nie mogą być zbywane na rzecz osób trzecich, natomiast podlegają dziedziczeniu.

Ryzyko koncentracji aktywów - w niektórych sytuacjach, np. w przypadku funduszy inwestujących w ograniczoną liczbę klas instrumentów finansowych (np. fundusze akcyjne małych, średnich spółek), może wystąpić ryzyko koncentracji aktywów w danej klasie pomimo zachowania limitów koncentracji w instrumenty finansowe jednego emitenta, co przy ograniczeniu płynności instrumentów posiadanych przez fundusz zwiększa ryzyko braku możliwości zamknięcia przez Klienta inwestycji w dany fundusz.

Ryzyko metody wyceny aktywów funduszu - ryzyko wynikające ze zmiany sposobu wyliczania i publikowania indeksów rynku kapitałowego stanowiących benchmark danego funduszu.

	<p>Ryzyko związane z brakiem możliwości zamknięcia inwestycji - w określonych warunkach fundusz inwestycyjny może zawiesić wykup jednostek na okres 2 tygodni, a za zgodą Komisji Nadzoru Finansowego do 2 miesięcy, jeżeli w okresie ostatnich dwóch tygodni suma wartości odkupionych jednostek oraz jednostek, których odkupienia zażądano, przekracza 10% wartości aktywów funduszu lub gdy nie można dokonać wiarygodnej wyceny istotnej części aktywów funduszu.</p>
<p>ETF ETF (ang. Exchange Traded Fund - fundusz notowany na giełdzie) jest to otwarty fundusz inwestycyjny notowany na rynku regulowanym (GPW lub innych zagranicznych rynkach regulowanych), którego zadaniem jest odzwierciedlanie zachowania się danego indeksu giełdowego lub wybranej grupy instrumentów finansowych (koszyka). Funkcjonowanie ETF jest regulowane tak jak w przypadku innych funduszy inwestycyjnych - w UE- dyrektywami unijnymi i regulacjami krajowymi, a w przypadku funduszy notowanych na innych rynkach zagranicznych zgodnie z przepisami miejsca ich notowania. Cechą charakterystyczną ETF jest stała (codzienna) kreacja i umarzanie jednostek, zwanych tytułami uczestnictwa. Tytuły uczestnictwa są notowane na rynku regulowanym na takich samych zasadach jak inne papiery wartościowe. Kreacja tytułów uczestnictwa w funduszu odbywa się w formie:</p> <ul style="list-style-type: none"> - na rynku pierwotnym - poprzez nabycie od dystrybutora lub oferującego, - na rynku wtórnym (giełda) - poprzez zawarcie transakcji z animatorem emitenta pełniącym centralną rolę w procesie kreacji lub umorzenia. ETF. Animator, na podstawie umowy z funduszem przekazuje codziennie funduszowi informuje o saldzie netto w tytułach funduszu, co stanowi podstawę odpowiednio do wykreowania lub umorzenia tytułów uczestnictwa przez fundusz. <p>Generalny podział ETF:</p> <ul style="list-style-type: none"> - proste - indeksowe, koszykowe etc. replikujące indeks w sposób bezpośredni poprzez nabywanie instrumentów finansowych tworzących indeks lub koszyk, ale bez wykorzystania instrumentów pochodnych, - skomplikowane - z wbudowanym innym instrumentem finansowym, oparte wyłącznie o instrumenty pochodne lub wykorzystujące mechanizm dźwigni finansowej; 	<p>Z inwestowaniem w ETF związane są wszystkie czynniki ryzyka charakterystyczne dla instrumentu bazowego, którego ETF odwzorowuje (ryzyka właściwe dla akcji w przypadku ETF na indeks akcji lub obligacji w przypadku ETF na indeks obligacji), oraz ryzyka charakterystyczne dla zagranicznych instrumentów finansowych. W przypadku ETF na indeks akcji lub obligacji, analogicznie jak w przypadku samych akcji i obligacji, najważniejsze czynniki ryzyka to ryzyko: makroekonomiczne, polityczne, rynkowe, płynności, branżowe, emitenta, kredytowe. Zadaniem ETF jest odzwierciedlanie zachowania się danego indeksu giełdowego lub koszyka instrumentu bazowego. Spadek wartości indeksu lub koszyka, którego zachowanie odzwierciedla ETF, oznacza spadek ceny ETF, a wzrost indeksu przekłada się na wzrost ceny ETF. Z powodu ryzyk specyficznych dla inwestycji w ETF, w szczególności ryzyka niedokładnego odwzorowania instrumentu bazowego, opisanych poniżej, stopa zwrotu z ETF może różnić się od stopy zwrotu z odwzorowywanego indeksu lub koszyka instrumentu bazowego.</p> <p>Ryzyka specyficzne: Ryzyko emitenta/ wystawcy ETF Klient winien być świadomy, że wystawcą ETF mogą być firmy inwestycyjne, TFI lub inne podmioty finansowe specjalizujące się w emitowaniu ETF. W tym przypadku istotnym jest ocena takiego podmiotu jako wystawcy ETF w kontekście ryzyka emitenta/ wystawcy oraz jakości realizowanej polityki inwestycyjnej. Ryzyko niedokładnego odwzorowania instrumentu bazowego - Klient winien mieć świadomość ryzyka niedokładnego odwzorowania indeksu lub wybranej grupy instrumentów finansowych na skutek:</p> <ul style="list-style-type: none"> - niewłaściwego doboru instrumentów finansowych przez fundusz, - funkcjonowania opłat z tytułu zarządzania aktywami mających wpływ na zmniejszenie wartości aktywów netto przypadających na tytuł uczestnictwa, - ryzyka płynności odwzorowywanych instrumentów finansowych lub wchodzących w skład ETF. <p>a tym samym nieosiągnięcia stopy zwrotu z ETF na poziomie analogicznym do odwzorowywanego indeksu lub koszyka instrumentu bazowego. Miarą oceny ryzyka, o którym mowa powyżej, jest wartość niedokładności odwzorowania indeksu lub koszyka instrumentów bazowych. Za pozytywną miarę należy traktować wartość aktywów netto (WAN) ETF równą lub niewiele odbiegającą od różnicy wartości instrumentu bazowego lub indeksu odniesienia oraz kosztów zarządzania ETF (koszty zarządzania, opłaty i prowizje poniesione na odwzorowanie instrumentu bazowego/ indeksu).</p>

<p>Ze względu na konstrukcje portfela</p> <ul style="list-style-type: none"> - indeksowe - odzwierciedlenie indeksu, subindeksu, - koszykowe - odzwierciedlenie określonego koszyka instrumentów finansowych. <p>Ze względu na typ papieru wartościowego</p> <ul style="list-style-type: none"> - akcyjne; obligacyjne; mieszane (hybrydowe), <p>Ze względu na podział geograficzny:</p> <ul style="list-style-type: none"> - krajowe; regionalne, globalne. 	<p>Ryzyko operacyjne - w przypadku ETF proces codziennej kreacji oraz umorzenia tytułów uczestnictwa ma charakter wieloletowego procesu operacyjnego, którego ostatnią fazą jest nabycie instrumentów finansowych celem odzwierciedlenia indeksu lub koszyka. Z tego powodu istnieje podwyższone ryzyko operacyjne wynikające z konieczności wykonania szeregu czynności w ściśle określonym czasie oraz kolejności.</p> <p>Ryzyko metody wyceny aktywów funduszu - ryzyko wynikające ze zmiany sposobu wyliczania i publikowania indeksów rynku kapitałowego stanowiących podstawę benchmarku danego funduszu.</p> <p>Ryzyko płynności - w przypadku ETF odwzorowujących indeksy niebędące głównymi indeksami rynkowymi istnieje zwiększone ryzyko płynności w związku z mniejszym zainteresowaniem inwestorów samymi indeksami, jako miarami zachowania rynku, a w konsekwencji odwzorowującymi je ETF-ami. Generalnie płynność ETF:</p> <ul style="list-style-type: none"> - odzwierciedlających główne indeksy (np. WIG20) jest większa niż płynności ETF odzwierciedlających inne indeksy (WIG 40), - płynność ETF na uznanych rynkach zagranicznych jest większa niż na rynkach lokalnych. <p>DMBH zwraca szczególną uwagę na ETF złożone wykorzystujące efekt dźwigni finansowej:</p> <p>ETF z dźwignią finansową cechuje syntetyczna replikacja (w oparciu o kontrakty terminowe). W przypadku ETF-ów z dźwignią efekt dźwigni finansowej jest realizowany w horyzoncie wyłącznie jednodniowym poprzez odzwierciedlenie w kursie ETF multiplikacji dziennego wyniku indeksu bazowego o wartość wskaźnika dźwigni (np. L2;L3).</p> <p>W przypadku niekorzystnej sytuacji rynkowej (spadek indeksu bazowego przez kolejne dni transakcyjne) Klient może ponieść nieproporcjonalne straty kapitału aż do jego znacznej lub całkowitej utraty.</p>
<p>AKCJE</p> <p>Udziałowy papier wartościowy emitowany w serii odzwierciedlający prawo do własności części majątku spółki. Poprzez nabycie akcji akcjonariusz nabywa:</p> <ul style="list-style-type: none"> - prawa majątkowe: prawo do dywidendy, prawo poboru akcji nowych emisji, prawo do majątku spółki w momencie jej rozwiązania lub likwidacji oraz - prawa korporacyjne: prawo do udziału w walnych zgromadzeniach, prawo do informacji, prawo do głosu i inne. <p>Przedmiotem obrotu regulowanego są akcje niemające postaci materialnej (zdematerializowane) oraz nieuprzywilejowane.</p>	<p>Kurs akcji jako prawa własności do części majątku spółki, zależy od bieżącej sytuacji finansowej przedsiębiorstwa wyrażonej wynikiem finansowym lub mierzonej wskaźnikami analizy fundamentalnej oraz oczekiwań, co do przyszłej sytuacji i wyników emitenta.</p> <p>Informacje takie jak publikacja wyników finansowych gorszych od oczekiwań, obniżenie prognozy wyników, inne zdarzenia, które negatywnie wpływają na bieżącą lub przyszłą sytuację finansową spółki zazwyczaj prowadzą do spadku cen akcji. Zdarzenia powodujące spadek kursu akcji poniżej ceny zakupu oznaczają dla inwestora konieczność zaakceptowania straty. Pozytywne informacje takie jak wyniki finansowe lepsze od oczekiwań, lepsze prognozy, podpisanie nowych kontraktów oraz inne zdarzenia, które pozytywnie wpływają na bieżącą lub przyszłą sytuację finansową spółki, powodują wzrost kursu akcji. Wzrost ceny akcji powyżej ceny zakupu oznacza dla inwestora zysk na inwestycji.</p>

	<p>Istotny wpływ na kształtowanie kursu akcji mają również m.in. sytuacja gospodarcza oraz sentyment inwestorów. W okresach o podwyższonej niepewności zazwyczaj widoczny jest odpływ kapitału z rynku akcji spowodowany poszukiwaniem przez inwestorów bezpieczniejszych sposobów lokowania aktywów. Okresy o wyższej niepewności charakteryzują się większą zmiennością cen akcji. Odpływ kapitału z rynku akcji często oznacza spadek cen akcji, który nie zawsze znajduje uzasadnienia w bieżącej sytuacji spółki. Z kolei w okresach o niskiej niepewności inwestorzy charakteryzują się mniejszą awersją do ryzyka i chętniej kupują akcje, co często przekłada się na wzrost ich ceny.</p> <p>NAJWAŻNIEJSZE CZYNNIKI RYZYKA: Ryzyko makroekonomiczne Ryzyko polityczne Ryzyko rynkowe Ryzyko płynności Ryzyko branżowe Ryzyko emitenta Ryzyko kredytowe.</p> <p>Ponadto ze względu na fakt, że na cenę akcji wpływ ma wiele czynników, szczegółowy opis ryzyka znajduje się w rozdziale: <i>III. Ryzyka wspólne dla instrumentów finansowych dopuszczonych oraz niedopuszczonych do obrotu na rynku regulowanym oraz rozdziale IV Dodatkowe czynniki ryzyka w przypadku zagranicznych instrumentów finansowych.</i></p> <p>W przypadku akcji zagranicznych dodatkowo winny być brane pod uwagę ryzyka właściwe dla zagranicznych instrumentów finansowych wskazane w rozdziale <i>IV Dodatkowe czynniki ryzyka w przypadku zagranicznych instrumentów finansowych.</i></p>
<p>PRAWA DO AKCJI („PDA”) Papiery wartościowe, które uprawniają do otrzymania akcji nowej emisji. Instrument finansowy stosowany w przypadku spółek, których akcje dopuszczone zostały do obrotu na rynku regulowanym. Powstają z chwilą dokonania przydziału akcji nowej emisji i wygasają z chwilą zarejestrowania akcji w KDPW albo z dniem uprawomocnienia się postanowienia sądu rejestrowego odmawiającego wpisu podwyższenia kapitału zakładowego do rejestru.</p> <p>W tym też terminie mogą być przedmiotem obrotu na rynku regulowanym w Polsce. Po zarejestrowaniu podwyższenia kapitału PDA są automatycznie zamieniane na akcje, a akcje nowej emisji asymilowane z akcjami notowanymi.</p> <p>PDA nie dają praw tożsamych z posiadaniem akcji.</p> <p>W przypadku rynków zagranicznych PDA mogą nie występować w związku z odmiennym trybem emisji akcji oraz procesu podwyższania kapitału akcyjnego.</p>	<p>PDA są instrumentem zbliżonym do akcji z zastrzeżeniem, że posiadaczowi PDA nie przysługują prawa korporacyjne i majątkowe przysługujące akcjonariuszom spółki. Czynniki, które wpływają na kształtowanie kursu PDA, a tym samym zysk i stratę z posiadanego instrumentu, są analogiczne do czynników kształtujących kurs akcji.</p> <p>NAJWAŻNIEJSZE CZYNNIKI RYZYKA: Ryzyko analogiczne jak w przypadku akcji: Ryzyko makroekonomiczne Ryzyko polityczne Ryzyko rynkowe Ryzyko płynności Ryzyko branżowe Ryzyko emitenta Ryzyko kredytowe.</p> <p>Ryzyko specyficzne: Ryzyko odmowy lub opóźnienia rejestracji podwyższenia kapitału przez sąd – w przypadku odmowy rejestracji akcji nowej emisji istnieje ryzyko niedojścia emisji do skutku – w tym przypadku emitent zobowiązany jest do zwrotu środków posiadaczowi PDA. W przypadku opóźnienia rejestracji akcji nowej emisji może nastąpić opóźnienie w zamianie PDA na akcje oraz czasowy brak możliwości rynkowej wyceny PDA do chwili rejestracji oraz ich sprzedaży w obrocie regulowanym.</p>

	<p>DMBH zwraca szczególnie uwagę na:</p> <p>Ryzyko płynności - ze względu na dopuszczenie PDA w ograniczonej liczbie odpowiadającej nowej Inwestor winien liczyć się ze zwiększonym ryzykiem płynności.</p> <p>W przypadku niskiej płynności istnieje duże ryzyko zbycia PDA po cenie niższej niż rzeczywista wartość PDA odzwierciedlona kondycją finansową emitenta lub może wystąpić okresowy brak możliwości zbycia PDA po cenie akceptowanej przez Klienta.</p> <p>Ryzyko rynkowe - w związku z ograniczoną płynnością oraz ryzykiem niezarejestrowania emisji Inwestor winien liczyć się ze zwiększeniem zmienności cen PDA w okresie notowania.</p>
<p>PRAWA POBORU (PP)</p> <p>Prawo majątkowe wynikające z posiadanych akcji uprawniające dotychczasowego akcjonariusza do objęcia akcji nowej emisji proporcjonalnie do liczby już posiadanych akcji.</p> <p>Wartość PP zależy bezpośrednio od ceny akcji, do objęcia których dane prawo poboru uprawnia.</p> <p>Prawo poboru może być przedmiotem samodzielnego obrotu na rynku regulowanym. Termin obrotu jest ściśle określony i wynosi z reguły od kilku do kilkunastu dni.</p> <p>W polskim prawodawstwie PP jest papierem wartościowym jedynie w okresie dopuszczenia do obrotu regulowanego w terminie 14 dni, będąc przedmiotem samodzielnego obrotu. Inwestor, który nabył PP w obrocie wtórnym oraz posiada je na rachunku papierów wartościowych w dniu określonym przez emitenta, nabywa prawo do objęcia akcji nowych emisji na takich samych zasadach jak inwestor, który nabył to prawo z tytułu posiadania akcji emitenta.</p>	<p>PP jest prawem majątkowym, które przysługuje dotychczasowym akcjonariuszom do objęcia akcji nowej emisji. Cena PP zależy od jego wartości, która zależy bezpośrednio od ceny akcji, do objęcia których PP uprawnia.</p> <p>Wartość PP odliczana jest od kursu akcji w dniu następnym po dniu ustalenia PP. W związku z tym pierwszego dnia po dniu ustalenia PP kurs odniesienia dla akcji korygowany jest o teoretyczną wartość PP.</p> <p>Liczba PP wymaganych do objęcia jednej nowej akcji ustalana jest przez emitenta. Zakup wybranej liczby akcji nowej emisji może wymagać zakupu dodatkowych PP na rynku.</p> <p>Wykonanie PP (dokonanie zapisu na akcje nowej emisji) wymaga złożenia zapisu na akcje nowej emisji. Z zapisem na akcje nowej emisji wiąże się obowiązek opłacenia akcji, na które inwestor się zapisuje.</p> <p>W sytuacji, kiedy posiadacz PP nie zdecyduje się na jego wykonanie, instrument wygasa bez żadnych skutków prawnych dla jego posiadacza.</p> <p>NAJWAŻNIEJSZE CZYNNIKI RYZYKA:</p> <p>Ryzyko analogiczne jak w przypadku akcji:</p> <p>Ryzyko makroekonomiczne</p> <p>Ryzyko polityczne</p> <p>Ryzyko rynkowe</p> <p>Ryzyko płynności</p> <p>Ryzyko branżowe</p> <p>Ryzyko emitenta</p> <p>Ryzyko kredytowe.</p> <p>Ryzyko specyficzne:</p> <p>Ryzyko terminu notowania - w przypadku, gdy PP są dopuszczone do obrotu na rynku regulowanym, nabywca PP obowiązany jest pamiętać, że PP jest przedmiotem notowania na rynku regulowanym jedynie w ściśle określonym terminie. Jeżeli nabywca PP nie zamierza dokonać zapisu na akcje nowej emisji w pełnej wysokości, musi liczyć się z faktem, że zbycie praw poboru po okresie notowania nie jest możliwe i po upływie tego terminu nabywca nie otrzyma żadnej zapłaty.</p> <p>DMBH zwraca szczególnie uwagę na:</p> <p>Ryzyko płynności - ze względu na ograniczoną liczbę PP winien liczyć się z zwiększonym ryzykiem płynności, które generalnie w przypadku PP jest większe w przypadku spółek o niskiej kapitalizacji, mniejszej liczbie akcji dopuszczonych do obrotu giełdowego lub ograniczonej liczby akcji w wolnym obrocie (tzw. Free float).</p>

	<p>W przypadku niskiej płynności istnieje duże ryzyko zbycia PP po cenie niższej niż wartość teoretyczna PP lub może wystąpić okresowy brak możliwości zbycia PP po cenie akceptowanej przez Klienta lub zbliżonej do teoretycznej ceny PP.</p> <p>Ryzyko rynkowe - notowania praw poboru często charakteryzują się znacznymi wahaniami cen i są silnie skorelowane z ceną akcji w terminie notowania PP. Generalnie – im wyższy wzrost ceny akcji w okresie notowania PP, tym spodziewana cena PP może być wyższa.</p>
<p>CERTYFIKATY INWESTYCYJNE („CI”) FIZ</p> <p>Papiery wartościowe emitowane przez fundusze inwestycyjne zamknięte („Fundusz, FIZ”) emitowane w seriach. CI reprezentują prawa majątkowe uczestników funduszu (udział w funduszu inwestycyjnym).</p> <p>Certyfikat inwestycyjny przedstawia wartość aktywów netto FIZ („WAN”) przypadających na 1 certyfikat na dzień wyceny. Wartość certyfikatu nie ma charakteru stałego, lecz podlega zmianie w czasie w zależności od wartości aktywów wchodzących w skład funduszu w następstwie zarządzania funduszem i realizacji polityki inwestycyjnej.</p> <p>WAN na jeden certyfikat jest określana okresowo w dniu wyceny aktywów funduszu. W przypadku FIZ posiadających siedzibę na terenie Polski, zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa, WAN musi być ustalona nie rzadziej niż raz na 3 miesiące. Generalnie w przypadku FIZ, dla których przedmiotem polityki inwestycyjnej są instrumenty finansowe, wycena realizowana jest w okresach miesięcznych.</p> <p>Wartość certyfikatów zależy od sposobu realizacji polityki inwestycyjnej Funduszu, która przekłada się na wartość aktywów netto Funduszu.</p> <p>Posiadacz certyfikatu ma prawo do części dochodów i przychodów funduszu (jeżeli dopuszcza to statut), a także może mieć prawo do udziału i głosowania w radzie inwestorów lub w zgromadzeniu inwestorów oraz prawo pierwszeństwa do objęcia certyfikatów nowej emisji. Certyfikat może być przedmiotem obrotu na rynku regulowanym.</p> <p>Zasady prowadzenia polityki inwestycyjnej oraz klasy aktywów, w które inwestuje Fundusz, określają statut Funduszu oraz prospekt emisyjny lub memorandum informacyjne (w przypadku funduszy publicznych) albo warunki emisji (w przypadku funduszy niepublicznych). W szczególności mogą to być wskazane poniżej klasy aktywów lub ich kombinacje:</p>	<p>Wyniki realizowanej przez FIZ polityki inwestycyjnej przekładają się na zmiany ceny notowanych na rynku CI. Dobre wyniki FIZ odzwierciedlone wzrostem WAN (przykładowo inwestycje w przedsięwzięcia, które przyniosło wysoką stopę zwrotu) przekładają się na wzrost ceny notowanych na rynku CI. W przypadku wzrostu ceny CI powyżej ceny zakupu inwestor odnotowuje zysk.</p> <p>Złe wyniki FIZ odzwierciedlone spadkiem WAN (przykładowo bankructwo przedsiębiorstwa, w które zainwestował Fundusz) przekładają się na spadek ceny notowanych na rynku CI. W przypadku spadku ceny CI poniżej ceny zakupu inwestor musi zaakceptować stratę na inwestycji.</p> <p>Inwestor winien być świadomy tego, że wyniki Funduszu osiągnięte w przeszłości nie stanowią gwarancji osiągnięcia ich w przyszłości oraz faktu, że jedyną miarodajną wyceną wartości CI jest WAN przypadająca na certyfikat. W okresach pomiędzy określeniami WAN, cena CI na rynku regulowanym może być przedmiotem zmiany, a wpływ na cenę CI ma głównie występujące ryzyko płynności oraz ryzyko rynkowe.</p> <p>NAJWAŻNIEJSZE CZYNNIKI RYZYKA:</p> <p>Ryzyko makroekonomiczne</p> <p>Ryzyko polityczne</p> <p>Ryzyko płynności</p> <p>Ryzyko branżowe</p> <p>Ze względu na inwestowanie w różne klasy aktywów oraz dywersyfikację aktywów ryzyko emitenta oraz ryzyko kredytowe w przypadku FIZ ma mniejsze znaczenie, z zastrzeżeniem funduszy charakteryzujących się niską dywersyfikacją aktywów (skoncentrowane).</p> <p>Ryzyka specyficzne:</p> <p>Ryzyko polityki inwestycyjnej - wyniki inwestycyjne Funduszu, są następstwem polityki inwestycyjnej. Niewłaściwe założenia polityki mają bezpośredni wpływ na realizację celu inwestycyjnego wyrażonego oczekiwaną stopą zwrotu z inwestycji w określonym czasie (wzrost wartości aktywów netto CI) oraz bezpośredniego wpływu cenę CI w obrocie regulowanym (w przypadku FIZ publicznych) oraz jego zmienność cenowa.</p> <p>Ryzyko zarządzania - realizacja polityki inwestycyjnej uzależniana jest od prawidłowości podejmowanych decyzji inwestycyjnych, zarządzaniem ryzykiem oraz przewidywania sytuacji rynkowej przez zarządzającego(ych) FIZ. Inwestor winien być świadomy faktu, że realizacja polityki inwestycyjnej jest obarczona błędem czynnika ludzkiego, a wyniki analogicznej polityki inwestycyjnej realizowanej przez różnych zarządzających mogą być zróżnicowane.</p>

<ul style="list-style-type: none"> - akcje, obligacje, indeksy giełdowe, surowce, waluta, prawa pochodne, jednostki uczestnictwa funduszy otwartych, ETF etc.. <p>OGÓLNY PODZIAŁ:</p> <p>Ze względu na sposób dystrybucji:</p> <ul style="list-style-type: none"> - publiczne, - niepubliczne. <p>Ze względu na rodzaj, strukturę aktywów oraz charakter polityki inwestycyjnej (podział modelowy):</p> <ul style="list-style-type: none"> - akcyjne, - mieszane, - dłużne, - pieniężne, - inne: nieruchomości; sekuryzacyjne, absolutnej stopy zwrotu etc. <p>Ze względu na cel inwestycyjny:</p> <ul style="list-style-type: none"> - agresywnego wzrostu, - wzrostu kapitałowego, - globalnej ekonomii, - akcyjne: małych, dużych spółek, skoncentrowane, - obligacyjne, skarbowe, pieniężne, - inne. <p>Klient chcący zamknąć inwestycje w CI przedstawia CI do wykupu funduszowi, który dokonuje ich umorzenia.</p> <p>Statut funduszu inwestycyjnego zamkniętego określa przesłanki, tryb i warunki wykupywania certyfikatów inwestycyjnych oraz terminy i sposób dokonywania ogłoszeń o wykupie certyfikatów.</p> <p>W przypadku CI dopuszczonych do obrotu regulowanego, Klient poza możliwością przedstawienia do wykupu i umorzenia CI uzyskuje możliwość ich zbycia (lub nabycia) w miejscu notowania certyfikatów po cenie notowania ich na tym rynku.</p>	<p>Ryzyko rynkowej wyceny CI - w związku z ograniczoną płynnością istnieje ryzyko, że cena możliwa do uzyskania w wyniku transakcji na rynku regulowanym będzie mniejsza niż aktualna wycena aktywów netto funduszu.</p> <p>Ryzyko związane z przechowywaniem aktywów w funduszu - zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa aktywa przechowywane są w banku depozytariuszu. Ewentualne ryzyko może powstać w przypadku upadłości banku depozytariusza.</p> <p>Ryzyko związane z rozliczeniem transakcji przez fundusz - transakcje nabycia aktywów zawierane przez Fundusz, rozliczane są przez bank depozytariusz. Ewentualne ryzyko może powstać w przypadku upadłości banku depozytariusza lub niewykonywania bądź nienależytego wykonywania obowiązków przez ten podmiot.</p> <p>DMBH zwraca szczególną uwagę na:</p> <p>Ryzyko polityki inwestycyjnej oraz Ryzyko zarządzającego oraz dla CI dopuszczonych do obrotu regulowanego na:</p> <p>Ryzyko rynkowej wyceny CI - w tym przypadku Klient przed nabyciem lub zbyciem CI winien zapoznać się dokładnie z ostatnią wyceną aktywów netto przypadających na 1 certyfikat ze względu na ryzyko, że cena możliwa do uzyskania w wyniku transakcji na rynku regulowanym może być mniejsza niż aktualna wycena aktywów netto funduszu w szczególności, jeżeli płynność CI jest niska.</p> <p>Ryzyko braku wykupu certyfikatów w terminie - w przypadkach szczególnych może dojść do sytuacji, w której fundusz wskutek braku płynności aktywów funduszu nie może dokonać ich zbycia i w rezultacie nie być w stanie dokonać wykupu wszystkich zgłoszonych CI do wykupu.</p> <p>Ryzyko płynności - inwestor winien liczyć się z ograniczeniem możliwości sprzedaży lub zakupu CI na rynku regulowanym na skutek ograniczonej liczby posiadaczy CI oraz braku możliwości zbycia lub nabycia CI bez istotnego wpływu na poziom cen rynkowych, jak również winien liczyć się z ryzykiem, że umorzenie certyfikatów możliwe jest jedynie w terminie określonym w statucie.</p> <p>W przypadku niskiej płynności istnieje duże ryzyko zbycia certyfikatu po cenie niższej niż WAN na CI lub może wystąpić okresowy brak możliwości zbycia CI po cenie akceptowalnej przez Klienta lub zbliżonej do ostatniego WAN.</p> <p>Ryzyko dźwigni finansowej - w związku z efektem dźwigni finansowej inwestor posiadający CI Funduszu inwestującego w instrumenty pochodne musi się liczyć z ryzykiem spotęgowania strat finansowych poniesionych przez Fundusz w kwocie nieproporcjonalnej do zaangażowanego przez Fundusz kapitału, o ile na skutek niekorzystnych zmian rynkowych Fundusz będzie zobowiązany do uzupełnienia zabezpieczenia otwartych pozycji w prawach pochodnych lub ich zamknięcia po niekorzystnych dla siebie cenach.</p>
--	--

PRODUKT STRUKTURYZOWANY („PS”)

Instrument finansowy, w którym emitent zobowiązuje się w stosunku do nabywcy (Klienta), że w terminie wykupu instrumentu wypłaci mu kwotę rozliczenia kalkulowaną według określonego wzoru.

PS jest hybrydowym instrumentem finansowym złożonym z minimum dwóch aktywów: podstawowego - przynoszącego stały i pewny dochód (np. obligacja, lokata) - oraz jednego lub kilku instrumentów pochodnych (opcja, kontrakt terminowy), które zgodnie z założeniami mają zapewnić osiągnięcie zysku.

Wartość PS jest uzależniona od wartości określonego wskaźnika(ów) rynkowego, na którym została oparta formuła obliczenia ceny odkupu, najczęściej kursu akcji lub koszyków akcji, wartości indeksów giełdowych etc.

Ze względu na ostateczny sposób rozliczenia PS dzieli się na:

- PS z całkowitą lub częściową gwarancją kapitału - w przypadku niekorzystnych zmian i niezrealizowania celów inwestycyjnych inwestor otrzymuje całość lub część zainwestowanego kapitału,
- PS bez gwarancji kapitału - inwestor otrzymuje wartość aktywów netto na dzień wykupu.

Wynik inwestycji w PS uzależniony jest przede wszystkim od konstrukcji instrumentu oraz warunków rynkowych. Wpływ warunków rynkowych na profil wypłaty oraz formuła obliczeniowa ceny odkupu przedstawiane są przez emitenta danego PS.

W negatywnych warunkach rynkowych w zależności od konstrukcji PS może on gwarantować całkowitą albo częściową ochronę kapitału albo też jej brak. W pozytywnych warunkach rynkowych PS może oferować ograniczoną albo teoretycznie nieograniczoną stopę zwrotu z inwestycji.

NAJWAŻNIEJSZE CZYNNIKI RYZYKA:

Wszystkie czynniki ryzyka dotyczące instrumentów finansowych, z których złożony jest produkt strukturyzowany oraz:

Ryzyko rynkowe - na cenę instrumentu finansowego ma wpływ nie tylko zmiana ceny samego produktu strukturyzowanego, ale również ryzyko związane ze zmianą cen instrumentów finansowych, w oparciu o które skonstruowany jest PS. W tym przypadku ryzyko charakterystyczne dla instrumentów finansowych, na których opiera się konstrukcja PS, należy uwzględnić odpowiednio.

Ryzyko płynności - inwestor winien liczyć się z ograniczeniem możliwości sprzedaży lub zakupu PS na rynku regulowanym na skutek ograniczonej liczby posiadaczy PS oraz braku możliwości zbycia lub nabycia PS bez istotnego wpływania na poziom cen rynkowych.

W przypadku niskiej płynności istnieje duże ryzyko zbycia produktu strukturyzowanego po cenie niższej niż wynikająca z wyceny PS lub może wystąpić okresowy brak możliwości zbycia PS po cenie akceptowanej przez Klienta lub zbliżonej do ostatniej wyceny.

Ryzyko dźwigni finansowej - w związku z efektem dźwigni finansowej inwestor posiadający PS emitenta inwestującego w instrumenty pochodne, musi się liczyć z ryzykiem spotęgowania strat finansowych poniesionych przez Emitenta w kwocie nieproporcjonalnej do zaangażowanego przez Emitenta kapitału (włącznie z możliwością jego całkowitej utraty), o ile na skutek niekorzystnych zmian rynkowych Emitent będzie zobowiązany do uzupełnienia zabezpieczenia otwartych pozycji w prawach pochodnych lub ich zamknięcia po niekorzystnych dla siebie cenach.

Ryzyko kredytowe emitenta - w przypadku, gdy emitent stanie się niewypłacalny lub zbankrutuje przed terminem ostatecznego rozliczenia, inwestor może nie odzyskać zainwestowanego kapitału. W takim przypadku nie ma zastosowania gwarancja zainwestowanego kapitału w terminie wykupu.

Ryzyko utraty gwarancji kapitału - w przypadku PS z gwarancją kapitału w terminie wykupu oraz wcześniejszego wycofania się z inwestycji poprzez umorzenie PS inwestor musi liczyć się z ryzykiem utraty gwarancji kapitału.

WARRANTY

Instrument finansowy, którego cena jest zależna od ceny instrumentu bazowego.

Warrant opcyjny daje prawo jego posiadaczowi do zakupu lub sprzedaży określonego instrumentu bazowego w określonej liczbie (lub świadczenia pieniężnego), po ustalonej cenie oraz w ściśle określonym terminie.

Wyróżnia się również warianty subskrypcyjne, które dają prawo do objęcia akcji przyszłych emitenta po cenie wykonania.

Wystawcą warrantu jest jedna zdefiniowana osoba prawna, w związku z czym brak jest możliwości zajęcia pozycji krótkiej przez nabywcę warrantu.

Wyróżnia się dwa rodzaje warrantów:

Warrant kupna („call”) – daje nabywcy prawo odpowiednio do kupna instrumentu bazowego po cenie umownej lub świadczenia pieniężnego, gdy cena bieżąca instrumentu bazowego jest wyższa od umownej.

Warrant sprzedaży („put”) – dający nabywcy prawo odpowiednio do sprzedaży instrumentu bazowego po cenie umownej lub świadczenia pieniężnego, gdy cena bieżąca instrumentu bazowego jest niższa od umownej.

Podział warrantów, ze względu na termin wykonania:

amerykański - daje nabywcy prawo uzyskania od wystawcy wypłaty świadczenia w całym okresie notowania warrantu,

europejski - dające nabywcy prawo uzyskania wypłaty świadczenia jedynie w dacie zakończenia okresu notowania warrantu (dacie wygaśnięcia),

atlantycki (bermudzki) - dające nabywcy prawo uzyskania wypłaty świadczenia w określonych przez wystawcę terminach.

Inwestycja w warianty wiąże się z koniecznością uiszczenia opłaty (tzw. premii) w momencie nabycia instrumentu. Premia ta jest zapłatą nabywcy warrantu za gotowość realizacji obowiązków wynikających z instrumentu przez jego wystawcę w momencie jego wygaśnięcia. Maksymalna strata, jaką może ponieść nabywca warrantu, ograniczona jest do wysokości zapłaconej premii.

W przypadku nabycia warrantu kupna:

- jeżeli kurs rozliczeniowy jest niższy lub równy kursowi wykonania, to strata równa jest zapłaconej premii,
- jeżeli kurs rozliczenia jest wyższy niż kurs wykonania i niższy lub równy kursowi wykonania powiększony o premię to strata równa jest kursowi rozliczeniowemu pomniejszonemu o kurs wykonania i premię (strata jest niższa niż zapłacona premia),
- jeżeli kurs rozliczenia jest wyższy niż kurs wykonania powiększony o premię, to zysk równy jest kursowi rozliczeniowemu pomniejszonemu o kurs wykonania i premię.

Inwestycja w warianty kupna osiąga próg rentowności (generuje zysk) w momencie, kiedy cena rozliczeniowa jest większa niż kurs wykonania powiększony o zapłaconą premię. Teoretycznie zysk z inwestycji w warianty kupna jest nieograniczony, a strata ograniczona jest do wysokości zapłaconej premii.

W przypadku nabycia warrantu sprzedaży:

- jeżeli kurs rozliczeniowy jest wyższy lub równy kursowi wykonania, to strata równa jest zapłaconej premii,
- jeżeli kurs rozliczenia jest niższy niż kurs wykonania i wyższy lub równy kursowi wykonania pomniejszony o premię, to strata równa jest kursowi wykonania pomniejszonemu o kurs rozliczeniowy i premię (strata jest niższa niż premia),
- kiedy kurs rozliczenia jest niższy niż kurs wykonania pomniejszony o premię, zysk równy jest kursowi wykonania pomniejszonemu o kurs rozliczeniowy i premię.

Inwestycja w warianty sprzedaży osiąga próg rentowności (generuje zysk) w momencie, kiedy cena rozliczeniowa jest niższa niż kurs wykonania pomniejszony o zapłaconą premię. Zysk z inwestycji w warianty sprzedaży nie może być wyższy niż kurs wykonania pomniejszony o premię, a strata ograniczona jest do wysokości zapłaconej premii.

NAJWAŻNIEJSZE CZYNNIKI RYZYKA:

Wszystkie czynniki ryzyka dotyczące instrumentów finansowych, na które wystawiony jest warrant.

Ryzyka specyficzne:

Ryzyko rynkowe - na ryzyko rynkowe w przypadku warrantów ma wpływ zarówno ryzyko zmiany ich cen, jak i ryzyko związane ze zmianami wartości instrumentu bazowego, ponieważ cena warrantu zależy od wartości instrumentu bazowego.

Ryzyko płynności - inwestor winien liczyć się z ograniczeniem płynności w obrocie warrantami na rynku regulowanym oraz braku możliwości zawarcia transakcji bez istotnego wpływu na poziom ceny rynkowej warrantu.

Ryzyko kredytowe emitenta - w przypadku, gdy emitent stanie się niewypłacalny lub zbankrutuje przed terminem ostatecznego rozliczenia, inwestor może utracić część lub całość zainwestowanego kapitału w warianty oraz nie wykonać prawa przysługującego z posiadanego warrantu.

VI. INSTRUMENTY FINANSOWE, Z KTÓRYMI ZWIĄZANY JEST OBOWIĄZEK WNOŚZENIA DEPOZYTÓW ZABEZPIECZAJĄCYCH

Cechą charakterystyczną instrumentów finansowych, z którymi związany jest obowiązek wnoszenia depozytu zabezpieczającego, jest występujący efekt DŹWIGNI FINANSOWEJ. Przed rozpoczęciem inwestycji w ww. instrumenty Klient powinien być świadomy faktu występowania efektu dźwigni finansowej oraz negatywnego wpływu na jego inwestycje, w przypadku niekorzystnych dla Klienta zmian kursu instrumentu finansowego, co może doprowadzić do nieproporcjonalnych strat w stosunku do wniesionego kapitału **w tym do jego całkowitej utraty, a nawet do poniesienia straty przewyższającej wysokość zainwestowanego kapitału.**

Obowiązek wnoszenia depozytu zabezpieczającego jest związany w szczególności z następującymi instrumentami finansowymi:

- jednostki indeksowe („JI”) oraz opcje - wniesienie depozytu tylko w przypadku wystawienia JI lub opcji,
- kontrakty terminowe - nabycie lub zbycie kontraktu terminowego.

OGÓLNE INFORMACJE NA TEMAT DEPOZYTÓW ZABEZPIECZAJĄCYCH

- Zawarcie transakcji dotyczącej instrumentu finansowego, z którym związany jest obowiązek wniesienia depozytu zabezpieczającego uzależnione jest od wniesienia przez Klienta depozytu zabezpieczającego („DZ”), w wysokości określonej przez DMBH.
 - DZ wnoszony jest w formie środków pieniężnych. DMBH określa minimalną wysokość DZ dla poszczególnych rodzajów instrumentów finansowych. Obniżenie wysokości DZ poniżej minimalnej wysokości DZ określonej przez DMBH wywołuje obowiązek uzupełnienia DZ przez Klienta,
 - W przypadku, gdy po dokonaniu przez DMBH ostatecznych rozliczeń po sesji lub dniu obrotu wartość DZ Klienta z tytułu zawartych transakcji lub posiadanych pozycji obniży się poniżej minimalnej wartości DZ, Inwestor zobowiązany jest do jego uzupełnienia do wysokości wymaganego przez DMBH poziomu DZ najpóźniej na 15 minut przed rozpoczęciem kolejnej sesji notowań tych instrumentów finansowych.
 - W przypadku nieuzupełnienia DZ przez Klienta, DMBH, na podstawie upoważnienia od Klienta zawartego w Umowie lub odrębnym oświadczeniu, ma prawo do:
 - 1) zamknięcia wybranych przez DMBH otwartych pozycji Inwestora w derywatach,
 - 2) sprzedaży wybranych przez DMBH instrumentów finansowych, znajdujących się na rachunkach Inwestora,
- i zaspokojenia kwoty roszczeń DMBH z uzyskanych w ten sposób środków pieniężnych, lub
- 3) zaspokojenia kwoty roszczeń DMBH ze środków znajdujących się na rachunku pieniężnym Inwestora.
- Szczegółowe zasady wnoszenia, utrzymywania, uzupełniania depozytu zabezpieczającego oraz działań DMBH związanych z zawieraniem transakcji na instrumentach finansowych, z którymi związany jest obowiązek depozytu zabezpieczającego określa właściwy regulamin.

OPIS MECHANIZMU DŹWIGNI FINANSOWEJ

Dźwignia finansowa jest wielkością wyrażoną stosunkiem rzeczywistej wartości instrumentu finansowego do kapitału wnoszonego przez Klienta w postaci depozytu zabezpieczającego w chwili zawarcia transakcji. Oznacza to, że Klient może zawierać transakcje o wartości nominalnej znacznie przekraczającej depozyt zabezpieczający tj. wartości wynikającej z wielkości dźwigni finansowej. Wielkość dźwigni (zwana też inaczej lewarem lub mnożnikiem) w przypadku instrumentów finansowych rynku regulowanego - podawana jest publicznie w standardzie danego instrumentu pochodnego, warunkach emisji i obrotu lub innym dokumencie o podobnym charakterze. Informacja podawana jest do wiadomości Klientów, za pośrednictwem DMBH, na stronie podmiotu organizującego rynek regulowany lub dopuszczającego do obrotu regulowanego.

Przykład:

Dźwignia finansowa (lewar; L) oznaczona jako: 1:10.

Oznacza to, że Klient może zawierać transakcje o wartości nominalnej 10 jednostek, ale jest zobowiązany do wniesienia minimalnego kapitału w postaci depozytu zabezpieczającego w wysokości 1-ej jednostki (inaczej depozyt zabezpieczający = 10% nominalnej wartości transakcji).

Biorąc pod uwagę powyższe, efekt dźwigni finansowej polega na możliwości poniesienia przez Klienta, na skutek niewielkich zmian kursu instrumentu finansowego, nieproporcjonalnych (ponadprzeciętnych) strat lub zysków w stosunku do wniesionego kapitału. **W przypadku niekorzystnych dla Klienta zmian kursu instrumentu finansowego może to doprowadzić do częściowej lub całkowitej utraty wniesionego depozytu a nawet poniesienia strat znacznie przewyższających wartość wniesionego depozytu.**

Generalnie im większa dźwignia finansowa, tym większe ryzyko spotęgowania strat finansowych (lub zysków) nieproporcjonalnie do wniesionego kapitału.

CHARAKTERYSTYKA INSTRUMENTU FINANSOWEGO	WYBRANE CZYNNIKI RYZYKA
<p>JEDNOSTKI INDEKSOWE („JI”)</p> <p>Są to instrumenty pochodne, które odzwierciedlają zmiany procentowe wartości danego indeksu giełdowego i tym samym umożliwiają inwestycję równoważną nabyciu portfela akcji wchodzących w skład tego indeksu.</p> <p>Jl jest niesymetrycznym instrumentem finansowym - wystawca Jl oraz jej nabywca nie mają równych praw i obowiązków.</p> <p>Nabywca jednostki indeksowej płaci jej wystawcy cenę jednostki (premię).</p> <p>Wystawca Jl zajmuje pozycję krótką analogiczną do pozycji krótkiej w derywatach. Z wystawieniem Jl związany jest obowiązek wniesienia depozytu zabezpieczającego oraz jego uzupełniania w przypadku zaistnienia niekorzystnych zmian rynkowych, jak również możliwość poniesienia nieproporcjonalnych strat w stosunku do zainwestowanego kapitału w przypadku niekorzystnych zmian rynkowych.</p> <p>Nabywca jednostki może zamknąć swoją pozycję na dwa sposoby - przez wystawienie jednostki indeksowej albo przez wykonanie jednostki indeksowej (losowo dobierana jest strona zawierająca pozycję krótką).</p> <p>Wystawca może zamknąć pozycję przez nabycie jednostki indeksowej.</p> <p>Kurs Jl zależy od wartości indeksu giełdowego. Wzrost cen akcji wchodzących w skład indeksu wiąże się ze wzrostem wartości indeksu i wzrostem kursu Jl. Analogicznie spadek cen akcji wchodzących w skład indeksu przekłada się na spadek kursu Jl.</p> <p>W przypadku nabycia (zajęcia pozycji długiej) Jl wzrost kursu Jl wiąże się z zyskiem, natomiast spadek Jl wiąże się ze stratą. Analogicznie, w przypadku sprzedaży (zajęcia pozycji krótkiej) Jl wzrost kursu Jl wiąże się ze stratą, natomiast spadek Jl wiąże się z zyskiem.</p>	<p>NAJWAŻNIEJSZE CZYNNIKI RYZYKA:</p> <p>Wszystkie czynniki ryzyka dotyczące instrumentów finansowych, na które wystawiony jest Jl.</p> <p>Ryzyka specyficzne:</p> <p>Ryzyko wystawienia jednostki - inwestor wystawiający Jl (zajęcie pozycji krótkiej) musi liczyć się z możliwością strat finansowych przekraczających wartość zainwestowanego kapitału w przypadku, gdy na skutek niekorzystnych zmian rynkowych wystąpi konieczność wywiązania się z zobowiązań wynikających z zajętej pozycji. W przypadku wystawienia Jl należy brać pod uwagę ryzyko właściwe dla derywatów. Ponadto niezależnie od woli inwestora Jl wystawione przez inwestora mogą zostać wylosowane do wykonania jednostki.</p> <p>Ryzyko związane z odległym terminem wygaśnięcia - w przypadku odległego czasu wygaśnięcia jednostek indeksowych istnieje ryzyko, że indeks będący instrumentem bazowym przestanie być kalkulowany.</p> <p>Ryzyko związane z wykonaniem jednostki - ryzyko związane z faktem, że inwestor wykonujący jednostkę otrzymuje kwotę rozliczenia na podstawie wartości indeksu z otwarcia rynku w dniu następnym bez znajomości jej w chwili zgłoszenia do wykonania. W tym przypadku inwestor narażony jest na ryzyko zmiany wartości indeksu pomiędzy zamknięciem sesji w dniu, w którym jednostka została zgłoszona do wykonania, a otwarciem w dniu następnym.</p> <p>DMBH zwraca szczególną uwagę na fakt, że instrument finansowy jest niesymetryczny, a wystawca narażony jest dodatkowo na ryzyko dźwigni finansowej oraz poniesienia strat wynikających z efektu dźwigni finansowej, podczas gdy nabywca do wysokości premii. Ponadto w przypadku Jl DMBH zwraca uwagę na:</p> <p>Ryzyko rynkowe - na ryzyko rynkowe w przypadku jednostek indeksowych ma wpływ zarówno ryzyko zmiany ich cen, jak i ryzyko związane ze zmianami wartości instrumentu bazowego, ponieważ kurs jednostek indeksowych zależy od wartości instrumentu bazowego. Cena jednostki jest odzwierciedleniem działania sił podaży i popytu i nie zawsze odzwierciedla zachowanie indeksu.</p>

	<p>Ryzyko płynności - inwestor winien liczyć się z ograniczeniem płynności JI na skutek ograniczonej liczby inwestorów wystawiających JI.</p>
<p>KONTRAKTY TERMINOWE („KT”)</p> <p>Instrumenty finansowe będące instrumentami pochodnymi, które są umową pomiędzy dwiema stronami, z których jedna zobowiązuje się do kupna, a druga do sprzedaży, w ściśle określonym, przyszłym terminie (dniu wygaśnięcia) i po ściśle określonej w momencie zawarcia transakcji cenie, określonej ilości instrumentu bazowego lub dokonania równoważnego rozliczenia pieniężnego. Instrumentami bazowymi dla KT mogą być między innymi indeksy giełdowe, akcje, obligacje, waluty. W przypadku polskiego rynku regulowanego instrumentem bazowym są indeksy, wybrane akcje oraz waluty - zamiast dostawy instrumentu bazowego stosuje się równoważne rozliczenie pieniężne.</p> <p>KT jest symetrycznym instrumentem pochodnym - inwestorzy zajmujący pozycję długą lub krótką mają równe prawa i obowiązki. Obie strony transakcji terminowej mają obowiązek wywiązania się z zobowiązań wynikających z zajętych pozycji.</p> <p>Zbywca KT (zajęcie pozycji krótkiej) oczekuje spadku kursu instrumentu bazowego.</p> <p>Nabywca KT (zajęcie pozycji długiej), oczekuje wzrostu kursu instrumentu bazowego.</p> <p>Rozliczenie pomiędzy stronami transakcji terminowej oraz konieczność uregulowania zobowiązań wynikających z zajętych pozycji odbywa się codziennie po zakończeniu sesji giełdowej w odniesieniu do ceny rozliczeniowej danej serii KT. Kurs KT podawany jest w punktach, natomiast cena jest iloczynem kursu oraz mnożnika właściwego dla danego standardu. W związku z powyższym w przypadku KT inwestor ma do czynienia z efektem dźwigni finansowej.</p> <p>W przypadku nabycia (zajęcia pozycji długiej) KT wzrost kursu KT wiąże się z zyskiem, natomiast spadek KT wiąże się ze stratą:</p> <ul style="list-style-type: none"> • jeżeli kurs rozliczeniowy jest niższy niż kurs nabycia KT, to strata równa jest iloczynowi mnożnika właściwego dla danego standardu oraz różnicy między kursem nabycia KT i kursem rozliczeniowym, • jeżeli kurs rozliczeniowy jest równy kursowi nabycia KT, to brak jest zysku i straty; • jeżeli kurs rozliczeniowy jest wyższy niż kurs nabycia KT, to zysk równy jest iloczynowi mnożnika właściwego dla danego standardu oraz różnicy między kursem rozliczeniowym i kursem nabycia KT. 	<p>NAJWAŻNIEJSZE CZYNNIKI RYZYKA:</p> <p>Wszystkie czynniki ryzyka dotyczące instrumentu bazowego oraz:</p> <p>Ryzyka specyficzne:</p> <p>Ryzyko rynkowe - na ryzyko rynkowe w przypadku KT ma wpływ zarówno ryzyko zmiany ich cen, ale również ryzyko związane ze zmianami wartości instrumentu bazowego, ponieważ cena KT zależna jest od ceny instrumentów bazowych. W tym przypadku ryzyko charakterystyczne dla instrumentu bazowego należy uwzględniać odpowiednio. Ponadto cena KT jest odzwierciedleniem działania sił podaży i popytu na tych instrumentach finansowych i może nie odzwierciedlać teoretycznej wartości instrumentu bazowego,</p> <p>Ryzyko dźwigni finansowej - inwestor inwestujący w KT w związku z efektem dźwigni finansowej, musi się liczyć z możliwością spotęgowania strat finansowych nieproporcjonalnie do wniesionego kapitału (depozytu zabezpieczającego) włącznie z możliwością jego całkowitej utraty, jeżeli na skutek niekorzystnych zmian rynkowych dla inwestora wystąpi konieczność jego uzupełniania w celu zabezpieczenia otwartych pozycji lub ich zamknięcia.</p> <p>Ryzyko płynności - inwestor winien liczyć się z ograniczeniem płynności niektórych serii kontraktów terminowych w obrębie danego standardu, jak i pomiędzy różnymi standardami, np. kontrakty terminowe na akcje, obligacje.</p> <p>Ryzyko walutowe - w przypadku inwestycji w obcej walucie możliwość poniesienia strat finansowych na skutek zmiany kursów walutowych.</p> <p><u>Inwestycje w kontrakty terminowe są obciążone wysokim ryzykiem. Inwestor przed podjęciem decyzji inwestycyjnej w kontrakty terminowe winien posiadać wiedzę na temat konstrukcji KT, zasad obrotu oraz obowiązków wynikających z obrotem tymi instrumentami finansowymi, jak również posiadać doświadczenie niezbędne do właściwego oszacowania poziomu ryzyka.</u></p>

<p>W przypadku sprzedaży (zajęcia pozycji krótkiej) KT wzrost kursu KT wiąże się ze stratą, natomiast spadek KT wiąże się z zyskiem:</p> <ul style="list-style-type: none"> • jeżeli kurs rozliczeniowy jest wyższy niż kurs nabycia KT, to strata równa jest iloczynowi mnożnika właściwego dla danego standardu oraz różnicy między kursem rozliczeniowym i kursem nabycia KT, • jeżeli kurs rozliczeniowy jest równy kursowi nabycia KT, to brak jest zysku i straty, • jeżeli kurs rozliczeniowy jest niższy niż kurs nabycia KT, to zyska równy jest iloczynowi mnożnika właściwego dla danego standardu oraz różnicy między kursem rozliczeniowym i kursem nabycia KT. <p>Kontrakty terminowe emitowane są w seriach w obrębie standardu KT tj. w seriach, obejmujących KT mające ten sam instrument bazowy, sposób rozliczenia, ale różne terminy wygaśnięcia.</p> <p>Zawierający kontrakt jest zobowiązany wnieść depozyt zabezpieczający, którego minimalną wartość określa izba rozrachunkowa (KDPW).</p>	
<p>OPCJE</p> <p>Instrumenty finansowe będące instrumentami pochodnymi (inaczej kontrakty opcyjne), których wartość zależy od ceny instrumentu bazowego, na który dana opcja opiewa. Instrumentem bazowym dla opcji mogą być między innymi indeksy, akcje, waluty, kontrakty terminowe, stopy procentowe, obligacje.</p> <p>Opcja jest niesymetrycznym instrumentem pochodnym - wystawca opcji oraz jej nabywca nie mają równych praw i obowiązków.</p> <p>Nabywca opcji ma prawo (lecz nie obowiązek) zakupu lub sprzedaży instrumentu bazowego w określonej liczbie (lub równoważnego świadczenia pieniężnego), po ustalonej cenie oraz w ściśle określonym terminie w przyszłości. W zamian za prawo płaci premię (tzw. premia opcyjna). Nabywca opcji zawsze kupuje opcję (zajmuje pozycję długą). Maksymalny zysk nabywcy jest nieograniczony, natomiast maksymalna strata jest ograniczona do wysokości zapłaconej premii.</p> <p>Wystawca opcji - przeciwna strona nabywcy - ma obowiązek (lecz nie prawo) zakupu lub sprzedaży instrumentu bazowego w określonej liczbie (lub równoważnego świadczenia pieniężnego), po ustalonej cenie oraz w ściśle określonym terminie w przyszłości. Wystawca opcji otrzymuje od nabywcy premię (tzw. premia opcyjna). Wystawca opcji zawsze sprzedaje opcję, czyli zajmuje pozycję krótką (short). Maksymalny zysk wystawcy jest ograniczony do wysokości otrzymanej premii, natomiast maksymalna strata może być nieograniczona.</p> <p>W przypadku nabycia lub zbycia opcji inwestor winien liczyć się z efektem dźwigni finansowej wynikającej z przyjętego mnożnika właściwego dla danej opcji. Wielkość dźwigni (mnożnik) podawana jest w informacjach określających standard danej opcji.</p>	<p>NAJWAŻNIEJSZE CZYNNIKI RYZYKA:</p> <p>Wszystkie czynniki ryzyka dotyczące instrumentu bazowego oraz:</p> <p>Ryzyka specyficzne:</p> <p>Ryzyko wyceny opcji - inwestor winien brać pod uwagę fakt, że brak jest jednoznacznego, ogólnego sposobu wyceny opcji przed terminem wygaśnięcia, co może skutkować rozbieżnością pomiędzy wyceną opcji, którą stosuje inwestor, a jej ceną rynkową.</p> <p>Ryzyko nabywcy opcji - inwestor nabywający opcje liczyć się musi z możliwością strat finansowych ograniczonych do wysokości zainwestowanego kapitału (utrata premii).</p> <p>Ryzyko wystawienia opcji - inwestor wystawiający opcje musi liczyć się z możliwością strat finansowych przekraczających wartość zainwestowanego kapitału oraz dodatkowo jego uzupełnienia, ponieważ teoretyczna wartość strat w związku z wystawieniem opcji w przypadku, gdy na skutek niekorzystnych zmian rynkowych wystąpi konieczność wywiązania się z zobowiązań wynikających z zajętej pozycji jest nieograniczona. Potencjalna możliwość strat potęgowana jest efektem dźwigni finansowej.</p> <p>Ryzyko czasu - cena opcji jest uzależniona od czasu, jaki pozostał do jej wykonania. Zbliżanie się terminu wygaśnięcia może powodować spadek wartości niektórych typów opcji przy niezmienionej cenie instrumentu bazowego.</p> <p>DMBH zwraca szczególną uwagę na fakt, że instrument finansowy jest niesymetryczny, a wystawca narażony jest dodatkowo na ryzyko dźwigni finansowej oraz poniesienia strat wynikających z efektu dźwigni finansowej, podczas gdy nabywca opcji - do wysokości premii. Ponadto w przypadku opcji DMBH zwraca uwagę na:</p>

Inwestycja w opcje wiąże się z koniecznością uiszczenia opłaty (tzw. premii) w momencie nabycia instrumentu. Premia ta jest zapłatą nabywcy opcji za gotowość realizacji obowiązków wynikających z instrumentu przez jego wystawcę w momencie jego wygaśnięcia.

W przypadku nabycia (zajęcia pozycji długiej) opcji kupna:

- jeżeli kurs rozliczeniowy jest niższy lub równy kursowi wykonania, to strata równa jest zapłaconej premii,
- jeżeli kurs rozliczeniowy jest wyższy niż kurs wykonania i niższy lub równy kursowi wykonania powiększony o premię, to strata równa jest kursowi rozliczeniowemu pomniejszonemu o kurs wykonania i premię (strata jest niższa niż premia),
- jeżeli kurs rozliczeniowy jest wyższy niż kurs wykonania powiększony o premię, to zysk równy jest kursowi rozliczeniowemu pomniejszonemu o kurs wykonania i premię.

Pozycja długa w opcji kupna osiąga próg rentowności (generuje zysk) w momencie, kiedy cena rozliczeniowa jest wyższa niż kurs wykonania powiększony o zapłaconą premię. Zysk z pozycji długiej w opcjach kupna jest teoretycznie nieograniczony, a strata ograniczona jest do wysokości zapłaconej premii.

W przypadku nabycia (zajęcia pozycji długiej) opcji sprzedaży:

- jeżeli kurs rozliczeniowy jest wyższy lub równy kursowi wykonania, to strata równa jest zapłaconej premii,
- jeżeli kurs rozliczeniowy jest niższy niż kurs wykonania i wyższy lub równy kursowi wykonania pomniejszony o premię, to strata równa jest kursowi wykonania pomniejszonemu o kurs rozliczeniowy i premię (strata jest niższa niż premia),
- kiedy kurs rozliczeniowy jest niższy niż kurs wykonania pomniejszony o premię, to zysk równy jest kursowi wykonania pomniejszonemu o kurs rozliczeniowy i premię.

Pozycja długa w opcji sprzedaży osiąga próg rentowności (generuje zysk) w momencie, kiedy cena rozliczeniowa jest niższa niż kurs wykonania pomniejszony o zapłaconą premię. Zysk z pozycji długiej w opcjach sprzedaży nie może być wyższy niż kurs wykonania pomniejszony o premię, a strata ograniczona jest do wysokości zapłaconej premii.

Ryzyko płynności - inwestor winien liczyć się z ograniczeniem płynności w obrocie niektórymi opcjami oraz brakiem możliwości zamknięcia pozycji po cenie zgodnej z oczekiwaniami inwestora. Płynność opcji może być skorelowana z terminem wykonania opcji, generalnie im bliżej terminu wykonania, tym płynność opcji winna być większa, opcje na główne indeksy generalnie są bardziej płynne niż opcje na akcje lub obligacje. Płynność uzależniona może być również od rynku regulowanego, na których opcje są notowane - na dojrzałych rynkach kapitałowych płynność opcji może być większa niż na rynkach kapitałowych w początkowej.

Ryzyko rynkowe - na ryzyko rynkowe w przypadku opcji ma wpływ zarówno ryzyko zmiany ich cen, jak i ryzyko związane ze zmianami wartości instrumentu bazowego jak również wycena opcji na podstawie teoretycznego modelu wyceny opcji.

Ryzyko walutowe - w przypadku inwestycji w obcej walucie możliwość poniesienia strat finansowych na skutek zmiany kursów walutowych.

Inwestycje w opcje są obarczone wysokim ryzykiem. Inwestor przed podjęciem decyzji inwestycyjnej w opcje winien posiadać wiedzę na temat konstrukcji opcji, zasad wyceny opcji, zasad obrotu oraz obowiązków wynikających z obrotem tymi instrumentami finansowymi jak również posiadać doświadczenie niezbędne do właściwego oszacowania poziomu ryzyka oraz zapoznać się z podstawowymi strategiami opcyjnymi celem zabezpieczenia pozycji w tych instrumentach finansowych oraz ograniczenia ryzyka strat finansowych.

W przypadku wystawienia (zajęcia pozycji krótkiej) opcji kupna:

- jeżeli kurs rozliczeniowy jest niższy lub równy kursowi wykonania, to zysk równy jest otrzymanej premii,
- jeżeli kurs rozliczeniowy jest wyższy niż kurs wykonania i niższy lub równy kursowi wykonania powiększony o premię, to zysk równy jest sumie kursu wykonania i otrzymanej premii pomniejszonym o kurs rozliczeniowy (zysk jest niższy niż otrzymana premia),
- jeżeli kurs rozliczeniowy jest wyższy niż kurs wykonania powiększony o premię, to strata równa jest kursowi rozliczeniowemu pomniejszonemu o kurs wykonania i premię.

Pozycja krótka w opcji kupna osiąga próg rentowności (generuje zysk) w momencie, kiedy cena rozliczeniowa jest niższa niż kurs wykonania powiększony o otrzymaną premię. Zysk z pozycji krótkiej w opcjach kupna ograniczony jest do wysokości otrzymanej premii, **natomiast strata jest teoretycznie nieograniczona.**

W przypadku wystawienia (zajęcia pozycji krótkiej) opcji sprzedaży:

- jeżeli kurs rozliczeniowy jest wyższy lub równy kursowi wykonania, to zysk równy jest otrzymanej premii,
- jeżeli kurs rozliczenia jest niższy niż kurs wykonania i wyższy lub równy kursowi wykonania pomniejszony o premię, to zysk równy jest sumie kursu rozliczeniowego i otrzymanej premii pomniejszonym o kurs wykonania (zysk jest niższy niż premia),
- kiedy kurs rozliczenia jest niższy niż kurs wykonania pomniejszony o premię, to strata równa jest sumie kursu rozliczeniowego i otrzymanej premii pomniejszonym o kurs wykonania.

Pozycja krótka w opcji sprzedaży osiąga próg rentowności (generuje zysk) w momencie, kiedy cena rozliczeniowa jest wyższa niż kurs wykonania pomniejszony o otrzymaną premię. Zysk z pozycji krótkiej w opcjach sprzedaży ograniczony jest do wysokości otrzymanej premii, natomiast strata ograniczona jest do wysokości kursu wykonania pomniejszonego o premię.

Najczęściej występującymi opcjami na rynkach regulowanych są opcje na indeksy lub wybrane papiery wartościowe (akcje). Na rynku regulowanym w Polsce instrumentami bazowymi są akcje oraz indeks WIG 20. Regulowanie zobowiązań dla tych opcji występuje wyłącznie w formie rozliczenia pieniężnego.

Z wystawieniem opcji związany jest obowiązek wniesienia depozytu zabezpieczającego oraz jego uzupełniania (lub zamknięcia opcji).

Opcje notowane są w seriach obejmujących wszystkie opcje danego typu z takim samym terminem wykonania.

VII. CZYNNIKI RYZYKA ZWIĄZANEGO Z KORZYSTANIEM Z NIEKTÓRYCH USŁUG MAKLERSKICH

1. PRZYJMOWANIE I PRZEKAZYWANIE ORAZ WYKONYWANIE ZLECEŃ NABYCIA LUB ZBYCIA INSTRUMENTÓW FINANSOWYCH

Inwestowanie w instrumenty finansowe wiąże się przede wszystkim z ryzykiem charakterystycznym dla poszczególnych instrumentów finansowych. Dodatkowo DMBH wskazuje następujące czynniki ryzyka związane z korzystaniem z ww. usług niezależnie od ryzyka charakterystycznego dla poszczególnych instrumentów finansowych nimi objętych:

- Ryzyko operacyjne związane z brakiem/ nieterminowym/ nieprawidłowym wykonaniem zlecenia Klienta przez DMBH w następstwie błędu pracownika, nieprawidłowości procesu objętego usługą lub zawadności systemu informatycznego DMBH lub podmiotu do którego zlecenie zostało przekazane do wykonania.

W tym przypadku Klient winien być świadomy, że wystąpienie zdarzenia, o którym mowa powyżej może skutkować opóźnieniem, niewykonaniem lub nieprawidłową realizacją zlecenia Klienta lub nieprawidłowym rozrachunkiem lub rozliczeniem zawartej transakcji. Z tego tytułu Klient może ponieść stratę finansową. Zasady odpowiedzialności DMBH z tego tytułu określa właściwy regulamin usługi oraz obowiązujące przepisy prawa.

- Ryzyko związane z wykorzystywaniem przez Klienta do samodzielnego składania zleceń zaawansowanych narzędzi informatycznych (np. platformy transakcyjnej) o zróżnicowanych funkcjonalnościach. Klient powinien przed samodzielnym złożeniem zlecenia dokładnie zapoznać się z działaniem oraz funkcjonalnością takiego narzędzia informatycznego w celu upewnienia się, że składane zlecenie będzie poprawnie odzwierciedlać decyzję inwestycyjną Klienta.
- Ryzyko związane ze złożeniem przez Klienta zlecenia niezgodnego z jego decyzją inwestycyjną z powodu braku wystarczającej wiedzy Klienta na temat rodzajów zleceń na danym rynku oraz zasad obrotu określanych przez podmiot prowadzący dany rynek (np. GPW), co może skutkować brakiem realizacji takiego zlecenia lub realizacją zlecenia niezgodnego z decyzją inwestycyjną Klienta.

2. USŁUGA DORADZTWA INWESTYCYJNEGO

DMBH wskazuje następujące główne czynniki ryzyka związane z korzystaniem z usługi doradztwa inwestycyjnego:

Ryzyko zakresu instrumentów finansowych

Klient winien być świadomy, że usługa doradztwa inwestycyjnego jest świadczona wyłącznie w zakresie instrumentów finansowych, których nabycie przez Klienta możliwe jest za pośrednictwem lub w transakcji zawartej z DMBH, a zatem może nie obejmować wszystkich instrumentów finansowych, które stanowią spektrum inwestycyjne Klienta.

Ryzyko ważności rekomendacji

Rekomendacja jest ważna do momentu jej zmiany przez DMBH. Klient winien być świadomy faktu, że wykonanie rekomendacji po terminie jej ważności rekomendacji wiąże się z ryzykiem jej nieodpowiedniości i poniesienia strat finansowych.

Ryzyko niedostosowania rekomendacji do portfela modelowego

DMBH przekazuje rekomendacje inwestycyjne w formie portfela modelowego wraz z określeniem zalecanej struktury udziałów poszczególnych składników w portfelu Klientów. Klient winien być świadomy że wynik z inwestycji może być odmienny od zakładanego w przypadku niedostosowania składu portfela do portfela modelowego lub nabywania innych instrumentów finansowych niebędących przedmiotem rekomendacji.

Ryzyko nieodpowiedniej rekomendacji

Brak wystarczających danych na temat Klienta

Rekomendacje inwestycyjne przygotowywane są na podstawie Strategii inwestycyjnej określającej zakres instrumentów finansowych, które mogą być przedmiotem rekomendacji inwestycyjnej oraz innych ograniczeń w zakresie rodzaju rekomendowanych instrumentów finansowych, celów inwestycyjnych lub horyzontu inwestycyjnego.

Strategia określana jest na podstawie informacji przekazanych przez klienta w formie ankiety służącej do przeprowadzenia oceny odpowiedniości, której celem jest dostosowanie świadczonych usług do indywidualnej sytuacji klienta i tym samym działanie w najlepiej pojętym interesie klienta. Istnieje ryzyko, iż przekazywane klientowi rekomendacje nie będą uwzględniały jego indywidualnej sytuacji; ryzyko takie powstaje w szczególności w przypadku wystąpienia istotnej zmiany w zakresie dotyczącym wiedzy, doświadczenia inwestycyjnego, sytuacji finansowej, celów inwestycyjnych klienta horyzontu inwestycyjnego oraz niepoinformowania o nich DMBH;

Klient winien być świadomy konieczności ujawniania DMBH wszelkich informacji mających wpływ na realizację Strategii Inwestycyjnej, w przeciwnym razie może nie odzwierciedlać stanu faktycznego.

Niewłaściwa ocena trendów inwestycyjnych przez DMBH

Klient winien być świadomy że rekomendacje inwestycyjne wydawane są przez DMBH z należytą starannością przez co rozumie się ich przygotowywanie i przekazywanie zgodnie z wewnątrznie przyjętymi standardami ich sporządzania, w szczególności obiektywizmem, należytym udokumentowaniem przesłanek stanowiących podstawę wydania rekomendacji oraz najlepiej pojętym interesem Klienta.

Jednakże niewłaściwa ocena przez DMBH instrumentu finansowego, kierunku zmian rynkowych, sytuacji ekonomicznej emitenta etc. i związane tym zalecone zachowanie inwestycyjne mogą powodować, iż wyniki z inwestycji będą gorsze od oczekiwanych; w szczególności istnieje możliwość poniesienia straty pierwotnie zainwestowanego kapitału.

Ryzyko operacyjne

Ryzyko operacyjne jest związane z nieprawidłowym wykonaniem procesu wydania rekomendacji w następstwie błędu pracownika, nieprawidłowości procesu objętego usługą lub zawodnością systemu informatycznego DMBH.

W tym przypadku Klienta winien być świadomy, że wystąpienie zdarzenia, o którym mowa powyżej może skutkować brakiem lub opóźnieniem wydania rekomendacji inwestycyjnej lub wydaniem nieprawidłowej rekomendacji. Z tego tytułu Klient może ponieść stratę finansową. Zasady odpowiedzialności DMBH z tego tytułu określa właściwy regulamin usługi oraz obowiązujące przepisy prawa.

VIII. DODATKOWA INFORMACJA NA TEMAT RYZYKA ZWIĄZANEGO Z UMORZENIEM LUB KONWERSJĄ ZOBOWIĄZAŃ LUB INSTRUMENTÓW KAPITAŁOWYCH

Podstawowe informacje

W dniu 9 października 2016 r. weszła w życie ustawa z dnia 10 czerwca 2016 r. o Bankowym Funduszu Gwarancyjnym, systemie gwarantowania depozytów oraz przymusowej restrukturyzacji („**Ustawa o BFG**”). Ustawa o BFG implementuje do prawa krajowego Dyrektywę Parlamentu Europejskiego i Rady 2014/59/UE z dnia 15 maja 2014 r., ustanawiającą ramy na potrzeby prowadzenia działań naprawczych oraz restrukturyzacji i uporządkowanej likwidacji w odniesieniu do instytucji kredytowych i firm inwestycyjnych („**BRRD**”). Ustawa o BFG określa, między innymi, zasady umorzenia lub konwersji zobowiązań oraz instrumentów kapitałowych emitowanych lub oferowanych przez takie podmioty. Oznacza to, że postanowienia Ustawy dotyczą również DMBH, ponieważ określone zobowiązania DMBH oraz instrumenty kapitałowe, które klienci mogą nabywać korzystając z usług maklerskich DMBH, mogą zostać umorzone albo podlegać konwersji. Ponadto DMBH może doradzać w zakresie instrumentów kapitałowych lub świadczyć inne usługi związane z instrumentami kapitałowymi, które mogą podlegać umorzeniu albo konwersji.

W związku z tym, poniżej DMBH przedstawia ogólne informacje dotyczące niektórych uprawnień organu przymusowej restrukturyzacji, którym zgodnie z przepisami Ustawy o BFG jest Bankowy Fundusz Gwarancyjny („**Fundusz**”), oraz wpływu, jaki wykonanie tych uprawnień może mieć na prawa i obowiązki klientów, w tym związane z posiadanymi instrumentami kapitałowymi zaliczanymi do funduszy własnych zgodnie z właściwymi przepisami. Przykładem takiego instrumentu kapitałowego są obligacje podporządkowane, o których mowa w części V niniejszego dokumentu (V. Obligacje, wybrane czynniki ryzyka).

Kompetencje Funduszu

Wydanie przez Fundusz decyzji o wszczęciu przymusowej restrukturyzacji albo decyzji o umorzeniu lub konwersji instrumentów kapitałowych uzależnione jest od spełnienia następujących warunków:

- a) dany podmiot jest zagrożony upadłością,
- b) brak jest przesłanek wskazujących, że możliwe działania nadzorcze lub działania podmiotu pozwolą we właściwym czasie usunąć zagrożenie upadłością, albo
- c) działania wobec podmiotu konieczne są ze względu na interes publiczny.

Zgodnie z przepisami Ustawy o BFG, w przypadku przymusowej restrukturyzacji, Fundusz może stosować następujące instrumenty:

- a) przejęcie przedsiębiorstwa,
- b) ustanowienie instytucji pomostowej,
- c) umorzenie lub konwersję zobowiązań, oraz
- d) wydzielenie praw majątkowych. Fundusz może także wydać decyzję o umorzeniu lub konwersji instrumentów kapitałowych wyemitowanych przez podmiot w restrukturyzacji.

Korzystając z instrumentu **przejęcia przedsiębiorstwa** (pkt. a) powyżej), Fundusz może wydać decyzję o przejęciu przez inny podmiot całego przedsiębiorstwa podmiotu w restrukturyzacji (np. firmy inwestycyjnej), wybranych albo wszystkich jego praw majątkowych lub wybranych albo wszystkich zobowiązań lub praw udziałowych.

Przeniesienie praw udziałowych w podmiocie w restrukturyzacji albo przeniesienie przedsiębiorstwa lub jego zorganizowanej części może nastąpić na utworzoną w tym celu instytucję pomostową (pkt b) powyżej) w ramach stosowania przez Fundusz instrumentu instytucji pomostowej.

Przeniesienie w ramach ww. wymienionych instrumentów przymusowej restrukturyzacji nie wymaga uzyskania zgody właścicieli, dłużników ani wierzycieli podmiotu w restrukturyzacji, wobec którego zastosowano te instrumenty. Co za tym idzie, przeniesienie takie może nastąpić bez zgody klientów jako ewentualnych właścicieli lub wierzycieli tego podmiotu.

W ramach instrumentu umorzenia lub konwersji zobowiązań (np. zobowiązań firmy inwestycyjnej wobec klientów), Fundusz może dokonać umorzenia w całości lub w części wybranych zobowiązań podmiotu w restrukturyzacji lub dokonać ich konwersji na prawa udziałowe (w szczególności akcje). Umorzenie lub konwersja zobowiązań następuje w określonej kolejności, która różni się od kolejności zaspokajania zobowiązań w postępowaniu upadłościowym.

Ponadto, przepisy Ustawy o BFG przyznają Funduszowi uprawnienie do dokonania umorzenia lub konwersji instrumentów kapitałowych w przypadku, gdy spełnione są przesłanki określone w Ustawie o BFG. Zwracamy uwagę, że w określonych sytuacjach mogą to być instrumenty kapitałowe posiadane przez klientów DMBH, nabyte w ramach korzystania z usług maklerskich świadczonych przez DMBH.

Wpływ czynności podejmowanych przez Fundusz w ramach uprawnień wynikających z Ustawy o BFG, w tym tych opisanych powyżej, na instrumenty kapitałowe i związane z nimi prawa i obowiązki lub na inne zobowiązania podmiotu w restrukturyzacji, zależeć będzie od wielu czynników, w tym:

- a) rodzaju instrumentu lub zobowiązania, oraz
- b) związanej z tym kolejności stosowania umorzenia lub konwersji lub zaspokajania zobowiązań, które mogą ulegać zmianie w trakcie przymusowej restrukturyzacji.

Skutki umorzenia lub konwersji

Na skutek czynności podejmowanych przez Fundusz, wartość instrumentów kapitałowych posiadanych przez klientów DMBH może zostać zredukowana lub umorzona nawet do zera podobnie jak związane z instrumentami kapitałowymi zobowiązania podmiotu objętego działaniami Funduszu. Instrumenty kapitałowe mogą zostać zamienione na akcje lub inne prawa udziałowe w podmiocie. Zastosowanie instrumentów przymusowej restrukturyzacji (opisanych powyżej pod nagłówkiem Kompetencje Funduszu) wobec danego podmiotu może ograniczyć możliwości zaspokojenia przez ten podmiot wiążących go zobowiązań, w tym zobowiązań związanych z instrumentami kapitałowymi (np. wypłatę odsetek z obligacji). Działania podejmowane w ramach przymusowej restrukturyzacji mogą także wpłynąć na warunki instrumentów kapitałowych (np. termin wymagalności), a płatności kwot należnych mogą być zawieszane.

Zgodnie z Ustawą o BFG wierzyciele oraz właściciele nie ponoszą strat większych niż te, które ponieśliby w sytuacji, gdyby podmiot w restrukturyzacji został zlikwidowany w ramach standardowego postępowania związanego z niewypłacalnością (np. postępowania upadłościowego). Wierzycielom oraz właścicielom, którzy zostali zaspokojeni w wyniku przymusowej restrukturyzacji w stopniu niższym niż zostaliby zaspokojeni w postępowaniu upadłościowym przysługuje roszczenie uzupełniające do Funduszu. Oznacza to, że w niektórych przypadkach, mogą być Państwo uprawnieni do otrzymania świadczenia uzupełniającego. Wypłata takiego świadczenia uzupełniającego może nastąpić znacznie później niż data wymagalności płatności z tytułu instrumentu kapitałowego (podobnie jak może nastąpić opóźnienie w odzyskaniu wartości w przypadku niewypłacalności).

W świetle powyższego, podjęcie przez Fundusz czynności wynikających z Ustawy o BFG, w tym zastosowanie instrumentów przymusowej restrukturyzacji, może skutkować całkowitą lub częściową utratą przez klientów środków zainwestowanych w określony instrument kapitałowy, w tym instrument kapitałowy nabyty za pośrednictwem DMBH albo będący przedmiotem sporządzonej przez DMBH rekomendacji inwestycyjnej.

Ponadto, podjęcie przez Fundusz czynności wynikających z Ustawy o BFG lub sugestii, że mogą być one podjęte, może wpłynąć na zachowania rynkowe w odniesieniu do instrumentów kapitałowych wyemitowanych przez dany podmiot, w tym na ich cenę. Płynność rynku wtórnego takich instrumentów kapitałowych może być podatna na zmiany.

Ważne zastrzeżenie

Powyższe informacje mają charakter ogólny, są przedstawiane w uproszczeniu i mogą nie uwzględniać specyficznych okoliczności, które mogą mieć zastosowanie do Klienta.

DMBH nie świadczy usługi doradztwa prawnego. Stąd niezależnie od powyższego, biorąc pod uwagę duże skomplikowanie opisywanych w tym dokumencie regulacji zasadny jest kontakt z doradcą prawnym w celu wyjaśnienia ewentualnych wątpliwości lub potencjalnego wpływu tych regulacji na prawa i obowiązki Klienta w konkretnej sytuacji (transakcji).

Informujemy także, że na prawa i obowiązki Klienta związane z instrumentami kapitałowymi mogą mieć wpływ środki prawne i instrumenty stosowane przez organy przymusowej restrukturyzacji w pozostałych państwach członkowskich Unii Europejskiej, które mogą być nieco odmiennie niż przewidziane przepisami Ustawy o BFG. Ponadto, prawo państw innych niż państwa członkowskie Unii Europejskiej może przewidywać stosowanie instrumentów i środków prawnych zbliżonych do tych, które są oparte na przepisach BRRD.

IX. RYZYKO ZWIĄZANE ZE WSKAŹNIKAMI REFERENCYJNYMI

W przypadku transakcji giełdowych na indeksowych kontraktach terminowych, dla których twórcą produktu (zgodnie z PRIIP) jest Giełda Papierów Wartościowych w Warszawie S.A., istnieje ryzyko związane z używaniem wskaźników referencyjnych w tych kontraktach.

Przykładowe wskaźniki referencyjne: WIG20, WIG30, WIG40, WIG80, WIGESG, WIGTECH, WIGGAMES, których administratorem jest GPW Benchmark S.A.

Niektóre wskaźniki referencyjne, w tym ich metodologia, mogą podlegać zmianom wprowadzanym przez administratora danego wskaźnika referencyjnego z przyczyn regulacyjnych lub biznesowych; Administrator danego wskaźnika referencyjnego może podjąć decyzję o zaprzestaniu jego opracowywania albo odpowiedni organ może cofnąć administratorowi zezwolenie na opracowywanie danego wskaźnika;

Wskaźniki referencyjne mogą przestać być publikowane lub opracowywane w całości.

RYZIKO ZMIANY METODY OPRACOWYWANIA WSKAŹNIKA REFERENCYJNEGO PRZEZ ADMINISTRATORA

Podmiot opracowujący dany wskaźnik referencyjny na podstawie posiadanego zezwolenia w ramach prowadzonej działalności jest uprawniony do wprowadzenia zmiany w metodzie opracowywania wskaźnika referencyjnego w trybie określonym w dokumentacji wskaźnika referencyjnego opublikowanej przez administratora na jego stronie internetowej i procedurach administratora wskaźnika.

Uzasadnieniem dla dokonania zmiany w metodzie opracowywania wskaźnika referencyjnego dla administratora może być przykładowo konieczność dostosowania metody opracowywania wskaźnika referencyjnego do wymogów Rozporządzenia BMR*, wytycznych organu nadzoru, analizy rynku bazowego dla indeksów giełdowych, analizy danych wsadowych indeksów giełdowych. Konsekwencją dokonania przez administratora zmiany w metodzie opracowywania wskaźnika referencyjnego może być zmiana jego wartości.

Podwyższenie lub obniżenie wartości wskaźnika referencyjnego w wyniku dokonanej przez administratora zmiany w metodzie jego opracowywania może wpłynąć na wartość wzajemnych świadczeń z tytułu kontraktu terminowego /zawartej umowy, której rozliczenie oparte jest na wskaźniku referencyjnym.

RYZIKO ZAPRZESTANIA OPRACOWYWANIA WSKAŹNIKA REFERENCYJNEGO W SPOSÓB TRWAŁY LUB CZASOWY PRZEZ ADMINISTRATORA

Podmiot opracowujący wskaźnik referencyjny w ramach prowadzonej działalności jest uprawniony do zaprzestania w sposób trwały opracowywania wskaźnika referencyjnego w trybie określonym w dokumentacji wskaźnika referencyjnego opublikowanej przez administratora na jego stronie internetowej, z zastrzeżeniem przewidzianych w tym zakresie uprawnień organów nadzoru.

Administrator może podjąć decyzję o zaprzestaniu opracowywania wskaźnika referencyjnego w szczególności z przyczyn biznesowych (brak zainteresowania rynkowego, zmiana rzeczywistości ekonomicznej, której pomiar był celem indeksu, a także z innych powodów, np. gdy pozyskanie danych wejściowych lub danych do parametryzacji metody obliczania indeksu jest niemożliwe lub utrudnione, bądź gdy nie jest możliwe opracowywanie indeksów giełdowych zgodnych z prawem. Informacja o zaprzestaniu opracowywania wskaźnika referencyjnego wraz ze wskazaniem daty jej wejścia w życie jest publikowana na stronie internetowej administratora.

Konsekwencją trwałego lub czasowego zaprzestania przez administratora opracowywania wskaźnika referencyjnego może być brak możliwości ustalenia wartości wzajemnych świadczeń wynikających z zawartego kontraktu terminowego w oparciu o aktualną wartość wskaźnika, na którym oparty jest dany kontrakt.

* ROZPORZĄDZENIE PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO I RADY (UE) 2016/1011 z dnia 8 czerwca 2016 r. w sprawie indeksów stosowanych jako wskaźniki referencyjne w instrumentach finansowych i umowach finansowych lub do pomiaru wyników funduszy inwestycyjnych i zmieniające dyrektywy 2008/48/WE i 2014/17/UE oraz rozporządzenie (UE) nr 596/2014

Informacja obowiązuje od dnia: 10.12.2023

**POLITYKA DZIAŁANIA W NAJLEPIEJ
POJĘTYM INTERESIE KLIENTA ORAZ
WYKONYWANIA ZLECEŃ SKŁADANYCH
PRZEZ KLIENTÓW DMBH**

POLITYKA DZIAŁANIA W NAJLEPIEJ POJĘTYM INTERESIE KLIENTA ORAZ WYKONYWANIA ZLECEŃ SKŁADANYCH PRZEZ KLIENTÓW DMBH

- 1 Niniejsza polityka reguluje zasady wykonywania oraz przekazywania zleceń klientów przez Departament Maklerski Banku Handlowego („DMBH”), mające na celu uzyskanie możliwie najlepszych wyników dla klientów. Zasady łączenia i alokacji zleceń określa oddzielna procedura.
- 2 DMBH wykonuje lub przekazuje zlecenia klientów zgodnie z postanowieniami umowy o świadczenie usług maklerskich, regulaminu oraz niniejszej polityki. W przypadku gdy DMBH nie jest uczestnikiem, członkiem lub klientem systemu obrotu, w ramach którego prowadzony jest obrót instrumentami finansowymi będącymi w ofercie DMBH, DMBH przekazuje zlecenie klienta dotyczące takich instrumentów do innej firmy inwestycyjnej, będącej uczestnikiem, członkiem lub klientem odpowiedniego systemu obrotu, w celu wykonania. W przypadku będących w ofercie DMBH instrumentów finansowych, które nie są przedmiotem obrotu w systemie obrotu, DMBH - w zależności od charakteru takiego instrumentu - przekazuje zlecenie klienta do odpowiedniego podmiotu w celu wykonania lub wykonuje zlecenie klienta zawierając transakcję lub umowę sprzedaży. Powyższe zasady stosuje się odpowiednio do innych systemów wykonywania zleceń niż systemy obrotu.

System wykonywania zleceń oznacza: rynek regulowany, alternatywny system obrotu (ASO), zorganizowaną platformę obrotu (OTF), podmiot systematycznie internalizujący transakcje, animatora rynku, inny podmiot zapewniający płynność instrumentów finansowych lub podmiot, który w państwie trzecim spełnia rolę podobną do tych, które spełniają wyżej wymienione podmioty.

System obrotu oznacza: rynek regulowany, ASO lub OTF.

- 1) DMBH okresowo, nie rzadziej niż raz w roku, ustala i weryfikuje dostępne systemy wykonywania zleceń dla instrumentów finansowych będących w ofercie DMBH. W przypadku gdy dla danego instrumentu finansowego istnieje więcej niż jeden system wykonywania zleceń, DMBH ocenia jakość wykonywania zleceń, którą zapewniają dostępne systemy i podejmuje decyzję o wyborze do wykonywania zleceń klientów tych systemów, które w przekonaniu DMBH w sposób stały pozwolą uzyskiwać możliwie najlepsze wyniki dla klienta. Przy wyborze systemu DMBH uwzględni w pierwszej kolejności czynniki określone w ust.4 ppkt. 1) - 2) zgodnie z ich wagami, a ponadto DMBH uwzględni w następującej kolejności - odpowiadającej ich wagom, czynniki obejmujące:
 - a) możliwość uzyskania i utrzymywania przez DMBH dostępu do systemu wykonywania zleceń bezpośrednio lub za pośrednictwem innej firmy inwestycyjnej oraz wpływ kosztów zapewnienia odpowiedniego dostępu na ostateczny koszt wykonywania zleceń w tym systemie, ponoszony przez klientów,
 - b) dostępne systemy rozliczeniowe,
 - c) odnotowane przerwy w obrocie,
 - d) liczbę i wielkość niezrealizowanych transakcji,
 - e) stwierdzone opóźnienia w rozliczeniu transakcji,
 - f) terminowość przekazywania potwierdzeń zawarcia transakcji, dokumentów lub komunikatów stanowiących podstawę rozliczenia,
- 2) DMBH dokonuje oceny jakości wykonywania zleceń w systemach wykonywania zleceń w ujęciu całościowym, w szczególności na podstawie informacji publikowanych przez te systemy,
- 3) w przypadku, gdy istnieje tylko jeden system wykonywania zleceń dla danego instrumentu finansowego lub pozostałe systemy nie zapewniają stałego uzyskiwania możliwie najlepszych wyników dla klienta, DMBH korzysta z jednego systemu wykonywania zleceń dla danego instrumentu finansowego. W takim przypadku DMBH wskazuje klientowi ten system przy okazji składania zleceń, uwzględni ten system bez konieczności potwierdzenia wyboru systemu przez klienta bądź wymaga od klienta wskazania tego systemu - w zależności od kanału składania zleceń,

- 4) zasady ustalania, weryfikacji i wyboru systemów wykonywania zleceń określone w pkt 2.1 i 2.2 stosuje się odpowiednio do podmiotów, do których DMBH przekazuje zlecenia w celu wykonania.
- 3 Systemy wykonywania zleceń wykorzystywane do wykonywania zleceń klientów:
- 1) Z uwzględnieniem ust. 3 pkt 3), głównymi systemami wykonywania zleceń przez DMBH w Polsce jest:
 - a) rynek regulowany prowadzony przez Giełdę Papierów Wartościowych w Warszawie S.A („GPW”),
 - b) rynek regulowany prowadzony przez BondSpot S.A. („BondSpot”),
 - c) alternatywny system obrotu („ASO”) - organizowany przez GPW lub BondSpot.
 - 2) Podmiotami, do których DMBH przekazuje zlecenia klientów w celu wykonania są:
 - a) Bank Handlowy w Warszawie SA, działający na rynku międzybankowym, dla obligacji skarbowych,
 - b) odpowiedni agent transferowy/towarzystwo funduszy inwestycyjnych dla jednostek uczestnictwa funduszy inwestycyjnych otwartych-;
 - c) odpowiedni broker zagraniczny dla instrumentów finansowych dopuszczonych do obrotu w zagranicznych systemach obrotu,
 - d) odpowiedni emitent, wystawca lub sprzedający instrument finansowy dla instrumentów finansowych innych niż wskazane w lit. a-c powyżej, będących w danym momencie w ofercie DMBH.

Poniższe tabele przedstawiają, systemy wykonywania zleceń lub podmioty wykorzystywane w odniesieniu do poszczególnych kategorii instrumentów finansowych będących przedmiotem zleceń zarówno klientów detalicznych, jak i profesjonalnych. DMBH nie wykonuje zleceń klientów prowadzących do zawarcia transakcji finansowanych z użyciem papierów wartościowych, tj. w szczególności prowadzących do udzielania lub zaciągania pożyczek papierów wartościowych lub towarów, w związku z czym nie określa systemów wykonywania zleceń dla takich transakcji.

Tabela 1: Systemy wykonywania zleceń, wykorzystywane w odniesieniu do zleceń nabycia lub zbycia instrumentów finansowych składanych **przez klientów profesjonalnych** posiadających zawartą z DMBH: *Umowę o wykonywanie zleceń nabycia lub zbycia instrumentów finansowych dla klienta, dla którego bezpośredni uczestnik KDPW będący bankiem prowadzi rachunek papierów wartościowych lub Umowę o wykonywanie zleceń nabycia lub zbycia instrumentów finansowych oraz dostarczanie instrumentów finansowych i gwarantowanie zapłaty przez brokera zagranicznego:*

System wykonywania zleceń			GPW	BondSpot	ASO GPW	ASO BondSpot
Kategoria instrumentu finansowego						
1. Instrumenty udziałowe - akcje - kwity depozytowe	1.1	Pasma wahań płynności dla minimalnej zmiany ceny 5 i 6 (od 2 000 transakcji dziennie)	X	-	X	-
	1.2	Pasma wahań płynności dla minimalnej zmiany ceny 3 i 4 (od 80 do 1 999 transakcji dziennie)	X	-	X	-
	1.3	Pasma wahań płynności dla minimalnej zmiany ceny 1 i 2 (od 0 do 79 transakcji dziennie)	X	-	X	-
2. Instrumenty dłużne	2.1	Obligacje	X	X	-	-
	2.2	Instrumenty rynku pieniężnego	-	-	-	-

3. Walutowe instrumenty pochodne	3.1	Kontrakty terminowe typu future i opcje dopuszczone do obrotu w systemie obrotu	X	-	-	-
	3.2	Swapy, kontrakty terminowe typu forward oraz inne walutowe instrumenty pochodne	-	-	-	-
4. Instrumenty pochodne na akcje i indeksy	4.1	Opcje i kontrakty terminowe typu future dopuszczone do obrotu w systemie obrotu	X	-	-	-
	4.2	Swapy i pozostałe instrumenty pochodne na akcje	-	-	-	-
5. Produkty będące przedmiotem obrotu giełdowego (fundusze inwestycyjne typu ETF, giełdowe papiery wartościowe i towary będące przedmiotem obrotu giełdowego)			X	-	-	-
6. Inne instrumenty finansowe			-	-	-	-

Tabela 2: Systemy wykonywania zleceń, wykorzystywane w odniesieniu do zleceń nabycia lub zbycia instrumentów finansowych składanych **przez klientów detalicznych i profesjonalnych** posiadających zawartą z DMBH: *Umowę o wykonywanie przez DMBH zleceń nabycia lub zbycia instrumentów finansowych oraz prowadzenia rachunku papierów wartościowych i rachunków pieniężnych.*

System wykonywania zleceń			GPW	BondSpot	ASO GPW	ASO BondSpot
Kategoria instrumentu finansowego						
1. Instrumenty udziałowe - akcje - kwity depozytowe	1.1	Pasma wahań płynności dla minimalnej zmiany ceny 5 i 6 (od 2 000 transakcji dziennie)	X	-	X	-
	1.2	Pasma wahań płynności dla minimalnej zmiany ceny 3 i 4 (od 80 do 1 999 transakcji dziennie)	X	-	X	-
	1.3	Pasma wahań płynności dla minimalnej zmiany ceny 1 i 2 (od 0 do 79 transakcji dziennie)	X	-	X	-
2. Instrumenty dłużne	2.1	Obligacje	X	X	X	X
	2.2	Instrumenty rynku pieniężnego	-	-	-	-
3. Instrumenty pochodne na stopę procentową	3.1	Kontrakty terminowe typu future i opcje dopuszczone do obrotu w systemie obrotu	X	-	-	-
	3.2	Swapy, kontrakty terminowe typu forward oraz inne instrumenty pochodne na stopę procentową	-	-	-	-
4. Walutowe instrumenty pochodne	4.1	Kontrakty terminowe typu future i opcje dopuszczone do obrotu w systemie obrotu	X	-	-	-
	4.2	Swapy, kontrakty terminowe typu forward oraz inne walutowe instrumenty pochodne	-	-	-	-

5. Instrumenty pochodne na akcje	5.1	Opcje i kontrakty terminowe typu future dopuszczone do obrotu w systemie obrotu	X	-	-	-
	5.2	Swapy i pozostałe instrumenty pochodne na akcje	-	-	-	-
6. Produkty będące przedmiotem obrotu giełdowego (fundusze inwestycyjne typu ETF, giełdowe papiery wartościowe i towary będące przedmiotem obrotu giełdowego)			X	-	-	-
7. Inne instrumenty			-	-	-	-

Poniższe tabele przedstawiają informacje, do których podmiotów DMBH przekazuje zlecenia w celu wykonania w odniesieniu do poszczególnych kategorii instrumentów finansowych dla zleceń zarówno klientów detalicznych, jak i profesjonalnych.

Tabela 3: Przykładowa tabela przedstawiająca podmioty, do których przekazywane są zlecenia nabycia lub zbycia instrumentów finansowych z uwzględnieniem kategorii instrumentów finansowych dla klientów profesjonalnych posiadających zawartą z DMBH: *Umowę o wykonywanie zleceń nabycia lub zbycia zagranicznych instrumentów finansowych dla klienta, dla którego bank prowadzi rejestr zagranicznych instrumentów finansowych:*

Kategoria instrumentu finansowego			System wykonywania zleceń			Broker 1	Broker 2	Broker 3
1. Instrumenty udziałowe - akcje - kwity depozytowe	1.1	Pasma wahań płynności dla minimalnej zmiany ceny 5 i 6 (od 2 000 transakcji dziennie)	X	X	X	X	X	X
	1.2	Pasma wahań płynności dla minimalnej zmiany ceny 3 i 4 (od 80 do 1999 transakcji dziennie)	X	X	X	X	X	X
	1.3	Pasma wahań płynności dla minimalnej zmiany ceny 1 i 2 (od 0 do 79 transakcji dziennie)	X	X	X	X	X	X
2. Produkty będące przedmiotem obrotu giełdowego (fundusze inwestycyjne typu ETF, giełdowe papiery wartościowe i towary będące przedmiotem obrotu giełdowego)			X	X	X	X	X	X
3. Inne instrumenty finansowe			-	-	-	-	-	-

Tabela 4 Podmioty, do których przekazywane są zlecenia nabycia lub zbycia instrumentów finansowych dla klientów detalicznych i profesjonalnych posiadających zawartą z DMBH: *Umowę o wykonywanie przez DMBH zleceń nabycia lub zbycia zagranicznych instrumentów finansowych oraz prowadzenie rejestrów i rachunku pieniężnego.*

Kategoria instrumentu finansowego			System wykonywania zleceń		SAXOBANK [Broker Zagraniczny]
1. Instrumenty udziałowe - akcje - kwity depozytowe	1.1	Pasma wahań płynności dla minimalnej zmiany ceny 5 i 6 (od 2 000 transakcji dziennie)			X
	1.2	Pasma wahań płynności dla minimalnej zmiany ceny 3 i 4 (od 80 do 1 999 transakcji dziennie)			X
	1.3	Pasma wahań płynności dla minimalnej zmiany ceny 1 i 2 (od 0 do 79 transakcji dziennie)			X

2. Instrumenty dłużne	2.1	Obligacje	
	2.2	Instrumenty rynku pieniężnego	
3. Produkty będące przedmiotem obrotu giełdowego (fundusze inwestycyjne typu ETF, giełdowe papiery wartościowe i towary będące przedmiotem obrotu giełdowego)			X
4. Inne instrumenty finansowe			-

Na uzasadniony wniosek klienta, DMBH przedstawia klientowi lub potencjalnemu klientowi szczegółową informację o podmiotach, do których przekazuje zlecenia do wykonania.

- 3) DMBH wykonuje zlecenia w systemach obrotu lub przekazuje je do wykonania w takich systemach, chyba że zlecenie dotyczy instrumentów nie będących przedmiotem obrotu w systemie obrotu lub wykonanie zlecenia poza takim systemem jest dopuszczalne na mocy przepisów prawa, a klient wyraził zgodę na takie wykonanie zgodnie z ust. 7 poniżej i nastąpi ono na warunkach nie gorszych niż w ramach systemu obrotu. Ostatni warunek nie musi zostać spełniony w przypadku, gdy klient zażądał wykonania zlecenia poza systemem obrotu. DMBH nie jest zobowiązany wykonać zlecenia poza systemem obrotu. Przed uzyskaniem zgody klienta na wykonanie zlecenia poza systemem obrotu, DMBH informuje klienta o ryzyku wiążącym się z takim wykonaniem zlecenia, w szczególności ryzyku niedotrzymania warunków transakcji przez kontrahenta.
- a) Dla będących w ofercie DMBH instrumentów finansowych, które nie są przedmiotem obrotu w systemie obrotu, DMBH wykonuje zlecenia klientów na zasadach właściwych dla danego instrumentu będącego przedmiotem zlecenia klienta. Zasady te wynikają z obowiązujących przepisów prawa oraz w stosownych przypadkach może je określać inny podmiot, w szczególności emitent, producent lub twórca instrumentu finansowego,
- b) W przypadku wykonywania przez DMBH zlecenia klienta dotyczącego instrumentów finansowych nie będących przedmiotem obrotu w systemie obrotu oraz złożenia zlecenia bez określenia przez klienta ceny, DMBH ustala godziwą cenę w odniesieniu do takiego instrumentu finansowego. DMBH ustala godziwą cenę w drodze zgromadzenia danych rynkowych, które wykorzystuje do oszacowania ceny takiego instrumentu finansowego oraz o ile jest to możliwe, w drodze porównania tego instrumentu z podobnymi lub porównywalnymi produktami inwestycyjnymi. Powyższe nie ma zastosowania do instrumentów, dla których cena transakcji jest ustalona przez emitenta, producenta, twórcę lub w inny sposób niezależny od DMBH.
- 4) DMBH zgodnie z art. 73c ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o obrocie instrumentami finansowymi oraz Rozporządzeniem Delegowanym Komisji (UE) 2017/576 z dnia 8 czerwca 2016 r. sporządza i publikuje na swojej stronie internetowej wykaz pięciu najlepszych pod względem wolumenu obrotu systemów wykonywania zleceń oraz informacje o uzyskanej jakości wykonywania zleceń. Informacja jest publikowana raz do roku na publicznie dostępnej stronie internetowej DMBH w formacie elektronicznym umożliwiającym przetwarzanie automatyczne.
- 5) Informacja publikowana jest w odniesieniu do wszystkich wykonanych zleceń klientów z podziałem na klientów detalicznych i profesjonalnych i z uwzględnieniem kategorii instrumentów finansowych.
- 6) DMBH wraz z powyższą informacją podaje do publicznej wiadomości na stronie internetowej Spółki podsumowanie analizy i wniosków z monitorowania uzyskanej jakości wykonania zleceń w poprzednim roku.
Za publikację danych, o których mowa w pkt. 4-6) odpowiada Dyrektor BKI w zakresie klientów profesjonalnych oraz Dyrektor BKD w zakresie klientów detalicznych
- 4) Sposoby wykonania lub przekazania zlecenia klienta do wykonania:
 - 1) DMBH wykonuje zlecenia klientów zgodnie z zasadą najlepszego wykonania (BestEx; Best execution) przez co rozumie się wykonywanie zleceń w najlepiej pojętym interesie klienta z wykorzystaniem przez DMBH do tego celu wszelkich uzasadnionych środków, wiedzy oraz dołożenia należytej staranności. Najlepsze wykonanie uwzględnia następujące czynniki:

- a) najniższą cenę wykonania w przypadku zleceń kupna i najwyższą cenę wykonania dla zleceń sprzedaży,
 - b) najniższe koszty wykonania i koszty rozliczenia dla klienta,
 - c) prawdopodobieństwo realizacji, a w przypadku dużych zleceń - prawdopodobieństwo zrealizowania zlecenia w całości - biorąc pod uwagę wielkość obrotów na danym rynku, płynność instrumentów finansowych będących przedmiotem zlecenia oraz charakter zlecenia,
 - d) przewidywany czas potrzebny na realizację zlecenia,
 - e) prawdopodobieństwo rozliczenia zrealizowanej transakcji,
 - f) inne warunki, charakterystyczne dla danego zlecenia, które mogą być istotne.
- 2) waga poszczególnych czynników jest określana w zależności od kategorii klienta, rodzaju zlecenia, rodzaju instrumentu finansowego oraz systemów wykonywania zleceń, do których można skierować takie zlecenie:
- a) w przypadku klienta detalicznego, w ramach systemów wykonywania zleceń, o których mowa w ust. 3 ppkt 1), DMBH wybiera system zapewniający najlepszą dla klienta cenę przy najniższych kosztach wykonania i rozliczenia zlecenia,
 - b) w przypadku klienta profesjonalnego, najwyższą wagę posiada cena wykonania, a w dalszej kolejności prawdopodobieństwo realizacji zlecenia klienta w całości, a potem koszty wykonania i rozliczenia wykonania zlecenia.
- 3) zasady określone w ust. 4 ppkt 2) są niezależne od rodzaju instrumentu będącego przedmiotem zlecenia składanego przez klienta,
- 4) obowiązki DMBH określone w ust. 4 ppkt. 1) nie stosują się do zleceń zawierających szczegółowe warunki określone przez klienta, w szczególności w przypadku zleceń składanych elektronicznie tj. za pośrednictwem: Platformy Transakcyjnej, Serwisu On-line DMBH („SOD”) lub DEA (Direct Electronic Access), w zakresie wyznaczonym tymi szczegółowymi warunkami, bez sprzeczności z zasadą działania w najlepszym interesie klienta,
- 5) zlecenia zawierające szczegółowe warunki, na jakich zlecenie ma być wykonane nie podlegają najlepszemu wykonaniu w zakresie wyznaczonym tymi warunkami, bez sprzeczności z zasadą działania w najlepszym interesie klienta,
- 6) w przypadku zlecenia, w którym klient określa warunki wykonania, w szczególności składa dokładne instrukcje co do sposobu jego realizacji, DMBH ma obowiązek najlepszego wykonania w ramach szczegółowych instrukcji klienta, w pozostałym zakresie postanowienia ust. 4 ppkt. 1) i 2) stosuje się jedynie w odniesieniu do tej części treści zlecenia, która nie została przez klienta opatrzona warunkami,
- 7) zlecenia z określonym przez klienta warunkiem: określonego czasu przewidywanego na realizację (np. over-the-day), benchmark (np. VWAP) lub odniesienia ilościowego (np. udział w wolumenie) nie są zleceniami podlegającymi najlepszemu wykonaniu zgodnie z ust. 4 ppkt. 1) i 2), w zakresie warunku określonego przez klienta, bez sprzeczności z ogólną zasadą działania w najlepszym interesie klienta,
- 8) w przypadku, kiedy zlecenie klienta jest realizowane poprzez przekazanie do wykonania szeregu zleceń brokerskich, zasada możliwie najlepszego wykonania dotyczy całościowej, zagregowanej realizacji zlecenia klienta, a nie cząstkowych zleceń brokerskich,
- 9) DMBH informuje, że wszelkiego rodzaju konkretne dyspozycje ze strony klienta co do warunków realizacji zlecenia mogą uniemożliwić podjęcie kroków przewidzianych w niniejszej polityce w celu uzyskania możliwie najlepszego rezultatu przy wykonywaniu zlecenia w odniesieniu do dyspozycji, której dotyczą.

5 Czas wykonania

Zlecenia są przekazywane do realizacji niezwłocznie, według kolejności ich przyjęcia w ramach danego kanału przyjmowania zleceń, chyba że co innego wynika z warunków wykonania zlecenia określonych przez klienta, charakteru zlecenia, panujących warunków rynkowych lub jeśli taka kolejność byłaby sprzeczna z interesem klienta.

- 6 Zlecenia limitowane:
 - 1) w przypadku zleceń klienta z limitem ceny dotyczących akcji dopuszczonych do obrotu na rynku regulowanym lub będących przedmiotem obrotu w systemie obrotu (zlecenia limitowane), które nie zostały bezzwłocznie wykonane na podstawie przeważających warunków rynkowych, DMBH bezzwłocznie podaje takie zlecenia do publicznej wiadomości w sposób łatwo dostępny dla innych uczestników rynku;
 - 2) w zakresie i na zasadach określonych w przepisach prawa, postanowieniach w ppkt. 1) powyżej nie stosuje się do zleceń limitowanych na dużą skalę w porównaniu ze standardową wielkością rynkową;
 - 3) wymóg, o którym mowa w ppkt. 1) powyżej uważa się za spełniony, w przypadku, gdy DMBH prześle zlecenie limitowane klienta do wykonania na rynku regulowanym lub MTF, bądź też DMBH opublikuje za pośrednictwem dostawcy usług w zakresie udostępniania informacji zlecenie limitowane klienta, które może zostać łatwo wykonane, gdy tylko pozwolą na to warunki rynkowe. DMBH w pierwszej kolejności przekazuje zlecenie limitowane do wykonania na rynku regulowanym lub MTF, tak aby zlecenie limitowane zostało wykonane, gdy tylko pozwolą na to warunki rynkowe,
 - 4) o ile umowa zawarta z klientem nie zawiera odpowiednich postanowień, DMBH odstępuje od obowiązku określonego powyżej w ppkt 1) powyżej, pod warunkiem otrzymania od klienta stosownej instrukcji w tym zakresie,
 - 5) instrukcja, o której mowa w ppkt. 4 powyżej, może być złożona w postaci stałej pisemnej dyspozycji dotyczącej wszystkich zleceń składanych przez klienta, jak również może być wyrażana każdorazowo podczas składania zlecenia, w formie właściwej dla składania zleceń.
- 7 Obrót poza systemem obrotu:
 - 1) w przypadku dokonywania transakcji poza systemem obrotu, której przedmiotem są instrumenty finansowe będące przedmiotem obrotu w systemie obrotu, DMBH uzyska uprzednią zgodę klienta na takie wykonanie zlecenia klienta,
 - 2) o ile umowa zawarta z klientem nie zawiera odpowiednich postanowień zgoda, o której mowa w ppkt 1) powyżej, może dotyczyć wszystkich zleceń składanych przez klienta, i zostać złożona w formie pisemnej, jak również może być wyrażana każdorazowo podczas składania zlecenia, w formie właściwej dla składania zleceń.
- 8 Niniejsza Polityka nie ma zastosowania w sytuacji szczególnie dużej zmienności cen na rynku, awarii systemów (zarówno wewnętrznych systemów DMBH jak i systemów podmiotów prowadzących systemy wykonywania zleceń) lub działania siły wyższej, kiedy to najistotniejszym czynnikiem staje się możliwość wykonania zlecenia i czas jego realizacji, z zastrzeżeniem braku faworyzowania przez DMBH jakiegokolwiek klienta.
- 9 Niniejsza polityka nie ma zastosowania do klientów, którzy otrzymali kategorię uprawnionego kontrahenta w relacjach z DMBH, chyba że zażądadą oni traktowania ich przez DMBH jako klientów profesjonalnych lub detalicznych.
- 10 DMBH będzie okresowo dokonywał rewizji niniejszej polityki, nie rzadziej jednak niż raz na rok. Rewizja ma na celu ustalenie, czy przewidziane w polityce zasady postępowania, a w szczególności przyjęte czynniki wyboru systemu wykonywania zleceń lub podmiotu, do którego przekazywane są zlecenia w celu wykonania, oraz ich wagi, a także czynniki wykonania zlecenia oraz ich wagi zapewniają w sposób stały uzyskiwanie możliwie najlepszych wyników dla klienta.
- 11 W przypadku wystąpienia okoliczności, które w sposób istotny wpływają na zdolność DMBH do uzyskiwania możliwie najlepszych wyników dla klienta zgodnie z niniejszą Polityką, DMBH dokona rewizji polityki przed upływem terminu, o którym mowa w ust. 9.
- 12 W stosunku do zleceń podlegających niniejszej polityce DMBH zapewnia możliwość wykazania, na żądanie klienta, działania zgodnie z polityką wykonywania zleceń obowiązującą w DMBH.
- 13 W przypadkach, gdy DMBH przekazując zlecenie innemu podmiotowi do wykonania realizuje konkretną dyspozycję klienta, o systemie wykonywania zleceń może decydować broker, przez

którego transakcja jest realizowana. Broker zagraniczny jest zobowiązany do wykonywania zleceń klientów DMBH na zasadzie „best execution”.

- 14 Transakcje podlegające niniejszej polityce są objęte monitorowaniem i kontrolą pod kątem ich realizacji zgodnie z czynnikami wykonania i ich wagą, określonymi w ust. 4. Monitorowanie i kontrola obejmują również jakość wykonania zleceń zapewnianą przez systemy wykonywania zleceń oraz podmioty, do których DMBH przekazuje zlecenia w celu wykonania zgodnie z czynnikami i ich wagą określonymi w ust. 2 ppkt 1) -2).
- 15 W przypadku złożenia zlecenia przez klienta, po uprzednim przedstawieniu mu przez DMBH niniejszej polityki uznaje się, że wyraził on zgodę na jej postanowienia.

Polityka obowiązuje od dnia: 10.12.2023

**OGÓLNE INFORMACJE O POLITYCE
PRZECIWDZIAŁANIA KONFLIKTOM
INTERESÓW W DMBH**

OGÓLNE INFORMACJE O POLITYCE PRZECIWDZIAŁANIA KONFLIKTOM INTERESÓW W DMBH

Departament Maklerski Banku Handlowego (zwany dalej „DMBH” lub „*Biurem Maklerskim Banku Handlowego*”) informuje, że organizacja wewnętrzna DMBH oraz inne regulacje wewnętrzne DMBH zapewniają rozwiązanie potencjalnego konfliktu interesów w sposób nienaruszający interesów Klienta. DMBH informuje, że w celu zarządzania potencjalnymi lub rzeczywistymi konfliktami interesów wdrożył „*Regulamin zarządzania konfliktem interesów w Departamencie Maklerskim Banku Handlowego*”, który pozwala rozpoznać okoliczności stanowiące lub mogące wywołać konflikt interesów zagrażający interesom jednego lub kilku Klientów, w odniesieniu do konkretnych usług inwestycyjnych lub usług dodatkowych.

DMBH realizując politykę zarządzania konfliktem interesów wdraża procedury i środki zapobiegające takim konfliktom lub zarządzające nimi.

Konflikt interesów są to znane DMBH okoliczności, które mogą doprowadzić do powstania sprzeczności pomiędzy interesem DMBH, osoby powiązanej z DMBH i obowiązkiem działania DMBH w sposób rzetelny, z uwzględnieniem najlepiej pojętego interesu klienta DMBH, jak również znane DMBH okoliczności mogące doprowadzić do powstania sprzeczności między interesami kilku Klientów. Konflikt interesów może powstać w szczególności, gdy DMBH lub osoba powiązana z DMBH:

- może uzyskać korzyść lub uniknąć straty wskutek poniesienia straty lub nieuzyskania korzyści, przez co najmniej jednego Klienta DMBH,
- posiada obiektywny powód, aby preferować Klienta lub grupę Klientów w stosunku do innego Klienta lub grupy Klientów DMBH,
- posiada interes rozbieżny z interesem Klienta w określonym wyniku usługi świadczonej na rzecz Klienta albo transakcji przeprowadzonej w imieniu Klienta,
- prowadzi taką samą działalność jak działalność prowadzona przez Klienta,
- otrzymała od osoby innej niż Klient korzyść majątkową (zachętę) inną niż standardowe prowizje i opłaty, w związku z usługą świadczoną na rzecz Klienta.

Poprzez określenie DMBH rozumie się również podmioty z grupy kapitałowej Citi, o ile DMBH dysponował wiedzą lub mógł w łatwy sposób się dowiedzieć o zaangażowaniu tych podmiotów.

Konflikt interesów może wynikać z konkretnych okoliczności towarzyszących realizowanej transakcji lub zaangażowania DMBH lub podmiotów z grupy kapitałowej w różnego rodzaju operacje gospodarcze z różnymi Klientami.

DMBH w toku zarządzania konfliktami interesów wprowadza racjonalne działania mające na celu minimalizowanie negatywnego wpływu potencjalnych i faktycznych konfliktów interesów na Klienta, w tym:

- zapewnia odpowiednie bariery informacyjne, jeśli przepływ informacji generuje ryzyko powstania konfliktu,
- ogranicza liczbę osób mających dostęp do informacji poufnych oraz objętych tajemnicą zawodową do niezbędnego minimum wprowadzając ograniczenia proceduralne i technologiczne,
- zapewnia właściwy nadzór nad pracownikami, których główne obowiązki służbowe mogą pozostawać w konflikcie interesów,
- usuwa wszelkie bezpośrednie powiązania pomiędzy wynagrodzeniem pracowników różnych komórek organizacyjnych DMBH a wynikami ich pracy, powodujące konflikt interesów,
- zapewnia, by pracownik nie był zatrudniany przy czynnościach mogących pozostawać ze sobą w konflikcie interesów, jeśli czynności te byłyby wykonywane jednocześnie lub w odstępie czasu niepozwalającym na uniknięcie konfliktu,
- zapewnia właściwą kontrolę transakcji osobistych pracowników i członków władz DMBH uniemożliwiającą w szczególności uprzywilejowanie zleceń pracowników w stosunku do zleceń klientów DMBH oraz wykorzystanie informacji poufnych lub objętych tajemnicą zawodową,
- wdraża zasady dotyczące akceptowania i proponowania zachęt, w tym ujawniania informacji o nich klientom oraz dotyczące wręczania i przyjmowania prezentów,

- wdraża zasady eliminujące możliwość konfliktu interesów wynikającego z pełnienia funkcji w Radach Nadzorczych spółek - klientów DMBH lub spółek będących przedmiotem raportów analitycznych DMBH.

O ile organizacja DMBH oraz regulacje wewnętrzne nie zapewniają, że w przypadku powstania konfliktu interesów nie dojdzie do naruszenia interesu Klienta, DMBH informuje Klienta o istniejących konfliktach interesów związanych z usługą świadczoną na rzecz tego Klienta przy użyciu trwałego nośnika informacji i świadczy dla niego usługi pod warunkiem uzyskania zgody od Klienta, na zasadach określonych powyżej.

Szczegółowe informacje mogą zostać przekazane Klientowi na jego żądanie.

Informacje obowiązują od dnia: 10.12.2023

**INFORMACJA O KOSZTACH,
KTÓRE KLIENT MOŻE PONIEŚĆ
W PRZYPADKU SKORZYSTANIA Z USŁUGI
MAKLERSKIEJ DMBH (KOSZTY EX ANTE)**

INFORMACJA O KOSZTACH, KTÓRE KLIENT MOŻE PONIEŚĆ W PRZYPADKU SKORZYSTANIA Z USŁUGI DORADZTWA INWESTYCYJNEGO ŚWIADCZONEJ PRZEZ DMBH (KOSZTY EX ANTE)

W związku z zamiarem zawarcia z Departamentem Maklerskim Banku Handlowego (zwanym dalej „DMBH” lub „Biurem Maklerskim Banku Handlowego”) umowy o świadczenie przez DMBH usług doradztwa inwestycyjnego („Umowa”) oraz świadczeniem przez DMBH na tej podstawie usługi doradztwa inwestycyjnego („Usługa”), DMBH informuje, że nie pobiera od Klienta opłat z tytułu świadczenia usługi doradztwa inwestycyjnego tj. sporządzania i przekazywania rekomendacji inwestycyjnych (*Tabela Opłat i Prowizji; rozdział VIII*).

Klient może natomiast ponieść opłaty z tytułu wykonania czynności fakultatywnych będących następstwem zawarcia Umowy nie zaliczanych do kategorii: „Koszt usługi” lub *Koszt związany z instrumentem finansowym*, w szczególności: sporządzenie powtórnego raportu z usługi (zestawienia rekomendacji sporządzonych w danym roku), sporządzenie i przekazanie kopii rozmowy telefonicznej z pracownikiem DMBH przeprowadzonej po 3 stycznia 2018 roku oraz innych zaświadczeń lub powiadomień sporządzanych na żądanie Klienta.

Informacje obowiązują od dnia: 10.12.2023

TABELA OPŁAT I PROWIZJI DMBH

I. POSTANOWIENIA OGÓLNE

§ 1

1. Opłaty i prowizje za usługi Departamentu Maklerskiego Banku Handlowego (zwanego dalej „DMBH” lub „Biurem Maklerskie Banku Handlowego”) pobierane są na podstawie umowy o świadczenie usług maklerskich („Umowa”) zawartej z Inwestorem („Klientem”). Opłaty naliczane są w złotych polskich, natomiast prowizje w jednostkach waluty notowania i pobierane z rachunku pieniężnego Inwestora w DMBH, rachunku bankowego Inwestora prowadzonego w Banku Handlowym w Warszawie S.A., zwanym dalej „Bankiem” lub w inny sposób ustalony z Inwestorem. Terminy niezdefiniowane w niniejszej Tabeli opłat i prowizji DMBH („TOiP”) mają znaczenie nadane im w Umowie lub odpowiednim Regulaminie stanowiącym załącznik do Umowy.
2. W przypadku zawierania przez Inwestora transakcji instrumentami finansowymi w innej walucie niż złoty polski, DMBH – w granicach obowiązujących przepisów prawa – może naliczać i pobierać należne opłaty i prowizje w walucie notowania lub naliczać w walucie notowania i pobierać w złotych polskich. Zasady pobierania środków pieniężnych z rachunku pieniężnego oraz wymiany walutowej określa Regulamin.

§ 2

1. Prowizje za czynności związane z nabyciem lub zbyciem:
 - a) papierów wartościowych – nalicza się od wartości zrealizowanego zlecenia,
 - b) derywatów lub innych instrumentów pochodnych – nalicza się od każdego pojedynczego instrumentu pochodnego nabytego lub zbytego przez Inwestora.
2. Prowizje pobiera się niezwłocznie po otrzymaniu przez DMBH dokumentu potwierdzającego zawarcie transakcji, stwierdzającego realizację zlecenia Inwestora w całości lub w poszczególnych częściach, aż do całkowitej realizacji zlecenia Inwestora.
3. DMBH, o ile inaczej nie wskazano, pobiera opłaty, o których mowa w TOiP przed wykonaniem czynności.

§ 3

1. Stawki prowizji i opłat mogą być negocjowane z Inwestorem, gdy jest to wyraźnie zaznaczone w niniejszej TOiP, Umowie lub w odpowiednim regulaminie świadczenia usługi („Regulamin”).
2. Za czynności nieujęte w TOiP obowiązują stawki prowizji i opłat negocjowane z Inwestorem.
3. Prowizje i opłaty negocjowane każdorazowo ustalane są na wniosek Inwestora i naliczane według stawki ustalonej z Inwestorem. Prowizja negocjowana obowiązuje od następnego dnia roboczego po dniu zatwierdzenia stawki przez DMBH.
4. W przypadku wygaśnięcia prowizji lub opłaty negocjowanej w ustalonym okresie i niezłożenia kolejnego wniosku o ustalenie prowizji lub opłaty negocjowanej stosuje się stawki standardowe określone w TOiP.

§ 4

1. DMBH ma prawo okresowo zawiesić pobieranie opłat i prowizji określonych w TOiP lub zmniejszyć ich wysokość, w szczególności w ramach prowadzonych przez DMBH akcji promocyjnych.
2. Z zastrzeżeniem obowiązujących przepisów prawa, DMBH ma prawo zmniejszyć wysokość opłat i prowizji określonych w TOiP, zaniechać ich pobierania lub różnicowania wysokości opłat w przypadku świadczenia przez DMBH na rzecz Klienta innych usług maklerskich.
3. W przypadkach, o których mowa w ust. 1-2, informacja o zawieszeniu lub zmniejszeniu opłaty podawana jest do wiadomości Klientów w formie komunikatu zamieszczonego na stronie internetowej DMBH oraz poprzez wywieszenie informacji w Punktach Usług Maklerskich. Treść informacji może być również przekazywana Klientom w formie właściwej do składania zleceń lub dyspozycji.

§ 5

1. DMBH dokonuje wymiany walutowej na zasadach określonych w Regulaminie. Z tytułu wymiany walutowej DMBH pobiera opłatę, która w zależności od charakteru wymiany walutowej ma formę opłaty zawartej w kursie - procentowej wartości wymiany walutowej pobieranej przez DMBH od Klienta.
2. Wymiana waluty dokonywana jest po kursie:
 - a) średnim NBP:
 - wymiana walutowa wykonywana jest po średnim kursie NBP w chwili wykonywania wymiany,
 - z tytułu wymiany, DMBH pobiera marżę w wysokości określonej w rozdziale II.26.ppkt 1) TOiP; marża powiększa kurs wymiany.

lub

- b) indywidualnie negocjowanym pomiędzy DMBH a Inwestorem w przypadku, gdy przedmiotem wymiany jest co najmniej 10 000 jednostek waluty:
 - wymiana walutowa wykonywana jest po kursie indywidualnie ustalonym z DMBH,
 - przez kurs indywidualny rozumie się kurs wymiany waluty stosowany przez Bank Handlowy w Warszawie S.A. („Bank Handlowy”) w chwili wykonania wymiany (niebędący kursem tabelowym), powiększony o marżę DMBH,
 - z tytułu wymiany DMBH pobiera marżę w wysokości określonej w rozdziale II.26.ppkt 2) TOiP; marża powiększa kurs wymiany.

lub

- c) po Kursie Konwersji ustalonym przez Brokera Zagranicznego (dotyczy wyłącznie Zagranicznych Instrumentów Finansowych):
 - wymiana walutowa wykonywana po Kursie Konwersji Brokera Zagranicznego w chwili wykonywania wymiany,
 - z tytułu wymiany DMBH pobiera marżę w wysokości określonej w rozdziale II.26.ppkt 3) TOiP; marża zawarta jest w Kursie Konwersji,
 - wielkość kosztu równa jest różnicy pomiędzy Kursem Konwersji a średnim kursem wymiany waluty Brokera Zagranicznego w chwili wykonywania wymiany,
 - marża może być przedmiotem podziału pomiędzy DMBH, a Brokerem Zagranicznym. Informacja o proporcji podziału marży jest wskazywana w dokumencie *Szczegółowe informacje na temat DMBH oraz usług świadczonych przez DMBH na podstawie umowy o świadczenie usług maklerskich*.

§ 6

W przypadku, gdy przewidują to obowiązujące przepisy prawa właściwe dla miejsca wykonania zlecenia lub wynikające z polskich przepisów prawa, do stawek opłat i prowizji, o których mowa w TOiP, zostanie doliczony odpowiedni podatek lub inna wymagana opłata, w szczególności opłata na rzecz podmiotu nadzorującego oraz regulującego rynek kapitałowy w kraju miejsca wykonania zlecenia, według stawki określonej w obowiązujących przepisach prawa. Informacja ta podawana jest do wiadomości Inwestora na stronie internetowej DMBH lub Platformie transakcyjnej.

III. OPŁATY DMBH

1.	Otwarcie rachunku/rejestru instrumentów finansowych i rachunku pieniężnego	0 zł
2.	Prowadzenie rachunku lub rejestru papierów wartościowych oraz rachunku pieniężnego.	0 zł
3.	Zawarcie aneksu do umowy o świadczenie usług maklerskich	0 zł
4.	Przekroczenie terminu spłaty odroczonej płatności	0,5% wart. nieregulowanego zobowiązania na dzień spłaty min. 50 zł
5.	Zamiana akcji imiennych na okaziciela lub z okaziciela na imienne	50 zł
6.	Podział odcinka zbiorowego akcji imiennych lub na okaziciela	50 zł
7.	Zgłoszenie umorzenia instrumentu finansowego lub jego umorzenie <i>[Opłata nie dotyczy FIZ oraz FIO, dla których DMBH jest dystrybutorem]</i>	50 zł
8.	Sporządzenie oraz wydanie odcinka zbiorowego akcji imiennych lub na okaziciela	50 zł
9.	1) Przeniesienie papierów wartościowych w obrębie DMBH:	
	a) bez zmiany prawa własności	10 zł
	b) w przypadku zmiany prawa własności w wyniku działu spadku	30 zł
	c) w przypadku zmiany prawa własności na podstawie umowy cywilnoprawnej, darowizny, zamiany akcji, aportu (opłata pobierana za transakcję)	0,5% nie mniej niż 300 zł. Dla transakcji o wart. powyżej 500 tys. zł - prowizja negocjowana
	2) Przeniesienie papierów wartościowych do innej firmy inwestycyjnej lub banku powierniczego:	
	a) na inny rachunek Inwestora	0,8%, nie mniej niż 300 zł. Dla transakcji o wart. powyżej 500 tys. zł - prowizja negocjowana
	b) w przypadku zmiany prawa własności w wyniku umowy cywilnoprawnej, działu spadku, umowy darowizny, zamiany akcji, aportu	
	c) Przeniesienie papierów wartościowych do innej instytucji rozliczeniowej	0,8 %, nie mniej niż równowartość 100 EUR. Dla transakcji o wart. powyżej 500 tys. zł - prowizja negocjowana
	3) Przeniesienie Zagranicznych Instrumentów Finansowych z innej firmy inwestycyjnej do rejestru Inwestora w DMBH <i>[Opłata ponoszona za każdy rodzaj papieru wartościowego (oznaczony jednym kodem ISIN) i płatna przed dokonaniem transferu wg ich wyceny rynkowej sporządzonej w sposób określony w rozdziale IV.3.2 TOiP, z zastrzeżeniem, że jako dzień wyceny rozumie się dzień roboczy poprzedzający złożenie polecenia ich przeniesienia. W przypadku przeliczania opłaty stanowiącej równowartość w obcej walucie stosuje się kurs średni NBP z ww. dnia].</i> <i>W przypadku, o którym mowa w punkcie 9: ppkt. 1) c), ppkt 2) oraz 3), gdy przedmiotem transferu instrumentów finansowych jest więcej niż jeden instrument finansowy - opłata minimalna naliczana jest od wartości całkowitej instrumentów finansowych będących przedmiotem transferu</i>	Równowartość kosztów pobieranych przez firmę inwestycyjną, z której dokonywany jest transfer i/lub Brokera Zagranicznego nie mniej niż 300 zł

10.	Ustanowienie blokady, zastawu lub innego zabezpieczenia, w szczególności na rachunku papierów wartościowych, rejestrze, ewidencji instrumentów rynku niepublicznego, w rejestrze sponsora, na rachunku pieniężnym Inwestora, z tytułu umów zawieranych przez Inwestora z osobami trzecimi oraz wpisanie informacji o ustanowieniu ograniczonego prawa rzeczowego do księgi akcyjnej: 1) dla przedmiotu zabezpieczenia/blokady o wartości do 1 000 000 zł 2) dla przedmiotu zabezpieczenia/blokady o wartości powyżej 1 000 000 zł <i>[Z zastrzeżeniem szczegółowych postanowień Regulaminu, opłata pobierana jest najpóźniej w momencie ustanowienia zabezpieczenia w DMBH wg ich wyceny rynkowej sporządzonej w sposób określony w rozdziale IV.3.2 TOiP, z zastrzeżeniem, że jako dzień wyceny rozumie się dzień roboczy poprzedzający złożenie polecenia blokady i nie dotyczy blokad w związku z kredytem lub pożyczką na zakup papierów wartościowych nabywanych za pośrednictwem DMBH, pożyczki papierów wartościowych, kupna z wykorzystaniem OTP, utraty dokumentów.]</i>	0,25%,
		nie mniej niż 300 zł Opłata negocjowana
11.	Wykonanie przelewu środków pieniężnych w walucie:	
	1) w PLN lub innej walucie na rachunek w Banku Handlowym w Warszawie S.A.	0 zł
	2) w PLN lub innej walucie na rachunek w ramach usługi Pakiet Inwestora	0 zł
	3) w PLN na rachunek w innym banku krajowym lub firmie inwestycyjnej	5 zł
	4) w innej walucie na rachunek w innym banku krajowym lub firmie inwestycyjnej 5) w PLN lub innej walucie poza granice Polski	Równowartość kosztów poniesionych przez DMBH + 20 zł
12.	Sporządzenie świadectwa depozytowego, zaświadczenia o prawie uczestnictwa w walnym zgromadzeniu akcjonariuszy (lub ich duplikatu), duplikatu dowodu nabycia lub zbycia instrumentów finansowych, duplikatu: PIT-8C, zestawienia transakcji do PIT-8c, formularza IFT lub innego dokumentu podatkowego <i>[Opłaty pobierane są przed sporządzeniem dokumentu za sporządzenie każdego dokumentu]</i>	50 zł
13.	Wykonanie dyspozycji dotyczącej uczestnictwa w walnym zgromadzeniu akcjonariuszy emitenta zagranicznego	Opłata w wysokości podwójnej opłaty pobranej przez KDPW od DMBH z tytułu realizacji dyspozycji - nie mniej niż 1000 zł
14.	Sporządzenie i wysłanie okresowego wyciągu ze stanu rachunku oraz jego historii	Bez opłat
	1) w terminie określonym w regulaminie usługi maklerskiej. 2) w terminach innych niż wskazana w regulaminie usługi - opłata za 1 wyciąg	50 zł
15.	Sporządzenie powtórnego wyciągu, zaświadczenia lub potwierdzenia - o posiadanych instrumentach finansowych, stanie rachunku, rejestru, ewidencji na określony dzień lub ich historii:	
	1) z bieżącego roku	30 zł
	2) z poprzedniego roku oraz okresów wcześniejszych <i>[Opłata pobierana jest za każde zaświadczenie, a w przypadku historii rachunku - za każdy rozpoczęty rok kalendarzowy]</i>	50 zł

16.	Sporządzenie oraz udzielenie informacji biegłym rewidentom o stanie rachunków Inwestora w DMBH w związku z przeprowadzonym audytem u Inwestora	50 zł
17.	Przekazanie dokumentów, o których mowa w punktach 12-16, za pośrednictwem elektronicznych nośników informacji lub innych urządzeń technicznych	0 zł
18.	Sporządzenie i przekazanie kopii rozmowy telefonicznej z pracownikiem DMBH na nośniku magnetycznym (CD/ DVD): 1) z bieżącego roku	5 zł min. 50 zł
	2) z poprzedniego roku oraz okresów wcześniejszych <i>[Opłata pobierana jest za każdą rozmowę telefoniczną lub dokument z rejestracji kontaktu z pracownikiem DMBH]</i>	8 zł min. 100 zł
19	Wystawienie upomnienia w związku z powstaniem salda debetowego na rachunku	30 zł
20.	Wystawienie potwierdzenia otwarcia/zamknięcia rachunku/rejestru instrumentów finansowych	30 zł
21.	Wysłanie dokumentów do Inwestora:	
	1) list zwykły priorytetowy	6 zł
	2) list polecony priorytetowy	8 zł
	3) poczta kurierska <i>[Opłata obejmuje koszt przesyłki oraz opłatę za czynność]</i>	Wg kosztów wysyłki + 10 zł
22.	Wysłanie zawiadomienia o zawarciu transakcji:	
	1) w formie papierowej	Wg stawek w pkt 21
	2) pocztą elektroniczną (e-mail)	Bez opłat
	3) za pośrednictwem innych urządzeń technicznych oraz elektronicznych nośników informacji innych niż poczta elektroniczna	Opłata negocjowana
23.	Wysłanie okresowego wyciągu ze stanu rachunku oraz jego historii w terminach określonych w regulaminie usługi maklerskiej	Bez opłat
24.	Wykonanie czynności dotyczących wykonania praw z zagranicznych instrumentów finansowych zarejestrowanych w KDPW	Opłata w wysokości podwójnej opłaty pobranej przez KDPW od DMBH z danego tytułu
25.	Obsługa wypłaty dywidendy lub odsetek w innej walucie niż PLN z instrumentów finansowych zarejestrowanych w KDPW <i>[Opłata za czynność]</i>	20 zł
26.	Opłaty z tytułu wymiany walutowej:	
	1) wymiana walutowa po kursie średnim NBP	1% wart. wymiany
	2) wymiana walutowa po kursie indywidualnie negocjowanym z DMBH *	do 1% wart. wymiany
	3) wymiana walutowa po Kursie Konwersji Brokera Zagranicznego <i>[Koszt ponoszony przez Klienta zawarty jest w kursie wymiany]</i>	0,3% wart. wymiany

27.	<p>Oplaty z tytułu przechowywania środków pieniężnych na rachunku pieniężnym Klienta będącym osobą prawną lub jednostką organizacyjną nieposiadającą osobowości prawnej:</p> <p>1) Oplata miesięczna</p> <p><i>[Oplata naliczana od wartości dodatniego salda na r-ku Klienta na koniec ostatniego dnia roboczego miesiąca („Dzień wyceny”); w przypadku, gdy rachunek prowadzony jest w innej walucie niż PLN, na potrzeby wyliczenia opłaty stosuje się średni kurs waluty rachunku, obowiązujący w NBP w dniu naliczenia opłaty.</i></p>	
	<p><i>Oplata naliczana jest na ostatni dzień roboczy każdego miesiąca kalendarzowego i pobierana do 10. dnia roboczego następnego miesiąca kalendarzowego.]</i></p>	0,03% wartości dodatniego salda na rachunku na koniec ostatniego dnia roboczego miesiąca
	<p>2) Oplata roczna pobierana w przypadku, gdy saldo wszystkich rachunków pieniężnych klienta w DMBH w ostatnim dniu roku kalendarzowego będzie wyższe o 20% lub więcej, jednak nie mniej niż o ekwiwalent 10 000 000,00 PLN, od średniej sald dziennych w okresie ostatniego kwartału kalendarzowego</p> <p><i>[Oplata naliczana na dzień 31 grudnia każdego roku kalendarzowego i pobierana do 10. dnia roboczego następnego roku kalendarzowego]</i></p>	iloczyn nadwyżki salda oraz ujemnej stawki w wys.: - 0,72%

IV. OPŁATY ZA DOSTĘP DO NOTOWAŃ PAPIERÓW WARTOŚCIOWYCH

1.	RYNEK KRAJOWY (GPW, NEW CONNECT)	
1.1	<p>Pakiet Blue</p> <p>1 najlepsza oferta kupna/sprzedaży</p>	<p>Bezpłatnie w przypadku wykonania co najmniej 1 transakcji w miesiącu, w przeciwnym wypadku 13,20 zł</p>
1.2.	<p>Pakiet Gold</p> <p>5 najlepszych ofert kupna/sprzedaży</p>	<p>Bezpłatnie, w przypadku miesięcznych obrotów papierami wartościowymi powyżej 100.000 zł lub powyżej 100 kontraktów (opcji), w przeciwnym wypadku 89 zł</p>
1.3	<p>Oplaty za dostęp do notowań bez opóźnień pobierane są za każdy miesiąc kalendarzowy (minimalny okres rozliczeniowy) z dołu, w terminie do 20. dnia następnego miesiąca wg następujących zasad:</p> <ul style="list-style-type: none"> - za najwyższy pakiet wybrany w ciągu miesiąca kalendarzowego, którego dotyczy opłata, - obroty zwalnające Klienta z opłaty naliczane są w miesiącu kalendarzowym, którego dotyczy opłata; obroty wygenerowane na akcjach i kontraktach nie podlegają sumowaniu. 	
2.	RYNKI ZAGRANICZNE	
2.1.	<p>Oplata za dostęp do notowań Zagranicznych Instrumentów Finansowych:</p> <ul style="list-style-type: none"> - w czasie rzeczywistym - z opóźnieniem 	<p>Oplata pobierana wg kosztu ponoszonego przez DMBH z tytułu udostępnienia przez podmiot organizujący notowanie Wielkość kosztu podawana do wiadomości Inwestora na platformie transakcyjnej</p>

V. OPŁATY Z TYTUŁU EWIDENCJONOWANIA INSTRUMENTÓW FINANSOWYCH NA RACHUNKACH LUB W REJESTRACH PROWADZONYCH PRZEZ DMBH - opłaty standardowe*

1.	KRAJOWE INSTRUMENTY FINANSOWE DOPUSZCZONE DO OBROTU ZORGANIZOWANEGO* (GPW, NEW CONNECT, BONDSPT)	
1.1.	Akcje, PDA, certyfikaty inwestycyjne inne papiery wartościowe z wyjątkiem obligacji	0,010% min. 1 zł
1.2.	Obligacje	0,005% min. 1 zł
2.	ZAGRANICZNE INSTRUMENTY FINANSOWE DOPUSZCZONE DO OBROTU NA RYNKACH ZAGRANICZNYCH*	
2.1.	Akcje, PDA, ETF, obligacje, inne papiery wartościowe	0,008% min. 1 zł
3.	ZASADY NALICZANIA OPŁAT Z TYTUŁU EWIDENCJONOWANIA INSTRUMENTÓW FINANSOWYCH W DMBH	
3.1.	<p>Opłaty z tytułu ewidencjonowania instrumentów finansowych naliczane są miesięcznie od wartości instrumentów finansowych zarejestrowanych na rachunku, rejestrze lub w ewidencji instrumentów finansowych w:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) ostatnim dniu roboczym miesiąca („Dzień wyceny”) - dla instrumentów finansowych zarejestrowanych w KDPW, 2) w przedostatnim dniu roboczym miesiąca („Dzień Wyceny”) - dla Zagranicznych Instrumentów Finansowych, i księgowane najpóźniej do 10. dnia po jego zakończeniu. <p><i>[Naliczanie opłat z tytułu ewidencjonowania instrumentów finansowych nie dotyczy przypadku, w którym umowa o prowadzenie rachunku, rejestru lub ewidencji zawarta jest z emitentem tych instrumentów finansowych.]</i></p>	
3.2.	<p>Opłaty, o których mowa w TOiP, a których wysokość wyznaczana jest na podstawie wartości instrumentów finansowych (w tym opłaty z tytułu ewidencjonowania instrumentów finansowych), liczone są zgodnie z ich wyceną rynkową, tzn.:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) dla akcji, praw do akcji oraz certyfikatów notowanych w obrocie zorganizowanym - według kursu zamknięcia ustalonego na sesji w dniu wyceny według następujących zasad: <ol style="list-style-type: none"> a) w przypadku notowań w systemie kursu jednolitego z dwukrotnym określeniem kursu - na podstawie kursu określonego w drugim notowaniu tego dnia, a w przypadku braku możliwości określenia kursu w powyższy sposób - na podstawie ostatniego kursu jednolitego, b) w przypadku notowań w systemie ciągłym - na podstawie kursu zamknięcia tych notowań, a w przypadku braku możliwości określenia tego kursu - na podstawie ostatniego kursu zamknięcia; <p>z zastrzeżeniem, że jeżeli instrument finansowy podlegający wycenie notowany jest równoległe w jednym lub kilku miejscach notowania - na potrzeby wyceny przyjmuje się kursy z regulowanego obrotu giełdowego.</p> 2) akcje, prawa do akcji, ETF-y, certyfikaty, inne instrumenty finansowe notowane na rynku zagranicznym - według kursu zamknięcia tego instrumentu finansowego ustalonego na sesji w Dniu Wyceny, po przeliczeniu na złote polskie wg średniego kursu NBP z Dnia Wyceny. W przypadku, gdy instrument finansowy notowany jest na więcej niż jednym zagranicznym rynku regulowanym - na potrzeby wyceny przyjmuje się najniższy kurs zamknięcia z tych rynków po przeliczeniu na złote polskie wg średniego kursu NBP z Dnia Wyceny. 3) dla obligacji i innych papierów dłużnych - według ich wartości nominalnej; w przypadku zagranicznych papierów dłużnych dodatkowo po przeliczeniu na złote polskie wg średniego kursu NBP z Dnia Wyceny, 4) dla innych papierów wartościowych - według ich ceny emisyjnej, a w przypadku braku możliwości ustalenia ceny emisyjnej - według ich ceny nominalnej; w przypadku innych zagranicznych instrumentów finansowych dodatkowo po przeliczeniu na złote polskie wg średniego kursu NBP z Dnia Wyceny. 	
	* możliwość negocjacji opłaty	

VI. PROWIZJE Z TYTUŁU POŚREDNICTWA PAPIERAMI WARTOŚCIOWYMI W OBROTCIE ZORGANIZOWANYM (GPW, NEW CONNECT, BONDSPOT)

1.	Akcje oraz inne instrumenty finansowe z wyłączeniem obligacji i derywatów - standardowa tabela prowizji*			
	Zawarcie transakcji kupna lub sprzedaży	Sposób składania zlecenia		
		Internet	Telefonicznie	PUM**
	Wartość prowizji	0,38%; min. 5 zł	0,95%; min. 5 zł	1,5% min. 5 zł
	Daytrading	0,25%; min. 5 zł	brak	brak
	<i>Daytrading - zwrot z tytułu prowizji daytradingu wykonywany jest do końca następnego dnia roboczego. Zwrot prowizji dotyczy zlecenia odwrotnego.</i>			
2.	Obligacje - standardowa tabela prowizji*			
	Zawarcie transakcji kupna lub sprzedaży	Sposób składania zlecenia		
		Internet	Telefonicznie	PUM**
	Wartość prowizji	0,19%; min. 5 zł	0,45%; min. 5 zł	1,5% min. 5 zł
3.	<p>Prowizje negocjowane</p> <p>1) Okresowa prowizja negocjowana - prowizja ustalana na podstawie średniego obrotu miesięcznego, zrealizowanego w obrocie papierami wartościowymi w okresie trzech miesięcy poprzedzających ustalenie stawki negocjowanej. Minimalna, średnia wielkość obrotu uprawniająca do negocjacji - 25 tys. zł. Do wartości obrotu nie wlicza się obrotu zrealizowanego w wyniku realizacji zleceń określonych w pkt 2) poniżej. Termin obowiązywania stawki prowizji ustalonej w powyższy sposób wynosi 3 miesiące;</p> <p>2) Prowizja negocjowana od pojedynczego zlecenia - minimalna wielkość zlecenia 25 tys. zł;</p> <p>3) Negocjowana prowizja deklarowana - na podstawie deklaracji Inwestora o zamierzonej wartości obrotu w okresie najbliższego miesiąca. Minimalna wartość deklaracji 25 tys. zł; termin obowiązywania prowizji - 1 miesiąc. W przypadku braku realizacji obrotu zgodnie z deklaracją, prowizja na następny okres prowizyjny ustalana jest na podstawie obrotu zrealizowanego;</p> <p>4) Prowizja negocjowana od wartości portfela - wartość papierów wartościowych na rachunku Inwestora min. 300 000 zł; minimalna wartość prowizji - 0,5%; termin obowiązywania stawki prowizji - 6 miesięcy.</p> <p><i>[W przypadku prowizji negocjowanych minimalna prowizja od pojedynczego zlecenia wynosi 5 zł.]</i></p>			
4.	Prowizja za pośrednictwo w obrocie zorganizowanym w trybie transakcji pozasesyjnej			0,35% lub prowizja negocjowana; min. 5 zł
5.	Prowizja za wykonanie zlecenia sprzedaży w odpowiedzi na wezwanie, w trybie zaproszenia do składania ofert sprzedaży papierów wartościowych. <i>[Prowizja od wartości zbywanych akcji w odpowiedzi na wezwanie]</i>			0,6% lub prowizja negocjowana; min. 5 zł
6.	Prowizja za wykonanie zlecenia zamiany w odpowiedzi na wezwanie do zamiany akcji <i>(Prowizja od wartości akcji będących przedmiotem zamiany)</i>			0,6% lub prowizja negocjowana; min. 5 zł
7.	Prowizja za pośrednictwo w obrocie papierami wartościowymi niedopuszczonymi do obrotu na rynku zorganizowanym			0,95% lub prowizja negocjowana; min. 5 zł
8.	Prowizja od zapisu na papiery wartościowe w ramach oferty publicznej			Odpowiednio wg stawek w pkt 1 i 2
9.	Prowizje od transakcji na rynku międzybankowym			Odpowiednio wg stawek w pkt 2
* możliwość negocjacji prowizji na zasadach określonych w pkt 3 powyżej				
** PUM - Punkt Usług Maklerskich				

VII. PROWIZJE I OPŁATY ZA POŚREDNICTWO DERYWATAMI LUB INNYMI PRAWAMI POCHODNYMI W OBROTCIE ZORGANIZOWANYM (GPW, NEW CONNECT, BONDSPOT)

	Prowizja za zawarcie transakcji kupna lub sprzedaży*	Sposób składania zlecenia		
		Internet	Telefonicznie	PUM
1.	1) 1 kontraktu terminowego na indeks	9 zł	12 zł	15 zł
	2) 1 kontraktu terminowego na akcje	3 zł	6 zł	9 zł
	3) 1 kontraktu terminowego na kursy walut	0,50 zł	0,90 zł	1,20 zł
	4) 1 opcji	2% wart. opcji nie mniej niż 2 zł i nie więcej niż 9 zł	2,5% wart. opcji nie mniej niż 2 zł i nie więcej niż 15 zł	3,0% wartości opcji nie mniej niż 2 zł i nie więcej niż 15 zł
	5) jednostek indeksowych	Zgodnie z V.1.	Zgodnie z V.1.	Zgodnie z V.1.
2.	Prowizje negocjowane: 1) Okresowa prowizja negocjowana - obrót min. 15 kontraktów lub opcji w okresie jednego miesiąca poprzedzającego ustalenie stawki negocjowanej; 2) Prowizja negocjowana od pojedynczego zlecenia - minimalna wielkość zlecenia 15 kontraktów lub opcji.			
	Opłata z tytułu wygaśnięcia: 1) kontraktu terminowego na indeks lub akcje; 2) kontraktu terminowego na waluty lub opcji [opłata pobierana od 1 kontraktu lub opcji]		8 zł	5 zł
4.	Za wygaśnięcie jednostek indeksowych (od 1 pozycji)		0,5% wartości rozliczenia, nie mniej niż 1 zł i nie więcej niż 5 zł	
5.	Zgłoszenie do wykonania lub zgłoszenie rezygnacji z wykonania instrumentu finansowego (od 1 zgłoszenia)		8 zł	
6.	Wykonanie warrantów przed terminem ich wygaśnięcia (prowizja pobierana za 1 serię warrantu)		1% kwoty świadczenia lub prowizja negocjowana	
7.	Wykonanie instrumentów finansowych związane z dostawą instrumentu bazowego		20 zł	
8.	Opłata za transfer derywatów: a) na rachunek prowadzony w DMBH (za każdą serię)		20 zł	
	b) na rachunek inny niż w DMBH (za każde prawo pochodne)		8 zł lub opłata negocjowana	
* możliwość negocjacji prowizji na zasadach określonych w pkt 2				

VIII. PROWIZJE ZA POŚREDNICTWO W OBROCE INSTRUMENTAMI FINANSOWYMI NA RYNKACH ZAGRANICZNYCH

1.	Akcje, prawa do akcji, ETF-y, certyfikaty, obligacje, inne instrumenty finansowe - standardowa tabela prowizji*					
	System obrotu	Sposób składania zlecenia			Prowizja minimalna	
		Internet	Telefon	PUM		
		Stawka prowizji				
	BME Spanish Exchanges (SIBE)	0,5%	0,95%	1,5%	20 EUR	
	Borsa Italiana/Milan Stock Exchange (MIL)	0,5%			20 EUR	
	Deutsche Börse (XETRA) (FSE)	0,5%			20 EUR	
	London Stock Exchange SETS Market (LSE_SETS)	0,5%			15GBP	
	NASDAQ OMX Copenhagen (CSE)	0,5%			150 DKK	
	NASDAQ OMX Helsinki (HSE)	0,5%			20 EUR	
	NASDAQ OMX Stockholm (SSE)	0,5%			150 SEK	
	NYSE Euronext Amsterdam (AMS)	0,5%			20 EUR	
	NYSE Euronext Brussels (BRU)	0,5%			20 EUR	
	NYSE Euronext Lisbon (LISB)	0,5%			20 EUR	
	NYSE Euronext Paris (PAR)	0,5%			20 EUR	
	Oslo Børs/Oslo Stock Exchange (OSE)	0,5%			150 NOK	
	SIX Swiss Exchange (Blue-Chip) (VX)	0,5%			20 CHF	
	SIX Swiss Exchange (SWX)	0,5%			20 CHF	
	Wiener Börse/Vienna Stock Exchange (VIE)	0,5%			20 EUR	
	SIX Swiss Exchange (Blue-Chip) (VX)	0,5%			20 CHF	
	SIX Swiss Exchange (SWX)	0,5%			20 CHF	
	Wiener Börse/Vienna Stock Exchange (VIE)	0,5%			20 EUR	
	US MAIN Exchanges (AMEX; NASDAQ; NSC; NYSE) dla Akcji lub ETF o wartości równej lub większej niż 10 USD za jedną akcję lub ETF	0,5%				25 USD
	US MAIN Exchanges (AMEX; NASDAQ; NSC; NYSE) dla akcji lub ETF o wartości mniejszej 10 USD za jedną akcję lub ETF	0,04 USD za 1 akcję lub ETF				25 USD
	MTF akcje, obligacje oraz inne instrumenty finansowe	0,5%		Wg kosztu MTF - min. 80 EUR		
W przypadkach niewymienionych w niniejszej tabeli stosuje się prowizję negocjowaną						
* możliwość negocjacji prowizji						

IX. OPŁATY Z TYTUŁU ŚWIADCZENIA USŁUG DORADZTWA INWESTYCYJNEGO

1.	Świadczenie usługi doradztwa inwestycyjnego	0 zł
----	---	------

Tabela opłat i prowizji obowiązuje od dnia 01 sierpnia 2022 r.

**REGULAMIN ŚWIADCZENIA PRZEZ
DEPARTAMENT MAKLERSKI BANKU
HANDLOWEGO USŁUG DORADZTWA
INWESTYCYJNEGO**

ROZDZIAŁ I: DEFINICJE

§ 1

1. Poprzez użyte w Regulaminie sformułowania rozumie się:
 - 1) **Bank** - Bank Handlowy w Warszawie S.A.;
 - 2) **Czynniki zrównoważonego rozwoju** - kwestie środowiskowe, społeczne i pracownicze, kwestie dotyczące poszanowania praw człowieka oraz przeciwdziałania korupcji i przekupstwu
 - 3) **Dane Klienta** - dane wskazane w Umowie identyfikujące Klienta, sposób kontaktu z Klientem, oraz inne informacje wskazane przez Klienta niezbędne do zawarcia Umowy oraz świadczenia usługi na podstawie Umowy, w szczególności dane osobowe, adresy, numery telekomunikacyjne, z wyłączeniem danych stanowiących Informacje;
 - 4) **Dyspozycja** - polecenie lub instrukcja Klienta składana DMBH w zakresie objętym Umową lub Regulaminem;
 - 5) **DMBH** -Departament Maklerski Banku Handlowego;
 - 6) **Dzień roboczy** - każdy dzień od poniedziałku do piątku z wyłączeniem dni ustawowo wolnych od pracy;
 - 7) **Grupa Kapitałowa** - grupa Citi, obejmująca wszystkie podmioty zależne i stowarzyszone z Citigroup Inc.;
 - 8) **Indywidualna sytuacja Klienta** - potrzeby i sytuacja Klienta (jego wiedza i doświadczenie, sytuacja finansowa, tolerancja ryzyka, cele i potrzeby inwestycyjne oraz preferencje w zakresie zrównoważonego rozwoju);
 - 9) **Informacje** - informacje, o których mowa w §4 ust.1 pkt.1 Regulaminu;
 - 10) **Instrumenty finansowe** - akcje oraz obligacje dopuszczone do obrotu na polskim lub zagranicznym rynku regulowanym lub w alternatywnym systemie obrotu (MTF) lub będące przedmiotem publicznej oferty na tych rynkach oraz tytuły uczestnictwa w funduszach inwestycyjnych, których celem jest wierne odwzorowywanie wskazanego indeksu, a tytuły uczestnictwa są notowane na rynku regulowanym (ETF), z zastrzeżeniem §14 ust. 2 pkt. 2 Regulaminu;
 - 11) **Klient** - osoba fizyczna, osoba prawna lub jednostka organizacyjna nieposiadająca osobowości prawnej, która zawarła Umowę z DMBH, zaklasyfikowana przez DMBH jako Klient detaliczny albo Klient profesjonalny;
 - 12) **Klient detaliczny** - Klient niebędący klientem profesjonalnym, na którego rzecz jest świadczona usługa doradztwa inwestycyjnego;
 - 13) **Klient profesjonalny** - podmiot wskazany w art. 3 pkt. 39b) Ustawy, który posiada wiedzę i doświadczenie pozwalające na podejmowanie właściwych decyzji inwestycyjnych, jak również na właściwą ocenę ryzyka związanego z tymi decyzjami, w szczególności bank, firma inwestycyjna, zakład ubezpieczeń, fundusz inwestycyjny, towarzystwo funduszy inwestycyjnych;
 - 14) **Kwalifikowany podpis elektroniczny** - zaawansowany podpis elektroniczny, który jest składany za pomocą kwalifikowanego urządzenia do składania podpisu elektronicznego i który opiera się na kwalifikowanym certyfikacie podpisu elektronicznego;
 - 15) **Papiery wartościowe** - rozumie się przez to instrumenty finansowe, o których mowa w art. 3 pkt.1 Ustawy;
 - 16) **PUM („Punkt Usług Maklerskich”)** - rozumie się przez to działający w strukturze organizacyjnej Banku poza DMBH, punkt usług maklerskich. Szczegółowy zakres działania PUM, DMBH określa w trybie, o którym mowa w § 28 Regulaminu;

- 17) **Preferencje w zakresie zrównoważonego rozwoju** - wybór klienta lub potencjalnego klienta dotyczący tego, czy - i w jakim zakresie - do jego inwestycji należy włączyć co najmniej jeden z następujących instrumentów finansowych: a) instrument finansowy, w odniesieniu do którego klient lub potencjalny klient ustala, że określona minimalna część ma zostać zainwestowana w zrównoważono środowiskowo inwestycje w rozumieniu w art. 2 pkt 1 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2020/852; b) instrument finansowy, w odniesieniu do którego klient lub potencjalny klient ustala, że określona minimalna część ma zostać zainwestowana w zrównoważone inwestycje w rozumieniu w art. 2 pkt 17 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2019/2088; c) instrument finansowy, który uwzględnia główne niekorzystne skutki dla czynników zrównoważonego rozwoju, w przypadku gdy elementy jakościowe lub ilościowe wskazujące na to uwzględnienie są ustalane przez klienta lub potencjalnego klienta. Szczegółowa informacja w powyższym zakresie jest dostępna na zasadach wskazanych w par. 28 Regulaminu;
- 18) **Pracownik DMBH** - osoba zatrudniona w DMBH lub wykonująca na rzecz DMBH czynności określone w Regulaminie na podstawie innej umowy niż umowa o pracę oraz pracownik PUM;
- 19) **Profil Klienta** - wynik oceny przez DMBH Indywidualnej sytuacji Klienta określonej na podstawie Informacji;
- 20) **Rachunek inwestycyjny** - rachunek lub rejestr instrumentów finansowych i rachunek pieniężny prowadzony na rzecz Klienta przez DMBH na podstawie umowy o wykonywanie zleceń nabycia lub zbycia instrumentów finansowych oraz prowadzenie rachunku lub rejestru instrumentów finansowych oraz rachunku pieniężnego;
- 21) **Rekomendacja inwestycyjna** - rekomendacja dotycząca nabycia lub zbycia jednego Instrumentu finansowego lub większej ich liczby, albo dokonania innej czynności wywołującej równoważne skutki, której przedmiotem są Instrumenty finansowe, albo rekomendacja dotycząca powstrzymania się od wykonania takiej czynności, udzielana Klientowi w ramach świadczenia na jego rzecz usługi doradztwa inwestycyjnego. Rekomendacja może być przedstawiona jako procentowe wskazanie udziału poszczególnych Instrumentów finansowych w portfelu, w taki sposób aby Klient mógł odnieść ją nie tylko do poprzedniej rekomendacji lecz również do swojego indywidualnego stanu portfela;
- 22) **Ryzyka dla zrównoważonego rozwoju** - sytuacja lub warunki środowiskowe, społeczne lub związane z zarządzaniem, które - jeżeli wystąpią - mogłyby mieć, rzeczywisty lub potencjalny, istotny negatywny wpływ na wartość inwestycji;
- 23) **Strategia inwestycyjna** - załącznik do Umowy określający zakres instrumentów finansowych, które mogą być przedmiotem Rekomendacji inwestycyjnej, ustalana w oparciu o Indywidualną sytuację Klienta;
- 24) **TOiP** - tabela opłat i prowizji z tytułu świadczenia przez DMBH usługi doradztwa inwestycyjnego;
- 25) **Trwały nośnik informacji** - nośnik informacji umożliwiający użytkownikowi przechowywanie adresowanych do niego informacji w sposób umożliwiający dostęp do nich przez okres odpowiedni dla celów, którym te informacje służą, i pozwalający na odtworzenie przechowywanych informacji w niezmienionej postaci;
- 26) **Umowa** - Umowa o świadczenie usług doradztwa inwestycyjnego;
- 27) **Ustawa** - ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o obrocie instrumentami finansowymi (z późn. zm.) lub inny akt prawny zastępujący wyżej wymienioną ustawę, w przypadku jej uchylenia.

ROZDZIAŁ II: POSTANOWIENIA OGÓLNE

§ 2

1. Niniejszy Regulamin określa prawa i obowiązki Klienta oraz DMBH wynikające z zawarcia Umowy oraz zasady świadczenia usług doradztwa inwestycyjnego przez DMBH.
2. DMBH świadczy usługi doradztwa inwestycyjnego na podstawie Umowy oraz Regulaminu, zgodnie z przepisami prawa polskiego.

ROZDZIAŁ III: UMOWA

§3 Informacje ogólne

1. Podstawą świadczenia usług doradztwa inwestycyjnego jest Umowa.
2. Regulamin nie jest ofertą w rozumieniu art. 66 §1 Kodeksu Cywilnego.
3. DMBH zastrzega prawo do określenia minimalnej wartości aktywów, jakie Klient winien posiadać na rachunku lub rejestrach w DMBH oraz zastrzega prawo do zawarcia z Klientem Umowy od spełnienia tego kryterium. DMBH przekazuje ww. informację do potencjalnych Klientów za pośrednictwem strony internetowej lub w formie trwałego nośnika informacji. Po zawarciu Umowy, DMBH przekazuje powyższe informacje Klientowi, w formie określonej w Umowie na przekazywanie informacji o charakterze indywidualnym.
4. Czynności związane z zawarciem Umowy i przyjmowaniem Dyspozycji Klienta, na zasadach określonych w Rozdziale VI Regulaminu mogą być wykonywane w PUM.

§4 Czynności przed zawarciem Umowy

1. Przed zawarciem Umowy, DMBH żąda od potencjalnego klienta przedstawienia następujących dokumentów lub podania informacji w formie uzgodnionej z DMBH:
 - 1) informacji dotyczących poziomu koniecznej wiedzy o inwestowaniu w zakresie Instrumentów finansowych oraz doświadczenia inwestycyjnego Klienta, jego sytuacji finansowej oraz celów i potrzeb inwestycyjnych, w tym w zakresie jego tolerancji ryzyka oraz Preferencji w zakresie zrównoważonego rozwoju, niezbędnych do: (i) dokonania oceny czy Instrument finansowy będący przedmiotem oferowanej usługi maklerskiej lub usługa maklerska, która ma być świadczona na podstawie Umowy jest odpowiednia dla Klienta, biorąc pod uwagę jego indywidualną sytuację i spełnia cele inwestycyjne Klienta, w tym w zakresie jego tolerancji ryzyka oraz Preferencji w zakresie zrównoważonego rozwoju, (ii) ustalenia Profilu Klienta, (iii) określenia grupy docelowej w odniesieniu do danego Instrumentu finansowego, (iv) stwierdzenia przez DMBH, że klient ma konieczne doświadczenie i wiedzę pozwalające na zrozumienie ryzyka związanego z transakcją dotyczącą rekomendowanych Papierów wartościowych.

Informacje, o których mowa w niniejszym podpunkcie są przedstawiane przez Klienta poprzez wypełnienie formularza badania odpowiedniości Klienta, na wzorze przekazanym Klientowi przez DMBH,
 - 2) informacji o źródle pochodzenia majątku lub funduszy potencjalnego klienta, wskazania beneficjenta rzeczywistego Umowy - w związku z przepisami prawa dotyczącymi przeciwdziałania praniu pieniędzy oraz przeciwdziałania finansowaniu terroryzmu,
 - 3) dokumentów, o których mowa w §5 Regulaminu, na warunkach i zasadach wskazanych w §5 Regulaminu.
2. DMBH może zażądać od Klienta lub potencjalnego klienta przedstawienia innych niż wskazane w niniejszym rozdziale dokumentów lub informacji, o ile z przepisów prawa wynika, że są one niezbędne do zawarcia lub wykonywania Umowy, lub wykonywania obowiązków DMBH wynikających z przepisów prawa.
3. DMBH może dokonać oceny, o której mowa w ust. 1 ppkt. 1) i ustalić Profil Klienta na podstawie informacji dotyczących Klienta otrzymanych z Banku, w związku ze świadczeniem przez Bank usług na rzecz Klienta lub potencjalnego Klienta albo na podstawie informacji posiadanych przez DMBH, o ile są aktualne oraz adekwatne do zakresu świadczonej usługi.
4. W przypadku, gdy Klient nie działa samodzielnie, postanowienia ust. 1-3 powyżej stosuje się odpowiednio do osoby lub osób reprezentujących Klienta. DMBH wymaga informacji dotyczących poziomu wiedzy o inwestowaniu w zakresie Instrumentów finansowych oraz doświadczenia inwestycyjnego od osoby fizycznej będącej przedstawicielem Klienta, który również jest osobą fizyczną lub od osoby upoważnionej do zawierania transakcji w imieniu klienta podstawowego - osoby prawnej lub jednostki organizacyjnej nieposiadającej osobowości prawnej. Badanie sytuacji finansowej, celów inwestycyjnych oraz Preferencji w zakresie zrównoważonego rozwoju odnosi się do osoby prawnej lub w odniesieniu do osoby fizycznej - Klienta (a nie przedstawiciela Klienta, osoby fizycznej).

5. DMBH odmawia zawarcia Umowy w następujących przypadkach:
 - 1) DMBH stwierdzi, że na podstawie uzyskanych przez DMBH informacji, o których mowa w niniejszym paragrafie, że:
 - a) usługa maklerska, która ma być świadczona na podstawie Umowy jest nieodpowiednia dla potencjalnego Klienta, biorąc pod uwagę jego indywidualną sytuację,
 - b) Klient nie posiada wiedzy co do instrumentów finansowych będących przedmiotem usługi doradztwa,
 - c) Klient nie spełnia kryteriów o których mowa w §3 ust. 3 Regulaminu,
 - 2) potencjalny Klient odmawia przedstawienia lub nie przedstawia DMBH dokumentów lub informacji, o których mowa w niniejszym paragrafie,
 - 3) potencjalny Klient nie posiada zdolności do czynności prawnych lub posiada jedynie ograniczoną zdolność do czynności prawnych.
6. DMBH informuje potencjalnego klienta w formie pisemnej, o istniejących konfliktach interesów związanych ze świadczeniem usługi doradztwa inwestycyjnego na rzecz tego Klienta, w sytuacji gdy rozwiązania organizacyjne i administracyjne wprowadzone przez DMBH w celu zapobiegania konfliktom interesów lub zarządzania nimi nie są wystarczające w celu zapewnienia z należytą pewnością, aby ryzyko szkody dla interesów Klienta nie występowało. Informacja zawiera dane pozwalające Klientowi na podjęcie świadomej decyzji, co do zawarcia Umowy, w tym szczegółowy opis konfliktu interesów powstających przy wykonywaniu Umowy. W takim przypadku, Umowa może zostać zawarta pod warunkiem, że Klient potwierdzi w formie pisemnej fakt otrzymania od DMBH informacji o istniejącym konflikcie interesów oraz wolę zawarcia Umowy.

§5 Zawarcie Umowy

1. Potencjalny klient będący osobą fizyczną występując o zawarcie Umowy podaje pracownikowi DMBH dane go identyfikujące (imię i nazwisko, adres, numer PESEL), przedkłada urzędowy dokument tożsamości (dowód osobisty lub dokument mObywatel, paszport lub kartę stałego pobytu), składa w jego obecności wzór podpisu oraz podpisuje dwa egzemplarze Umowy. DMBH zastrzega sobie prawo zażądania okazania dodatkowego dokumentu identyfikującego Klienta.
2. Potencjalny klient będący osobą prawną lub jednostką organizacyjną nieposiadającą osobowości prawnej, występując o zawarcie Umowy przedkłada pracownikowi DMBH, wystawiony nie wcześniej niż trzy miesiące przed datą przedłożenia pracownikowi DMBH, aktualny wypis z rejestru właściwego dla siedziby potencjalnego klienta lub inne dokumenty urzędowe wskazujące:
 - 1) firmę, siedzibę, adres oraz status prawny potencjalnego klienta,
 - 2) sposób reprezentacji oraz imiona i nazwiska osób uprawnionych do reprezentowania potencjalnego klienta, oraz
 - 3) numer REGON oraz Numer Identyfikacji Podatkowej potencjalnego klienta,
 - 4) status oraz kraj rezydencji podatkowej,DMBH może odstąpić od wymogu przedłożenia dokumentów określonych w ppkt 1) oraz ppkt 3) i 4) powyżej w następujących przypadkach:
 - a) DMBH jest w posiadaniu tych informacji w związku ze świadczeniem przez DMBH innej usługi maklerskiej na rzecz tego Klienta oraz informacje pozostają aktualne,
 - b) DMBH jest w stanie z łatwością wejść w posiadanie tych informacji korzystając z ogólnie dostępnych baz danych lub rejestrów, w szczególności krajowego rejestru sądowego,
 - c) gdy przedstawienie innego dokumentu jest wystarczające dla pełnej identyfikacji Klienta, oraz przedstawienie danego dokumentu nie jest wymagane przez przepis prawa i nie skutkuje niemożnością wykonania przez DMBH obowiązku ustawowego bądź niemożnością realizacji Umowy.
3. Karta wzorów podpisów dla Klienta będącego osobą prawną lub jednostką organizacyjną nieposiadającą osobowości prawnej stanowi załącznik do Umowy. Klient jest zobowiązany do złożenia karty wzorów podpisów przed zawarciem Umowy.

4. Klient będący osobą prawną lub jednostką organizacyjną nieposiadającą osobowości prawnej może złożyć własną kartę wzorów podpisów osób uprawnionych do jego reprezentowania z tym, że:
 - 1) wzory podpisów winny być złożone w obecności notariusza i przez niego uwierzytelnione lub za zgodą DMBH w inny sposób,
 - 2) wzory podpisów składane w obecności notariusza zagranicznego powinny być dodatkowo poświadczane przez polskiego konsula lub za zgodą DMBH w inny sposób.
5. Wskazanie wzoru podpisu, danych i zakresu umocowania pełnomocnika Klienta w pełnomocnictwie sporządzonym:
 - 1) w formie aktu notarialnego,
 - 2) z podpisami notarialnie poświadczonymi, lub
 - 3) podpisanym kwalifikowanym podpisem elektronicznym, lub
 - 4) zgodnie ze wzorem udostępnionym przez DMBH,
i podpisanym przez uprawnione do reprezentacji Klienta osoby, których podpisy umieszczone są na karcie wzorów podpisów, zwalnia z obowiązku zamieszczania tych danych dodatkowo w karcie wzorów podpisów.
6. Zagraniczne dokumenty urzędowe przedkładane przez Klienta powinny być uwierzytelnione przez polskiego konsula lub w sposób wskazany w ust. 8 poniżej, chyba że z umowy międzynarodowej zawartej przez Rzeczpospolitą Polską, a państwem w którym sporządzono dokument nie wynika obowiązek uwierzytelnienia danego dokumentu.
7. Dokumenty przedkładane pracownikowi DMBH i sporządzone w języku innym niż polski powinny być przetłumaczone na język polski przez tłumacza przysięgłego, chyba że DMBH odstąpi od tego wymogu, w przypadku, gdy dokument jest sporządzony w języku angielskim.
8. Niezależnie od powyższych postanowień dotyczących uwierzytelniania i legalizacji dokumentów, DMBH może dopuścić inny sposób poświadczania autentyczności podpisów oraz charakteru, w jakim działała osoba, która podpisała dokument, a także jego zgodności z prawem miejsca wystawienia, w szczególności poprzez uznanie klauzuli apostille, określone w Konwencji znoszącej wymóg legalizacji zagranicznych dokumentów urzędowych, sporządzonej w Hadze dnia 5 października 1961 r.
9. Dopuszcza się obsługę Klientów, poza PUM lub siedzibą DMBH, w szczególności na terenie siedziby lub w miejscu zamieszkania Klienta w zakresie wykonania czynności mających na celu wyłącznie zawarcie umowy o świadczenie usług maklerskich z Klientem, w tym zawarcie Umowy, sporządzenie oceny wiedzy i doświadczenia lub odpowiedniości usług maklerskich Klienta, jak również odebranie innych oświadczeń od Klienta związanych z świadczeniem usług maklerskich oraz czynności obejmujące aktualizację powyższych dokumentów lub informacji.

§6 Zmiana Danych Klienta

1. Klient ma obowiązek niezwłocznego zawiadomienia DMBH o każdej zmianie Danych Klienta oraz pełnomocnika Klienta załączając odpowiednie dokumenty potwierdzające taką zmianę, w szczególności zmianę adresu korespondencyjnego Klienta oraz adresu poczty elektronicznej. Klient ma również obowiązek niezwłocznego przekazywania DMBH wszelkich dotyczących Klienta informacji istotnych dla realizacji zobowiązań wynikających z Umowy, w szczególności dotyczących sytuacji finansowej Klienta.
2. Zmiana Danych Inwestora dokonana w związku ze świadczeniem przez Bank usług bankowych, przyjęta przez Bank i przekazana do DMBH jest traktowana przez DMBH jako zmiana danych Klienta w DMBH na potrzeby Umowy. Zmiana danych obowiązuje w DMBH od następnego dnia roboczego po otrzymaniu informacji z Banku. Zmiana danych złożona w DMBH jest przekazywana do Banku i skutkuje zmianą danych Klienta w Banku.
3. Zmiana Danych Klienta nie stanowi zmiany Umowy.
4. DMBH zastrzega sobie prawo niewykonania Dyspozycji zawierających Dane Klienta odmienne od Danych Klienta posiadanych przez DMBH.

§7 Zmiana i aktualizacja Informacji

1. Klient jest zobowiązany przynajmniej raz na 24 miesiące zaktualizować informacje na podstawie których DMBH sporządza Profil Klienta, z zastrzeżeniem, że DMBH informuje Klienta o obowiązku aktualizacji tych informacji, co najmniej 30 dni przed upływem terminu, o którym mowa powyżej, oraz zawsze w przypadku zmiany sytuacji finansowej, tolerancji ryzyka, celów i potrzeb inwestycyjnych Klienta oraz Preferencji w zakresie zrównoważonego rozwoju mających wpływ na treść Informacji. DMBH może zwrócić się do Klienta z prośbą o wcześniejszą aktualizację powyższych informacji, o ile DMBH uzyskał informację, że posiadane przez DMBH informacje nie są aktualne.
2. Przez aktualizację rozumie się potwierdzenie przez Klienta przedstawionych uprzednio Informacji lub przedstawienie nowych Informacji. Klient dokonuje powyższej aktualizacji w formie właściwej do składania Dyspozycji, na warunkach określonych w par. 19 Regulaminu, z uwzględnieniem postanowień ust. 3 poniżej.
3. DMBH, na podstawie udzielonego przez Klienta upoważnienia, może zwrócić się do Banku o przekazanie aktualnych Informacji, w celu aktualizacji Profilu Klienta. W takim przypadku, otrzymanie Informacji dotyczących Klienta od Banku w związku ze świadczeniem przez Bank usług na rzecz Klienta jest traktowane jako aktualizacja Profilu Klienta, o ile DMBH uzna otrzymane dane za aktualne oraz prawidłowe.
4. Niezaktualizowanie informacji, o których mowa w ust. 1, w terminie, o którym mowa w ust. 1, uniemożliwia DMBH wydanie Rekomendacji inwestycyjnej. W takim przypadku DMBH ma prawo wstrzymać wydawanie Rekomendacji inwestycyjnych dla Klienta, a w przypadku, gdy DMBH nie posiada przez okres co najmniej 3 miesięcy, aktualnych Informacji, DMBH uprawniony jest do rozwiązania Umowy z Klientem bez zachowania okresu wypowiedzenia.
5. W przypadku, gdy Strategie inwestycyjne oferowane przez DMBH nie odpowiadają Preferencjom Klienta w zakresie zrównoważonego rozwoju, Klient ma możliwość dostosowania swoich preferencji w tym zakresie poprzez zmianę Profilu Klienta wyłącznie w zakresie dotyczącym wskazanych preferencji. W sytuacji braku dostosowania preferencji, który skutkuje niedopasowaniem Strategii inwestycyjnych do Preferencji Klienta w zakresie zrównoważonego rozwoju, DMBH wstrzymuje wydawanie Rekomendacji inwestycyjnych dla Klienta, informując o tym Klienta na zasadach wskazanych w § 27 Regulaminu, a w przypadku, gdy sytuacja taka utrzymuje się przez okres co najmniej 3 miesięcy, DMBH uprawniony jest do rozwiązania Umowy z Klientem z zachowaniem okresu wypowiedzenia.

ROZDZIAŁ IV: PEŁNOMOCNICTWA

§8 Pełnomocnik do zawarcia Umowy

Zawarcie Umowy może nastąpić przez pełnomocnika lub pełnomocników działających na podstawie pełnomocnictw(a) w formie pisemnej z podpisem mocodawcy złożonym w formie kwalifikowanego podpisu elektronicznego lub poświadczonym notarialnie, lub przez pracownika DMBH, w którego obecności podpis zostanie złożony. Podpis mocodawcy złożony przed notariuszem zagranicznym musi zostać poświadczony dodatkowo przez polskiego konsula lub przez polską placówkę dyplomatyczną albo poprzez uznanie klauzuli apostille, określonej w Konwencji znoszącej wymóg legalizacji zagranicznych dokumentów urzędowych, sporządzonej w Hadze dnia 5 października 1961 r. Postanowienia §5 ust. 6 Regulaminu stosuje się odpowiednio.

§9 Pełnomocnik do wykonywania Umowy

1. Klient może ustanowić pełnomocnika lub pełnomocników uprawnionych do reprezentowania Klienta w zakresie wykonywania Umowy. Pełnomocnictwo jest udzielane w formie pisemnej z podpisem mocodawcy złożonym w formie kwalifikowanego podpisu elektronicznego lub poświadczonym notarialnie lub przez pracownika DMBH, w którego obecności podpis zostanie złożony. Podpis mocodawcy złożony przed notariuszem zagranicznym musi zostać poświadczony dodatkowo przez polskiego konsula przez polską placówkę dyplomatyczną albo poprzez

uznanie klauzuli apostille, określonej w Konwencji znoszącej wymóg legalizacji zagranicznych dokumentów urzędowych, sporządzonej w Hadze dnia 5 października 1961 r. Postanowienia §5 ust. 6 Regulaminu stosuje się odpowiednio.

2. Klient może udzielić pełnomocnictwa:
 - 1) rodzajowego, upoważniającego pełnomocnika do dokonywania czynności rodzajowo wskazanych w treści pełnomocnictwa,
 - 2) szczególnego, upoważniającego pełnomocnika do dokonania jednej lub więcej czynności wskazanych szczegółowo w treści pełnomocnictwa.
3. Pełnomocnictwo może być udzielone na czas nieoznaczony albo na czas oznaczony. W przypadku niewskazania terminu, na jaki udzielono pełnomocnictwa uważa się, że zostało ono udzielone na czas nieoznaczony.
4. Pełnomocnictwo nie może być udzielone z zastrzeżeniem warunku.
5. Pełnomocnik nie jest umocowany do złożenia w imieniu Klienta oświadczenia zawierającego Informacje niezbędne dla dokonania przez DMBH oceny odpowiedzialności usługi dla Klienta. Powyższe wyłączenie nie obejmuje oświadczeń zawierających Informacje dotyczące pełnomocnika, w przypadku gdy zgodnie z §4 ust. 4 są one wymagane.

§10 Zmiana, odwołanie i wygaśnięcie pełnomocnictwa do wykonywania Umowy

1. Pełnomocnictwo może być zmienione tylko w formie pisemnej z podpisem mocodawcy poświadczonym notarialnie lub przez pracownika DMBH, w którego obecności podpis zostanie złożony. Postanowienia par. 9 ust. 1 stosuje się odpowiednio.
2. Pełnomocnictwo może być odwołane przez Klienta telefonicznie w formie właściwej dla składania Dyspozycji lub pisemnie w PUM. Postanowienia § 8 stosuje się odpowiednio.
3. Pełnomocnictwo wygasa w razie: (i) wygaśnięcia lub rozwiązania Umowy, (ii) upływu terminu, na jaki zostało udzielone, (iii) śmierci pełnomocnika, (iv) śmierci Klienta, o ile z treści pełnomocnictwa nie wynika co innego, (v) ogłoszenia upadłości Klienta lub (vi) otwarcia likwidacji Klienta.
4. W przypadkach wskazanych w punktach ust. 3 pkt (iii) - (vi) powyżej wygaśnięcie pełnomocnictwa jest skuteczne wobec DMBH po otrzymaniu przez DMBH wiarygodnej pisemnej informacji o: (i) śmierci pełnomocnika, (ii) śmierci Klienta, (iii) ogłoszenia upadłości Klienta, lub (iv) otwarciu likwidacji Klienta, w tym aktu zgonu, postanowienia sądu o stwierdzeniu nabycia spadku po zmarłym Klientcie lub pełnomocniku, orzeczenia sądowego lub odpisu z rejestru wskazującego na ogłoszenie upadłości klienta lub otwarcie likwidacji.

ROZDZIAŁ V: ZASADY ŚWIADCZENIA USŁUG DORADZTWA INWESTYCYJNEGO

§11 Informacje ogólne

1. Świadczenie usługi doradztwa inwestycyjnego polega na sporządzaniu przez DMBH Rekomendacji inwestycyjnych oraz ich przekazywaniu Klientowi, na zasadach określonych w Umowie i Regulaminie. Usługa doradztwa inwestycyjnego świadczona jest w sposób zależny, z uwagi na fakt, że DMBH nie gwarantuje, że ocenia wystarczający zakres Instrumentów finansowych dostępnych na rynku, które wykazują się wystarczającym zróżnicowaniem pod względem ich rodzaju i emitentów oraz z uwagi na to, że usługa doradztwa inwestycyjnego jest świadczona wyłącznie w zakresie Instrumentów finansowych, których nabycie przez Klienta możliwe jest za pośrednictwem lub w transakcji zawartej z DMBH.
2. DMBH zastrzega sobie prawo do nie sporządzania Rekomendacji inwestycyjnej dotyczące określonych Instrumentów finansowych w sytuacji, gdy sporządzenie Rekomendacji inwestycyjnej przez DMBH może być utrudnione z uwagi na ograniczoną dostępność materiału informacyjnego w oparciu, o który Rekomendacja inwestycyjna jest sporządzana, nieprzejrzystość struktury organizacyjnej emitenta, niemożliwość lub istotne trudności w wycenie danego Instrumentu finansowego, brak przekazania do publicznej wiadomości istotnych informacji (w tym informacji związanych ze zrównoważonym rozwojem) o emitencie papierów wartościowych lub o danym Instrumentcie finansowym, zidentyfikowanie konfliktu interesu związanego z tym Instrumentem finansowym.

§12 Kierunek oraz ważność rekomendacji

1. DMBH sporządza Rekomendacje inwestycyjne, w zakresie następujących zachowań inwestycyjnych:
 - 1) Kupno Instrumentu finansowego,
 - 2) Sprzedaż Instrumentu finansowego,
 - 3) Dokonania innej czynności wywołującej równoważne skutki do rekomendacji nabycia lub zbycia, której przedmiotem są Instrumenty finansowe, albo rekomendacja dotycząca powstrzymania się od wykonania takiej czynności.
2. Rekomendacja może być przedstawiona jako procentowe wskazanie udziału poszczególnych Instrumentów finansowych w portfelu, w taki sposób aby Klient mógł odnieść ją nie tylko do poprzedniej rekomendacji lecz również do swojego indywidualnego stanu portfela.
3. W celu uniknięcia wątpliwości, w procesie sporządzania Rekomendacji Inwestycyjnych DMBH nie uwzględnia zmian kursów walutowych ani ryzyka zmiany stóp procentowych w przyszłości.
4. DMBH nie świadczy na rzecz Klientów usług doradztwa podatkowego, w związku z czym w procesie sporządzania Rekomendacji inwestycyjnej, DMBH nie uwzględnia skutków podatkowych związanych z nabyciem lub zbyciem Instrumentów finansowych wskazanych w treści Rekomendacji inwestycyjnej.
5. Rekomendacja inwestycyjna jest ważna w okresie od jej wydania do czasu jej zmiany przez DMBH. DMBH zaleca dostosowywanie struktury portfela inwestycyjnego Klienta do struktury Portfela modelowego (zdefiniowanego w par. 13 Regulaminu, poniżej) niezwłocznie po dokonaniu aktualizacji Portfela modelowego przez DMBH.

§13 Forma Rekomendacji Inwestycyjnej

1. Rekomendacje inwestycyjne sporządzane są zgodnie ze Strategią inwestycyjną, i mogą być sporządzane w następującej formie:
 - 1) Portfela modelowego (Portfeli modelowych) - zestawienia (zestawień) stanowiącego zbiorczą listę Instrumentów finansowych, które są przedmiotem Rekomendacji inwestycyjnej, wraz z rekomendowanym udziałem poszczególnych Instrumentów finansowych w portfelu modelowym oraz dodatkowo środków niezainwestowanych w Instrumenty finansowe,
 - 2) Rekomendacji dodatkowej - odnoszącej się do pojedynczego Instrumentu finansowego lub grupy Instrumentów finansowych, w tym udziału pojedynczego Instrumentu finansowego lub udziału grupy Instrumentów finansowych w portfelu modelowym.
2. Przed sporządzeniem Rekomendacji inwestycyjnej, DMBH nie dokonuje analizy posiadanych przez Klienta aktywów.

§14

1. W przypadku sporządzania Rekomendacji inwestycyjnych w formie portfela modelowego:
 - 1) liczba sporządzanych portfeli modelowych wynika z oferowanych przez DMBH Strategii inwestycyjnych,
 - 2) każdy Instrument finansowy może być przedmiotem oddzielnej decyzji inwestycyjnej Klienta,
 - 3) liczba Instrumentów finansowych wskazana w treści Rekomendacji inwestycyjnej nie będzie mniejsza niż 3, przy czym decyzja o liczbie Instrumentów finansowych będących przedmiotem Rekomendacji inwestycyjnej podejmowana jest zgodnie z zasadą najlepiej pojętego interesu Klienta, z uwzględnieniem jego strategii inwestycyjnej oraz sytuacji na rynku Instrumentów Finansowych.
2. Rekomendacja inwestycyjna w formie Rekomendacji dodatkowej:
 - 1) sporządzana jest w przypadku, gdy w ocenie DMBH sytuacja na rynku Instrumentów Finansowych uzasadnia jej sporządzenie i przekazanie Klientowi poza terminami przekazania Rekomendacji inwestycyjnej w formie portfela modelowego, w szczególności, gdy DMBH uprzednio przekazał Klientowi Rekomendacje inwestycyjne dotyczące danego Instrumentu finansowego w formie portfela modelowego, lub

- 2) sporządzana jest w celu dostosowania struktury portfela Klienta do ustalonej z Klientem Strategii inwestycyjnej i poziomu ryzyka akceptowanego przez Klienta, przy czym zbycie Instrumentu finansowego w takim przypadku może dotyczyć instrumentów finansowych w rozumieniu Ustawy (tj. papierów wartościowych, a także innych instrumentów finansowych wskazanych w Ustawie, w szczególności tytułów uczestnictwa w instytucjach wspólnego inwestowania, instrumentów rynku pieniężnego lub derywatów), notowanych na rynku regulowanym lub w alternatywnym systemie obrotu (MTF), lub
- 3) dotyczy pojedynczego Instrumentu Finansowego lub grupy Instrumentów finansowych, który nie był przedmiotem aktualnej Rekomendacji inwestycyjnej sporządzonej przez DMBH w przypadku, gdy jej sporządzenie jest uzasadnione Strategią inwestycyjną.

§15 Strategia inwestycyjna

1. Z zastrzeżeniem ust. 2, w celu uwzględnienia Profilu Klienta na potrzeby świadczenia usługi doradztwa inwestycyjnego, DMBH określa w Umowie dostosowaną do Profilu Klienta Strategię inwestycyjną.
2. Strategia inwestycyjna określa zakres Instrumentów finansowych, które mogą być przedmiotem Rekomendacji inwestycyjnej oraz ewentualnie inne ograniczenia w zakresie rodzaju rekomendowanych Instrumentów finansowych, cel inwestycyjny, horyzont inwestycyjny oraz czynniki zrównoważonego rozwoju, które dana Strategia uwzględni.
3. Strategia inwestycyjna jest ważna do momentu ustalenia nowej Strategii Inwestycyjnej albo rozwiązania lub wygaśnięcia Umowy.
4. W przypadku stwierdzenia przez DMBH lub otrzymania Informacji od Klienta lub Banku, z których wynika, iż nastąpiła istotna zmiana Indywidualnej sytuacji Klienta, skutkująca koniecznością zmiany Strategii inwestycyjnej, Strony ustalą nową Strategię inwestycyjną.
5. Zmiana Strategii inwestycyjnej stanowi zmianę Umowy.
6. Strategia inwestycyjna może składać się z kilku Portfeli modelowych, przy czym Klient dokonuje wyboru czy zamierza otrzymywać wszystkie czy tylko niektóre Portfele modelowe. W każdym momencie świadczenia usługi, Klient może zmienić Portfele modelowe otrzymywane w ramach Strategii inwestycyjnej, z zastrzeżeniem, że możliwe jest dodanie (dodatkowe otrzymywanie) jedynie Portfeli modelowych wchodzących w skład Strategii inwestycyjnej Klienta. Zmiana ta nie stanowi zmiany Strategii inwestycyjnej i dokonywana jest poprzez złożenie Dyspozycji przez Klienta, na zasadach określonych w Rozdziale VI Regulaminu.
7. W zależności od sytuacji rynkowej, w szczególności od oczekiwań co do sytuacji na rynkach finansowych, w tym w szczególności rentowności obligacji oraz notowań akcji, modelowy udział klas aktywów (portfele dłużne, akcyjne) oraz Portfeli modelowych może ulec zmianie, z zastrzeżeniem, że zmiana nie będzie większa niż 10 punktów procentowych.

§16 Sposób i terminy przekazywania rekomendacji

1. Rekomendacje inwestycyjne są przekazywane Klientowi przez DMBH telefonicznie lub za pośrednictwem trwałego nośnika informacji, w sposób określony przez Klienta w Umowie.
2. DMBH przekazuje Rekomendacje inwestycyjne w zależności od formy, w następujących terminach:
 - 1) Rekomendacje inwestycyjne w formie portfela modelowego - nie rzadziej niż raz na 3 (słownie: trzy) miesiące,
 - 2) Rekomendacja inwestycyjna dodatkowa - gdy sytuacja na rynku Instrumentów Finansowych uzasadnia jej sporządzenie lub w terminach uzgodnionych z Klientem, na zasadach wskazanych w Rozdziale VI Regulaminu.

§17 Zasady sporządzania Rekomendacji inwestycyjnej

1. DMBH sporządza Rekomendację inwestycyjną zgodnie z poniższymi etapami:
 - 1) analiza dostępnego materiału informacyjnego w oparciu, o który sporządzane są Rekomendacje inwestycyjne,

- 2) analiza Profilu Klienta, w tym Preferencji w zakresie zrównoważonego rozwoju oraz dotychczasowej historii Rekomendacji inwestycyjnych przekazanych Klientowi,
 - 3) decyzja o wydaniu Rekomendacji inwestycyjnej,
 - 4) sporządzenie Rekomendacji inwestycyjnej wraz z materiałem uzasadniającym jej sporządzenie zgodnej z przyjętą dla Klienta Strategią inwestycyjną,
 - 5) przekazanie Klientowi Rekomendacji inwestycyjnej.
2. Rekomendacje inwestycyjne sporządzane są przez DMBH, w szczególności w oparciu o:
- 1) dostępne analizy DMBH oraz innych firm inwestycyjnych,
 - 2) dostępne materiały analityczne i informacyjne sporządzone przez Jednostki Grupy Kapitałowej,
 - 3) analizę Instrumentów finansowych,
 - 4) prospekty, dostępne raporty (bieżące, okresowe i inne), informacje dotyczące Instrumentów finansowych będących lub mogących być przedmiotem Rekomendacji inwestycyjnej,
 - 5) dostępne raporty, dane oraz informacje odnoszące się do sytuacji ekonomicznej w ujęciu światowym, krajowym lub sektorowym lub dostępne prognozy, co do ich zmian,
 - 6) wiedzę własną i doświadczenie sporządzającego Rekomendację inwestycyjną Pracownika DMBH.
 - 7) informacje od emitentów w zakresie czynników zrównoważonego rozwoju oraz inne dostępne źródła informacji.
3. Rekomendacje inwestycyjne są sporządzane wg następujących zasad:
- 1) dostosowanie do Strategii inwestycyjnej,
 - 2) należyta staranność - rekomendacje są przygotowywane i przekazywane zgodnie z wymogami należytej staranności i obiektywizmu, zapewnienia rzetelności sporządzanych Rekomendacji inwestycyjnych oraz standardami należytej staranności w zakresie ujawniania słusznego interesu, a także konfliktu interesów w chwili ich sporządzania lub przekazania,
 - 3) stosowanie uznanych i powszechnie stosowanych metod wyceny i oceny Instrumentów finansowych, w szczególności, w przypadku akcji - oparcie się o wycenę wskaźnikową lub inną uznaną metodę wyceny,
 - 4) dokumentowanie procesu wydania Rekomendacji inwestycyjnych oraz materiału uzasadniającego jej sporządzenie.
4. Rekomendacja inwestycyjna zawiera w szczególności:
- 1) datę jej sporządzenia,
 - 2) datę i czas przekazania Klientowi,
 - 3) wskazanie Klienta, na rzecz którego została sporządzona,
 - 4) wskazanie nazwy Strategii inwestycyjnej, zgodnie z którą sporządzana jest Rekomendacja inwestycyjna,
 - 5) wskazanie Instrumentu finansowego (Instrumentów finansowych), którego dotyczy,
 - 6) określenie rekomendowanej decyzji inwestycyjnej, w tym poprzez wskazanie rekomendowanego udziału w portfelu modelowym,
 - 7) wskazanie pracownika DMBH, który sporządził Rekomendację inwestycyjną,
 - 8) wskazanie ewentualnych stosunków i relacji łączących DMBH z emitentami lub dostawcami Instrumentów finansowych, z zastrzeżeniem, że DMBH nie przewiduje sporządzania Rekomendacji inwestycyjnych w zakresie Instrumentów finansowych emitowanych przez DMBH lub przez podmioty z Grupy Kapitałowej lub inne podmioty mające bliskie powiązania lub stosunki prawne albo gospodarcze z DMBH,
 - 9) Informację o tym, w jaki sposób Rekomendacje inwestycyjne są odpowiednie dla Klienta detalicznego, w tym w jakim stopniu odpowiadają Preferencjom w zakresie zrównoważonego rozwoju Klienta,
 - 10) inne informacje odpowiednie z uwagi na formę Rekomendacji inwestycyjnej, przekazywanej Klientowi, w szczególności wskazanie dodatkowego opisu lub analizy Instrumentu finansowego będącego przedmiotem Rekomendacji inwestycyjnej, w przypadku Rekomendacji inwestycyjnej przekazywanej w formie pisemnej lub elektronicznej.

5. DMBH dokumentuje wewnętrznie sporządzenie Rekomendacji inwestycyjnej, zgodnie z wewnętrznymi procedurami, w sposób umożliwiający ustalenie przyczyn, motywów, przesłanek oraz innych okoliczności prowadzących, w opinii DMBH, do uznania, że dana Rekomendacja inwestycyjna jest zgodna z Profilem Klienta. Fakty, na których jest oparta Rekomendacja inwestycyjna, wyodrębnione są w stosunku do samodzielnych interpretacji, ocen, opinii i innego rodzaju sądów wartościujących. Źródła informacji, na których jest oparta Rekomendacja, jak również wątpliwości w zakresie ich wiarygodności, o ile istnieją, oraz konkretne metody wyceny Instrumentów finansowych wskazane są w treści Rekomendacji inwestycyjnej.
6. DMBH, na żądanie Klienta złożone w formie właściwej do przekazywania Rekomendacji inwestycyjnej, przekazuje Klientowi informacje, o których mowa w ust. 5 powyżej, chyba że informacje te zostały przekazane Klientowi wraz z treścią Rekomendacji inwestycyjnej.

§18 Konflikt interesów w trakcie świadczenia usługi

W przypadku powstania, w trakcie obowiązywania Umowy konfliktu interesów, z którym związane jest ryzyko naruszenia interesów Klienta, gdy rozwiązania organizacyjne i administracyjne wprowadzone przez DMBH w celu zapobiegania konfliktom interesów lub zarządzania nimi nie są wystarczające w celu zapewnienia z należytą pewnością, aby ryzyko szkody dla interesów Klienta nie występowało, DMBH informuje Klienta w formie pisemnej o tym konflikcie interesów. Informacja zawiera dane pozwalające Klientowi na podjęcie świadomej decyzji, co do kontynuowania Umowy, w tym szczegółowy opis konfliktu interesów powstających przy wykonywaniu Umowy. Świadczenie usługi doradztwa inwestycyjnego może być przez DMBH kontynuowane wyłącznie po otrzymaniu od Klienta pisemnej zgody na jej kontynuowanie pomimo istnienia konfliktu interesów, o którym został przez DMBH poinformowany.

ROZDZIAŁ VI: TRYB I WARUNKI PRZYJMOWANIA DYSPOZYCJI

§19 Sposób oraz forma składania Dyspozycji

1. Klient może składać Dyspozycje na zasadach określonych w Regulaminie oraz Umowie.
2. Klient może składać Dyspozycje w formie:
 - 1) pisemnej - w lokalu PUM lub siedzibie DMBH, w godzinach pracy PUM,
 - 2) za pośrednictwem telefonu - pod numery telefonów DMBH, w godzinach pracy DMBH,
 - 3) za pośrednictwem elektronicznych nośników informacji, w szczególności z wykorzystaniem Internetu, pod warunkiem, że Umowa przewiduje taką formę składania Dyspozycji.
3. DMBH podaje do wiadomości Klientów w sposób określony w §28 Regulaminu:
 - 1) listę lokali PUM oraz godziny pracy lokali PUM,
 - 2) listę numerów telefonicznych oraz godziny pracy DMBH, w których można złożyć Dyspozycję telefoniczną.

§20 Identyfikacja oraz przyjęcie Dyspozycji

1. Warunkiem przyjęcia przez DMBH Dyspozycji jest uprzednie dokonanie identyfikacji Klienta lub pełnomocnika w sposób właściwy dla formy złożenia Dyspozycji:
 - 1) dla formy pisemnej - poprzez weryfikację dowodu tożsamości Klienta lub pełnomocnika,
 - 2) dla formy telefonicznej lub za pośrednictwem elektronicznych nośników informacji - poprzez weryfikację hasła lub znaków identyfikacyjnych uzgodnionych z Klientem.
2. DMBH zastrzega prawo odmowy przyjęcia Dyspozycji w przypadku niepoprawnej identyfikacji, o czym Klient jest informowany w formie właściwej dla złożenia Dyspozycji.
3. Upoważniony pracownik DMBH lub PUM potwierdza przyjęcie Dyspozycji w sposób właściwy dla formy złożenia Dyspozycji.

§21 Zmiana hasła oraz znaków identyfikacyjnych

1. DMBH zapewnia zachowanie w tajemnicy hasła oraz znaków identyfikacyjnych.
2. Klient zobowiązany jest do zachowania hasła oraz znaków identyfikacyjnych w tajemnicy i niedostępniania ich osobom trzecim.
3. W przypadku podejrzenia, co do wejścia w posiadanie haseł lub znaków identyfikacyjnych przez osoby nieuprawnione lub w przypadku ich zagubienia, Klient zobowiązany jest do natychmiastowego powiadomienia DMBH i dokonania zmiany haseł oraz znaków identyfikacyjnych w formie właściwej dla składania Dyspozycji, chyba że Umowa stanowi inaczej.
4. Niezależnie od postanowień w ust. 3 powyżej, Klient ma prawo dokonania zmiany hasła oraz znaków identyfikacyjnych w każdej chwili w sposób właściwy dla składania Dyspozycji.

ROZDZIAŁ VII: ZAKRES ODPOWIEDZIALNOŚCI DMBH

§22 Odpowiedzialność DMBH

W przypadku, gdy DMBH ponosi, zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa, odpowiedzialność wobec Klienta za szkody powstałe wskutek niewykonania lub nienależytego wykonania przez DMBH Umowy, odpowiedzialność ta ograniczona jest do strat poniesionych przez Klienta. Powyższe postanowienie nie dotyczy odpowiedzialności wobec Klientów będących konsumentami w rozumieniu ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. Kodeks cywilny.

ROZDZIAŁ VIII: SPOSOBY I TERMINY ZAŁATWIANIA SKARG LUB REKLAMACJI SKŁADANYCH PRZEZ KLIENTÓW

§23 Skargi i reklamacje

1. Inwestor może złożyć reklamację:
 - 1) na piśmie:
 - a) osobiście w PUM, w godzinach pracy PUM lub,
 - b) za pośrednictwem przesyłki pocztowej na adres siedziby DMBH, lub
 - c) poprzez wysłanie na adres do doręczeń elektronicznych (e-doręczenia): AE:PL-51087-16873-WFBWS-31.
Z uwagi na fakt że Departament Maklerski jest wydzieloną jednostką organizacyjną Banku Handlowego w Warszawie S.A. wskazany wyżej adres jest adresem Banku Handlowego w Warszawie S.A. W celu usprawnienia komunikacji w przypadku kierowania komunikacji poprzez adres do doręczeń elektronicznych należy wskazać, że korespondencja jest kierowana do Departamentu Maklerskiego Banku Handlowego.
 - 2) ustnie:
 - a) telefonicznie pod numerami telefonów DMBH lub,
 - b) osobiście do protokołu podczas wizyty klienta w PUM, w godzinach pracy PUM.
 - 3) w postaci elektronicznej - za pośrednictwem poczty elektronicznej na adres poczty elektronicznej DMBH.
2. W celu umożliwienia szybkiego i efektywnego rozpatrzenia skargi lub reklamacji, zaleca się aby skarga lub reklamacja zawierała opis zdarzenia, którego dotyczy, wskazanie uchybienia, które jest jej przedmiotem, podanie nazwiska pracownika obsługującego Klienta (lub okoliczności pozwalających na jego identyfikację), a w przypadku poniesienia szkody, określenie w sposób wyraźny roszczenia Klienta z tytułu zaistniałych nieprawidłowości.
3. Z zastrzeżeniem ust. 4, o wyniku rozpatrzenia skargi lub reklamacji, Klient informowany jest w terminie 30 dni od daty otrzymania skargi lub reklamacji przez DMBH w formie: pisemnej listem poleconym na adres korespondencyjny Klienta wskazany w Umowie lub na wniosek Klienta pocztą elektroniczną na adres e-mail Klienta wskazany w Umowie.
4. W szczególnie skomplikowanych sprawach, uniemożliwiających rozpatrzenie reklamacji w ciągu 30 dni, DMBH w informacji przekazanej Klientowi wyjaśnia przyczynę opóźnienia, wskazuje

okoliczności, które muszą zostać ustalone dla rozpatrzenia sprawy i określa przewidywany termin rozpatrzenia reklamacji, który nie może przekroczyć 60 dni od dnia otrzymania reklamacji.

5. W przypadku nieuwzględnienia roszczeń Klienta będącego konsumentem, spór między takim Klientem, a DMBH może być zakończony w drodze pozasądowego postępowania w sprawie rozwiązywania sporów, prowadzonego przez Rzecznika Finansowego. Rzecznik Finansowy przeprowadza postępowanie na wniosek Klienta DMBH. Udział DMBH w takim postępowaniu jest obowiązkowy. Szczegółowe dane dotyczące Rzecznika Finansowego są dostępne na stronie <https://rf.gov.pl> oraz na stronie internetowej DMBH. Informacja taka jest również podawana Klientom w sposób określony w §28 Regulaminu.

ROZDZIAŁ IX: ZASADY WNOŠZENIA I POBIERANIA OPŁAT ORAZ SPOSOBY ZASPOKAJANIA ROSZCZEŃ DMBH

§24 Opłaty i prowizje

1. DMBH nie pobiera opłat i prowizji za świadczone usługi doradztwa inwestycyjnego. W przypadku wprowadzenia opłat i prowizji, sposoby i terminy wnoszenia przez Klienta opłat i prowizji zostaną uregulowane w Regulaminie oraz określone w Tabeli Opłat i Prowizji dla usługi doradztwa inwestycyjnego („TOiP”).
2. Wysokość opłat i prowizji w przypadku ich wprowadzenia będzie określana na podstawie aktualnej lub przewidywanej oceny sytuacji rynkowej z uwzględnieniem kosztów ponoszonych przez DMBH. Tabela opłat i prowizji DMBH określana będzie w trybie zarządzenia Prezesa Banku. W przypadku wprowadzenia opłat i prowizji, DMBH jest uprawniony do zmiany TOiP w zakresie podwyższenia bądź wprowadzenia nowych opłat lub prowizji oraz ich różnicowania w zależności od sposobu świadczenia usługi w terminie 6 miesięcy od wystąpienia którejkolwiek z niżej wymienionych okoliczności:
 - 1) w przypadku wprowadzenia nowych lub zmiany zakresu dotychczas świadczonych usług, na podstawie przesłanek wskazanych w §34 Regulaminu, w tym zmiany kanałów dystrybucji rekomendacji inwestycyjnych, z zastrzeżeniem, że w takim wypadku zmiany TOiP będą polegały wyłącznie na (i) zmianach tych opłat i prowizji, które pobierane są z tytułu świadczenia usług, których zakres ulega zmianie, lub (ii) wprowadzeniu nowych opłat i prowizji z tytułu nowo wprowadzonych usług, oraz zmiany te: (iii) nie wpłyną na zobowiązania Klienta w przypadku nieskorzystania przez niego z nowych usług lub rozszerzonej funkcjonalności dotychczasowych usług,
 - 2) w przypadku zmiany bądź wprowadzenia nowych przepisów prawa lub wytycznych, zaleceń lub decyzji KNF lub innego organu nadzoru, zmiany wykładni przepisów prawa dokonanej przez sądy, organy nadzoru lub inne właściwe urzędy lub organy, wpływających na zasady świadczenia przez DMBH usług, uregulowanych w Regulaminie, powodujących wzrost ponoszonych przez DMBH kosztów świadczenia tych usług o co najmniej 1% w skali roku,
 - 3) w przypadku wystąpienia inflacji (wzrostu cen towarów i usług konsumpcyjnych) w danym kwartale kalendarzowym roku na poziomie co najmniej 2%, w stosunku do poprzednio ogłaszanych wskaźników za analogiczny okres roku poprzedniego,
 - 4) wzrostu stawek opodatkowania lub wprowadzenia nowych podatków lub opłat o charakterze obowiązkowym mających bezpośredni wpływ na wzrost kosztów usług świadczonych na podstawie Regulaminu, w wysokości odzwierciedlającej wysokość podatku lub opłaty, chyba że przepis prawa zabrania podwyższenia bądź wprowadzenia nowych opłat lub prowizji w danym przypadku,
 - 5) wzrostu stawek opodatkowania lub wprowadzenia nowych podatków lub opłat o charakterze obowiązkowym nakładanych na DMBH jako podmiot gospodarczy mających bezpośredni wpływ na wzrost kosztów działalności DMBH, związanych ze świadczonymi na podstawie Regulaminu usługami, w wysokości odzwierciedlającej wzrost stawek opodatkowania, podatków lub opłat,

- 6) podwyższenia w stosunku do poprzednio obowiązującej ceny w analogicznym okresie (rocznym, kwartalnym lub miesięcznym) cen energii, cen połączeń telekomunikacyjnych, usług pocztowych, kosztów ponoszonych przez DMBH na rzecz organów nadzoru, lub cen innych usług świadczonych na rzecz DMBH przez podmioty trzecie, a które to usługi są świadczone w celu wykonania przez DMBH umów zawartych z Klientem, przewidzianych w Regulaminie, powodujących wzrost ponoszonych przez DMBH kosztów świadczenia usług uregulowanych w Regulaminie,
 - pod warunkiem, że zmiany TOiP w zakresie podwyższenia bądź wprowadzenia nowych opłat lub prowizji oraz ich różnicowania w zależności od sposobu świadczenia usługi, będą odzwierciedlać koszty jakie powstaną dla DMBH wskutek zaistnienia okoliczności wymienionych w pkt. 1- 6 powyżej.
3. DMBH jest uprawniony do wprowadzenia nowych opłat lub prowizji lub ich podwyższenia w przypadku nowej usługi lub nowej funkcjonalności w ramach dotychczasowej usługi, do tej pory nie oferowanej przez DMBH i nie przewidzianej w obowiązującej TOiP.
4. Zmiana TOiP będzie każdorazowo poprzedzona analizą zaistnienia przesłanek wskazanych w ust. 2, zaś przyczyna uzasadniająca zmianę TOiP będzie podawana do wiadomości Klientów w przypadku każdej zmiany TOiP w sposób, o którym mowa w §28 Regulaminu.
5. Z zastrzeżeniem ust. 2, zmiana prowizji lub opłat przewidzianych w TOiP może nastąpić każdorazowo po zaistnieniu przesłanek wskazanych w ust. 2, jednakże nie częściej niż 4 razy w roku.
6. Do przekazania Klientowi informacji o zmianie TOiP oraz co do terminu wejścia w życie zmian w TOiP i prawa Klienta do rozwiązania Umowy, postanowienia §34 ust. 2 Regulaminu stosuje się odpowiednio.
7. DMBH jest uprawniony do wycofania dotychczas obowiązujących opłat i prowizji lub zmiany ich nazw w każdym czasie. Informacja o wycofaniu dotychczasowych nazw opłat i prowizji lub zmianie ich nazw ogłaszana jest w sposób, o którym mowa w §28 Regulaminu.
8. DMBH może jednostronnie obniżyć wysokość stawek określonych w TOiP albo zawieszać ich pobieranie. Obniżenie lub zawieszenie opłat i prowizji w trybie wskazanym powyżej lub zmiana innych informacji zawartych w TOiP niezwiązanych z wysokością opłat i prowizji i niemających wpływu na wysokość zobowiązań Klientów wobec DMBH, nie stanowi zmiany warunków Umowy. Informację o tym fakcie DMBH podaje do wiadomości Klientów w sposób określony w §28 Regulaminu.
9. O ile Umowa nie stanowi inaczej, DMBH pobiera należne opłaty, w przypadku ich wprowadzenia:
 - 1) poprzez pobranie opłaty z Rachunku inwestycyjnego Klienta w DMBH, a w przypadku jego braku lub braku środków na Rachunku inwestycyjnym,
 - 2) poprzez pobranie opłaty z posiadanego przez Klienta w Banku rachunku bankowego, a w przypadku jego braku lub braku środków na rachunku bankowym w Banku, w inny uzgodniony z Klientem sposób.
10. DMBH pobiera należne opłaty z Rachunku inwestycyjnego bez oddzielnej dyspozycji Klienta, a w przypadku pobierania opłaty z rachunku bankowego - na podstawie upoważnienia Klienta. W przypadku posiadania przez Klienta więcej niż jednego rachunku bankowego, upoważnienie powinno wskazywać konkretny numer rachunku, z którego mogą być pobierane opłaty. W przypadku wprowadzenia opłat, szczegółowe zasady pobierania opłat w takiej sytuacji zostaną uregulowane w Regulaminie.
11. W przypadku niewniesienia przez Klienta środków pieniężnych na pokrycie zobowiązań względem DMBH w sposób określony w ust. 9 i 10 i występowania ujemnego salda na rachunku pieniężnym, DMBH wzywa Klienta do zapłaty zaległych należności w terminie nie krótszym niż 14 dni. DMBH może przekazać wezwanie po upływie 7 dni od dnia w którym stwierdzono zaległość Klienta z tytułu Umowy:
 - 1) za pośrednictwem trwałego nośnika informacji, w szczególności pisemnie w postaci informacji zawartej na wyciągu z rachunku Klienta lub raporcie z wykonywania umowy przesyłanych zgodnie z odpowiednim regulaminem świadczenia usługi maklerskiej przez

DMBH, obowiązującym dla umowy, której stroną jest Klient,

- 2) elektronicznymi nośnikami informacji, telefonicznie lub w inny sposób właściwy dla składania Dyspozycji.
12. Wezwanie zawiera informację o obowiązku uzupełnienia kwoty salda ujemnego z podaniem terminu jego uzupełnienia.

§25 Zaspokajanie roszczeń

W przypadku niedokonania zapłaty w wysokości i terminie określonym w wezwaniu, z zastrzeżeniem szczególnych zapisów Regulaminu odnoszących się do sposobu postępowania DMBH, w przypadku niewywiązania się z Umowy względem DMBH, DMBH na podstawie upoważnienia Klienta zawartego w Umowie lub odrębnym oświadczeniu, upoważniony jest do zaspokojenia roszczeń DMBH wobec Klienta z aktywów Klienta zarejestrowanych, przechowywanych lub zdeponowanych w DMBH w następującej kolejności:

- 1) z rachunków pieniężnych Klienta w DMBH,
 - a w przypadku, gdy na rachunkach pieniężnych Klienta brak jest środków pieniężnych w wysokości umożliwiającej pełne zaspokojenie roszczeń DMBH, DMBH upoważniony jest do zaspokojenia roszczeń DMBH wobec Klienta,
- 2) z instrumentów finansowych Klienta zarejestrowanych, przechowywanych lub zdeponowanych na rachunkach lub w rejestrach Klienta w DMBH, poprzez ich sprzedaż i zaspokojenia roszczeń DMBH z uzyskanych ze sprzedaży środków pieniężnych. DMBH w pierwszej kolejności przystępuje do sprzedaży instrumentów finansowych, których wartość rynkowa odpowiada kwocie roszczeń DMBH wobec Klienta lub jest do niego zbliżona, z zastrzeżeniem uwzględnienia stopnia płynności instrumentów oraz bieżącej sytuacji rynkowej.

DMBH wykonując działania, o których mowa powyżej kieruje się zasadą najlepiej pojętego interesu Klienta.

ROZDZIAŁ X: ZASADY PRZEKAZYWANIA KOMUNIKATÓW, RAPORTÓW ORAZ INNYCH INFORMACJI

§26 Raporty ze świadczonej usługi

1. Wraz z udzieloną Rekomendacją inwestycyjną DMBH przekazuje Klientowi na trwałym nośniku sprawozdanie na temat odpowiedności, które zawiera zarys udzielonej Rekomendacji inwestycyjnej oraz informację o tym, w jaki sposób jest ona odpowiednia dla Klienta, w tym w szczególności, w jaki sposób Rekomendacja inwestycyjna odpowiada celom Klienta i okolicznościom osobistym w odniesieniu do wymaganego okresu inwestycji, wiedzy i doświadczenia Klienta, Preferencji w zakresie zrównoważonego rozwoju, stosunku Klienta do ryzyka i możliwości ponoszenia przez niego strat. W przypadku gdy Rekomendacja inwestycyjna udzielana jest telefonicznie, DMBH przekazuje Klientowi sprawozdanie na temat odpowiedności niezwłocznie po jej udzieleniu. DMBH zapewnia Klientowi możliwość odłożenia zawarcia transakcji na podstawie Rekomendacji inwestycyjnej udzielonej telefonicznie do czasu otrzymania przez Klienta sprawozdania. Klient może jednak zażądać niezwłocznego zawarcia transakcji bez oczekiwania na przekazanie sprawozdania. W takim przypadku DMBH przekazuje Klientowi sprawozdanie niezwłocznie po zawarciu transakcji.
2. Do ostatniego dnia miesiąca następującego po zakończeniu każdego kwartału kalendarzowego, DMBH sporządza raport ze świadczenia usługi za ten kwartał i przekazuje go Klientowi. Raport przekazywany jest Klientowi zgodnie z §27 Regulaminu, w sposób przyjęty w Umowie dla przekazywania Rekomendacji inwestycyjnych. Raport obejmuje następujące informacje:
 - 1) oznaczenie firmy inwestycyjnej udzielającej rekomendacji klientowi (DMBH),
 - 2) nazwę, firmę, imię i nazwisko lub inne oznaczenie Klienta albo grupy Klientów,
 - 3) datę i czas udzielenia Rekomendacji,
 - 4) formę udzielonej Rekomendacji,

- 5) oznaczenie rekomendowanego Instrumentu Finansowego lub Instrumentów Finansowych, o ile rekomendacja obejmuje więcej niż jeden instrument finansowy,
 - 6) kierunek inwestycyjny Rekomendacji (nabycie/zbycie),
 - 7) oznaczenie, czy Rekomendacja udzielana jest w ramach doradztwa inwestycyjnego świadczonego w sposób niezależny czy w sposób zależny, o ile informacja ta nie została zawarta w Umowie,
 - 8) podział na poszczególne Instrumenty finansowe, o ile Rekomendacja obejmuje więcej niż jeden Instrument finansowy, lub podział ten był określony w treści Rekomendacji,
 - 9) rekomendowaną cenę nabycia lub zbycia instrumentu finansowego lub instrumentów finansowych, o ile rekomendacja obejmuje więcej niż jeden instrument finansowy lub cena taka została wskazana w treści rekomendacji,
 - 10) oznaczenie ważności Rekomendacji, o ile Rekomendacja ta jest ograniczona w czasie,
 - 11) całkowitą wartość pobranych opłat i prowizji oraz zestawienie poszczególnych pozycji pobranych opłat i prowizji oraz innych kosztów związanych z udzieleniem Rekomendacji, o ile takie opłaty i prowizje zostały pobrane.
3. W przypadku gdy raport, o którym mowa w ust. 2, przekazywany jest klientowi detalicznemu, do raportu tego dołącza się raport zawierający potwierdzenie odpowiedności Rekomendacji z wyjaśnieniem przyczyn, dla których Rekomendacja jest odpowiednia, o ile raport ten nie został wcześniej przekazany temu klientowi.
 4. W przypadku gdy DMBH przekazał lub udostępnił klientowi Rekomendację na trwałym nośniku informacji (w tym pocztą elektroniczną), a w treści tego dokumentu znajdowały się informacje, o których mowa w ust. 2, Raport, o którym mowa w ust. 2, zawiera w odniesieniu do tych rekomendacji informacje, o których mowa w ust. 2 pkt 1-3 i 5.
 5. DMBH przechowuje informacje oraz dokumenty związane z wykonywaniem Umowy przez okres 5 lat, chyba że z przepisów prawa wynika dłuższy okres przechowywania dokumentów, w związku z czym DMBH wykonuje Dyspozycje dotyczące przekazania informacji, raportów lub innych dokumentów, o ile nie upłynął okres ich przechowywania.
 6. W przypadku, gdy DMBH pobiera opłaty i prowizje za świadczone usługi doradztwa inwestycyjnego, do 31 stycznia każdego roku, DMBH sporządza i przesyła Klientowi w sposób wskazany w §27 Regulaminu informacje o kosztach i opłatach ex post obejmujące wszystkie koszty i powiązane opłaty naliczane przez DMBH związane z usługą świadczoną na podstawie Umowy i Regulaminu, a także związane z nią płatności od osób trzecich, oraz ilustrację przedstawiającą skumulowany wpływ całkowitych kosztów i opłat na zwrot z inwestycji. Informacja ex post o łącznych kosztach i opłatach za świadczone usługi doradztwa będzie uwzględniana w zsumowanych kosztach i opłatach związanych ze wszystkimi usługami, które były świadczone przez DMBH na rzecz Klienta, w tym na podstawie odrębnych umów. Powyższe dotyczy także płatności od osób trzecich. W przypadku gdy Klient nabył za pośrednictwem DMBH instrumenty finansowe na podstawie Rekomendacji inwestycyjnych, informacja o kosztach obejmie również koszty tych instrumentów finansowych.

§27 Informacja kierowana indywidualnie do Klienta

1. Z zastrzeżeniem postanowień Regulaminu określających szczególnie tryb przekazywania korespondencji, wszelką korespondencję oraz informacje kierowane indywidualnie do Klienta, DMBH przesyła za pośrednictwem trwałego nośnika informacji, chyba że z przepisów prawa wynika obowiązek przekazania informacji w formie szczególnej.
2. Jeżeli Klient nie wskazał w Umowie lub oddzielnej Dyspozycji wyraźnie na formę trwałego nośnika informacji, uznaje się, że jest to forma papierowa.
3. Informacje, o których mowa w ust. 1, DMBH przekazuje Klientowi w zależności od formy trwałego nośnika informacji wskazanej przez Klienta, w sposób określony poniżej. W przypadku formy:
 - 1) w formie papierowej - pod wskazany przez Klienta adres korespondencyjny,
 - 2) pocztą elektroniczną - pod wskazany przez Klienta adres Główny adres poczty elektronicznej,

- 3) w innej formie niż określona w punktach powyżej - w sposób indywidualnie ustalony z Klientem.
4. W przypadku przekazywania informacji, o których mowa w ust. 1 w formie innej niż papierowa, DMBH zastrzega prawo do określenia dodatkowych warunków, jakie muszą być spełnione w celu zapewnienia bezpieczeństwa przesyłanych informacji. Warunki, o których mowa, DMBH podaje do wiadomości Klienta w sposób wskazany w §28 Regulaminu.

§28 Informacja kierowana do ogółu Klientów

1. Wszelkie komunikaty DMBH, jak również inne informacje kierowane do ogółu Klientów wynikające z zakresu świadczonej usługi podawane są do wiadomości Klienta w formie:
 - 1) pisemnej - poprzez wywieszenie w POK,
 - 2) elektronicznej - poprzez umieszczenie na stronie internetowej DMBH, oraz
 - 3) na żądanie Klienta - telefonicznie lub przy użyciu innych urządzeń transmisji danych.
2. Sposób i formę przekazywania informacji, o których mowa w ust. 1 powyżej określa Umowa.

ROZDZIAŁ X A: REJESTRACJA KONTAKTÓW Z KLIENTEM

§29

1. DMBH niniejszym informuje, że rozmowy telefoniczne z Klientem są nagrywane, że spotkanie z Klientem sporządzana jest notatka, a korespondencja elektroniczna z Klientem jest zapisywana, o ile dotyczy czynności, które mogłyby skutkować świadczeniem usługi przyjmowania i przekazywania zleceń lub usługi wykonywania zleceń na rachunek Klienta lub usługi nabywania lub zbywania instrumentów finansowych na rachunek własny DMBH, nawet jeżeli w wyniku prowadzenia tych rozmów lub korespondencji nie dochodzi do świadczenia danej usługi. Kopia nagrania rozmów z Klientem i korespondencji z Klientem będzie udostępniana na żądanie Klienta przez okres pięciu lat, a w przypadku, gdy żąda tego KNF, przez okres do siedmiu lat. Opłata za udostępnienie kopii nagrania lub korespondencji określona jest w Tabeli Opłat i Prowizji.
2. W przypadkach braku możliwości zarejestrowania rozmowy z Klientem prowadzącej do zawarcia transakcji DMBH zastrzega prawo do sporządzenia notatek z treści ww. rozmowy oraz ich rejestrowania i przechowywania w sposób określony przez DMBH.
3. DMBH rejestruje i przechowuje rozmowy lub korespondencje, o których mowa w ust. 2 na elektronicznych, magnetycznych, optycznych lub innych nośnikach informacji i przechowuje przez okres określony przepisami prawa.
4. DMBH udostępnia kopię nagrania rozmowy lub korespondencji elektronicznej z Klientem w okresie jej przechowywania na żądanie:
 - 1) Klienta - złożone w formie właściwej do składania Dyspozycji, z zastrzeżeniem wniesienia opłaty z tytułu przygotowania ww. informacji, w wysokości określonej w TOiP,
 - 2) właściwego organu państwowego upoważnionego do otrzymania informacji w następstwie obowiązywania przepisów prawa.

ROZDZIAŁ XI: WYPOWIEDZENIE UMOWY

§30 Obowiązanie Umowy

Umowa zostaje zawarta na czas nieokreślony.

§31 Wypowiedzenie lub rozwiązanie Umowy przez Klienta

1. Z zastrzeżeniem ust. 2 poniżej, Klient może wypowiedzieć Umowę w każdym czasie z zachowaniem 14 dniowego okresu wypowiedzenia, w formie pisemnej.
2. Klient może, w dowolnym czasie, rozwiązać Umowę bez wypowiedzenia ze skutkiem natychmiastowym, w formie pisemnej, pod warunkiem, że w chwili rozwiązania Umowy Klient uregulował należne DMBH opłaty z tytułu świadczenia usługi.

§32 Wypowiedzenie lub rozwiązanie Umowy przez DMBH

1. DMBH może wypowiedzieć Umowę z zachowaniem 14-dniowego okresu wypowiedzenia w przypadku:
 - 1) zaprzestania świadczenia przez DMBH usługi doradztwa inwestycyjnego,
 - 2) Klient nie dokonuje zapłaty w wysokości i terminie określonym w wezwaniu, o którym mowa w § 24 Regulaminu,
 - 3) w przypadku, gdy Klient przez okres trzech kolejnych miesięcy, nie spełnia kryteriów, o których mowa w §3 ust. 3 Regulaminu,
 - 4) w przypadku, o którym mowa §7 ust. 5 Regulaminu
2. DMBH może rozwiązać Umowę bez zachowania okresu wypowiedzenia, jeśli Klient:
 - 1) narusza postanowienia §7 ust. 4 Regulaminu, lub
 - 2) w relacjach z DMBH narusza przepisy obowiązującego prawa.
3. DMBH przekazuje Klientowi wypowiedzenie Umowy lub informację o rozwiązaniu Umowy bez wypowiedzenia w formie pisemnej listem poleconym na ostatni adres korespondencyjny wskazany DMBH przez Klienta, lub w inny sposób uzgodniony z Klientem.

§33 Rozwiązanie Umowy

1. Z zastrzeżeniem postanowień §31 ust. 2 oraz §32 ust. 2 Regulaminu, Umowa ulega rozwiązaniu z dniem upływu okresu wypowiedzenia.
2. Ponadto, Umowa wygasa wskutek:
 - 1) śmierci Klienta,
 - 2) utraty osobowości prawnej przez Klienta będącego osobą prawną,
 - 3) utraty zdolności do występowania w obrocie prawnym przez Klienta będącego jednostką organizacyjną nieposiadającą osobowości prawnej.
3. W celu uniknięcia wątpliwości, Stronom Umowy nie przysługuje umowne prawo odstąpienia od Umowy.

ROZDZIAŁ XII: ZMIANA REGULAMINU

§34 Zmiany Regulaminu

1. DMBH zastrzega sobie prawo do wprowadzenia zmian do Regulaminu lub wprowadzenia nowego Regulaminu wyłącznie z ważnego powodu, tj. w następujących przypadkach:
 - 1) zmiany regulacji prawnych, w zakresie w jakim zmiany Regulaminu będą odzwierciedlały zmiany przepisów prawa lub nowe przepisy prawa,
 - 2) zmiany zaleceń, wytycznych, rekomendacji lub decyzji Komisji Nadzoru Finansowego, Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów lub innego uprawnionego organu administracji publicznej, a także zmiany orzecznictwa sądowego w zakresie w jakim zmiany Regulaminu będą odzwierciedlały zmiany takich zaleceń, wytycznych, rekomendacji, decyzji lub orzecznictwa sądowego lub nowe zalecenia, wytyczne, rekomendacje, decyzje lub orzeczenia wydane przez uprawniony organ administracji publicznej lub sąd,
 - 3) zmiany zakresu działalności DMBH,
 - 4) wprowadzenia nowych usług lub zmiany sposobu świadczenia usług przez DMBH, w tym zmiany kanałów dystrybucji rekomendacji inwestycyjnych, o ile zmiany takie (i) nie będą prowadziły do zwiększenia obciążeń Klienta i (ii) nie będą naruszały interesów Klienta mając na uwadze jego prawa i obowiązki przewidziane w Umowie i Regulaminie i z uwzględnieniem jego statusu jako konsumenta, o ile ma to w danej sytuacji zastosowanie w zakresie, w jakim powyższe zdarzenia mają wpływ na warunki świadczenia przez DMBH usług określonych w Regulaminie lub postanowienia Regulaminu oraz pod warunkiem, że zmiany do Regulaminu, dokonywane na podstawie jednego z punktów 1-4 powyżej, będą odzwierciedlać wyłącznie

okoliczności wymienione w tym punkcie, który jest podstawą zmiany.

2. Zawiadomienie o zmianie Regulaminu lub nowy Regulamin, DMBH przesyła Klientowi:
 - 1) za pośrednictwem wskazanego DMBH przez Klienta trwałego nośnika informacji, o którym mowa §27 Regulaminu, z zastrzeżeniem, że w przypadku wyboru trwałego nośnika w formie papierowej DMBH przesyła Regulamin listownie, lub
 - 2) w inny sposób uzgodniony z Klientem,
nie później niż na 30 dni przed wejściem w życie zmienionego lub nowego Regulaminu. Zmieniony lub nowy Regulamin wiąże Klienta z datą jego wejścia w życie, chyba, że Klient wypowie Umowę w ciągu 14 dni od dnia doręczenia mu zmienionego lub nowego Regulaminu. W takim przypadku, Umowa ulega rozwiązaniu z upływem 14 dni od dnia doręczenia wypowiedzenia. W okresie wypowiedzenia stosuje się Regulamin dotychczas obowiązujący.

§35 Wersje językowe

DMBH może dostarczyć Klientowi tłumaczenie Regulaminu na język inny niż polski, jednak w przypadku jakichkolwiek rozbieżności między tłumaczeniem, a polską wersją językową, rozstrzygająca jest polska wersja językowa Regulaminu.

§36 Obowiązwanie Regulaminu

W przypadku wystąpienia sprzeczności między treścią Regulaminu a treścią Umowy, wiążąca jest treść właściwego postanowienia Umowy.

Regulamin wchodzi w życie z dniem 10.12.2023.

